

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIII., št. 10
oktober – vinotok

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz, d.o.o., Ljubljana
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:
Predsednik
Marjan Toš

Odgovorni urednik
Boris Leskovic

Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Bojan Avbar, Ivan Kuljaj, Janko Mehle,
Boštjan Pokorny, Lojze Števanec in Branko Vasa

Lektorica in korektorica
Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti (ali na
disketi + izpis), uradne dopise,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in fotografi-
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,
od 15 do 25 besed 5 €,
od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana,
02010-0015687097.

Foto: M. Samar

IZ VSEBINE:

<i>M. Fortin:</i>	Bila je priložnost ali kultura za klobukom	482
<i>M. Toš:</i>	Za verodostojnost gre!	483
IZ DNEVNEGA TISKA		
<i>M. Fortin:</i>	Kako izboljšati podobo lovcev v javnosti?	486
<i>B. Avbar:</i>	Lov s pomočjo vozila ali lov za vsako ceno	488
<i>T. Skrbineš, M. Jelenčič,</i>		
<i>H. Potočnik, M. Krofel,</i>		
<i>I. Kos, P. Trontelj:</i>	Volkovi skozi lupo genetike	491
<i>M. Tratnik:</i>	Krogelni kalibri, primerni za odstrel srnjadi	495
<i>S. Volarič:</i>	Brez pasti ne bo mogoče zmanjšati številčnosti plenilcev male divjadi	498
PO LOVSKEM SVETU		
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska	502
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
<i>Š. Kutoš:</i>	Simonova vrnitev	503
LOVSKA ORGANIZACIJA		
<i>B. Skumavc:</i>	60 let Koroške lovske zveze (Kaertner Jaegerschaft)	506
<i>Š. Vesel:</i>	ZLD Kočevje ob 60-letnici razvila nov prapor	507
<i>B. Avbar:</i>	Frata – šestdesetletna jubilejantka	508
<i>Š. Vesel:</i>	Lovci ZLD Kočevje gostili LD Krka	509
<i>F. Šetina:</i>	60 let LD Sorško polje	509
<i>M. Fortin:</i>	Oddaja Zelena bratovščina priljubljena med gledalci	510
<i>B. Avbar:</i>	ZLD Novo mesto ima novo vodstvo	511
<i>F. Rotar:</i>	Rukači želijo delovati v Komisiji LZS za izobraževanje	512
<i>T. Vrščaj:</i>	Obisk pri predstavnikih LZ in vlade Bolgarije in njihov obisk na LZS	513
<i>A. Mogu:</i>	Drugo srečanje z lastniki in upravljalci zemljišč	514
<i>M. Toš:</i>	V Prlekiji resno o lovsko-okoljskih temah	514
<i>B. Avbar:</i>	Tekma na glinaste golobe v LD Raka	515
JUBILANTI		
LOVSKI OPRNIK		
<i>B. Leskovic:</i>	Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS – 2011	518
<i>M. Toš,</i>		
<i>B. Leskovic:</i>	Dobro je vedeti – Na kratko o praporih in nošenju odlikovanj	519
<i>H. R. Polončič:</i>	Lovci in slikarji z roko v roki	519
<i>S. F. Kropce:</i>	Reševanje »padalca Garfielda«	520
<i>B. Galjot:</i>	Hortonova lovska zbirka razstavljena v boroveljskem puškarskem muzeju	520
<i>B. Milič:</i>	V LD Jezero – Komen uplenjen prvi gams	521
<i>S. Lipec:</i>	Srnjak s povečanimi modi	522
<i>B. Avbar:</i>	Predsednik vlade z zaslužnimi lovci	522
<i>V. Hrovatič:</i>	Šakali v Posočju	523
<i>B. Leskovic:</i>	Povožen šakal v lovišču LD Brezovica	524
<i>B. Avbar:</i>	Nove knjige – Janez Černač: Naši stari lovci	524
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
<i>A. Raspet:</i>	30 let dela LKD Idrija	527
<i>J. Šumak:</i>	Tečaj vodljivosti in šolanja lovskih psov LKD Celje 2010	529
<i>KZS:</i>	Predvidena legla	530

SLIKA NA NASLOVNICI:
Srna – *Capreolus capreolus*
Foto: T. Trebar

LOVNE DOBE: Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna	
srnjak, lanščak:	1. 5.–31. 10.
srna, mladiči obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
mladica:	1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	
jelen:	16. 8.–31. 12.
košuta, teleta obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 12.
Damjak	
damjak:	16. 8.–31. 12.
košuta in teleta obeh spolov:	1. 9.–31. 12.
junica, lanščak:	1. 7.–31. 12.
Muflon	
oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov:	1. 8.–28. 2.
ovca:	1. 8.–31. 12.
Gams	
kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Kozorog	
kozol, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:	1. 8.–31. 12.
Divji prašič	
merjasec:	1. 4.–31. 1.
svinja:	1. 7.–31. 1.
ozimci in lanščaki obeh spolov:	1. 1.–31. 12.
Poljski zajec	
	1. 10.–15. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	
	1. 11.–28. 2.
Jazbec	
	1. 8.–31. 12.
Lisica	
	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	
	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	
	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	
	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	
	1. 8.–31. 3.
Nutrija	
	1. 1.–31. 12.
Fazan	
	1. 9.–15. 1.
Poljska jerebica (gojena)	
	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	
	1. 9.–15. 1.
Šoja	
	20. 8.–28. 2.
Sraka	
	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	
	10. 8.–28. 2.

Bila je priložnost ali kultura za klobukom

Naslov sem si sposodil pri spoštovanem lovskem tovarišu mag. Janezu Černaču, ki je pred časom opustil (moral?!) delovanje v organih Lovske zveze Slovenije. V svojem kritičnem članku je opozoril na številne težave, ki v tem času tarejo slovensko lovstvo in načenjajo kredibilnost organizacije ter odnose med nami. V zgodovini se je že nekajkrat potrdilo, da združba, ki se ne zna prilagajati, propade. Naša organizacija se prilagaja prepočasi in na nepravi način. Še zdaleč nisem med tistimi, ki mislijo, da bi morali s spremembo družbenega sistema korenito spremeniti tudi delovanje lovstva v Sloveniji. Lovstvo je sto let lahko preživelo le zaradi sodobnih pogledov in delovanja, ki je zgled tudi razvitejši Evropi. Zdajšnja praksa pa nas vsak dan opozarja, da se je tudi med lovce zavleklo nezaupanje, nespoštovanje, nimamo več pravih lovskih avtoritet, podprtih s človeško noto in strokovno podlago. Daleč od tega, da je za vse krivo sedanje vodstvo, saj tudi prejšnja niso znala ustaviti negativnih teženj. Mnogo je tudi stvari, na katere smo še vedno lahko ponosni, a vendar ...

Na srečo slovensko lovstvo ni popustilo silovitim političnim pritiskom po privatizaciji lova. Ureditev s koncesijami je še najmanjše zlo, prinaša pa številne pasti, ki nas lahko dolete v naslednjih letih in posamičnih primerih. Pri kupčkanju in lobiranju smo bili le delno uspešni. Javnosti, še sploh pa politiki nismo znali in zmogli predstaviti naše vloge, ki je večplastna. Res pa je, da sta v ospredju »turbokapitalizma« zgoj in samo kapital ter dobiček. S spremembo sistema so se pojavili številni apetiti in interesi tudi med lovci. Spomnimo se ukinjanja in ohranjanja območnih lovskih zvez, ustanavljanja in sodelovanja v t. i. OZUL-ih, LZS še vedno nima uradno potrjenega pravega zakonitega predstavnika. Naš glas je premalo cenjen in upoštevan v strokovni javnosti in družbi. Radi uporabljamo besedo demokracija, ki pa za mnoge pomeni to, da lahko brez posledic počno vse, kar želijo. O nemoči pričajo podatki disciplinskih komisij, ki praktično nimajo orodja (orožja), da iz svojih vrst izključijo tiste, ki tja ne sodijo. Sistem je lovstvo preprosto postavil v društveno dejavnost, tam pa veljajo društvena pravila. Menim, da je lovstvo vredno veliko več kot, npr., društvo za opazovanje ličink koloradskega hrošča. Upravljamo z neprecenljivim bogastvom ter imamo v rokah orožje. Možnost dvojnega članstva je zelo razvnela slovensko lovstvo, imamo nekaj družin, ki nimajo lovišč, nerešen je status naših rojakov - lovcev v Italiji in Avstriji.

Po tradiciji in običajih naj bi se imenovali lovske družine, vodili naj bi nas starešine in ne predsedniki. V življenju naj bi bila družina tista, v kateri bi se dobro počutili, kjer so vloge razdeljene. Starešine naj bi družine vodile s strokovno in predvsem moralno avtoriteto. Kar pogledjmo, kako težko je dandanes sploh prepričati koga, da prevzame mesto starešine, gospodarja, predsednika komisij. Prepiri in disciplinski postopki se množijo, uspešnejši pa so tisti, ki se v boj podajo z dobro plačanimi odvetniki (!!!). In kako naj se z njimi »spopadejo« predsedniki disciplinskih komisij, ki so mizarji, uradniki, kovači, vozniki ...

Menim, da je način vodenja LZS povsem zastarel in neustrezen. Še vedno je zakoreninjen t. i. delegatski sistem, prek katerega je sestavljen 33-članski upravni odbor. Mesečni

sestanki so vprašljivo produktivni, saj se velik del časa namenja za pripombe na prejšnji zapisnik in druge malenkosti, so pa zagotovo dragi. V zadnjem letu sem obiskal nekatere člane UO, ki so se izkazali kot izjemni lovci in ljudje z vizijo. Ko pa sedijo na sejah UO, ni posluha za pobude komisij, ki bi dvignile raven našega ugleda. LZS ima komisije, ki pomenijo temelj delovanja in dajejo članom zveze vsebino. Pred desetimi leti so komisije porabile skoraj 20 odstotkov proračuna, zdaj se je ta znesek prepolovil. Dvakrat na leto se srečamo predsedniki komisij in le ponavljamo stare težave: premalo sredstev in nepreglednost poslovanja. Žal se teh sestankov ne udeležuje predsednik zveze. Menim, da bi komisije morale biti nekakšna ministrstva v vladi, predsedniki pa so (smo) ministri. Predvsem pa so komisije operativna telesa. Res je, da člane teh komisij znova delegirajo območne lovske zveze, kar pomeni, da delovna telesa niso sestavljena le po znanju in sposobnostih. Brez mnenj tistih, ki delamo v komisijah, so, npr., združili komisijo za lovsko kulturo in stike z javnostjo, komisiji pa pridružili še sejmsko in muzejsko dejavnost.

Na terenu vlada mnenje, da se v Ljubljani oz. na zvezi ne dela nič oz. slabo. Za to je odgovorno vodstvo, ki bi moralo tudi brez žigosanja prisotnosti vedeti, kaj dela sedem zaposlenih. Poznam te ljudi in trdim, da delajo odgovorno in dobro. Še boljše bo, ko bodo tudi nergači na območnih lovskih zvezah pometli pred svojim pragom in priznali, da je najlažje krivdo prevaliti na drugega. Res pa je, da bo se bo delovno vzdušje izboljšalo, ko se bodo uredili delovni in tovariški odnosi. Slaba volja med zaposlenimi zaradi nesoglasij z vodstvom je prisotna že dolgo, pripeljala je celo do številnih tožb sedanjih in nekdanjih uslužbencev.

Slovensko lovstvo je premalo agresivno do drugih družbenih dejavnikov. Premalo poudarjamo vlogo prvega naravovarstvenika narave, imamo premalo pooblastil, ne upoštevajo nas pri pripravi številnih zakonov in aktov. Pogledjte samo, koliko ignorance je bilo ob gradnji asfaltne baze v Logatcu, ki je še bolj presekala stoletne stečine živali. Neuspešni (ali nezainteresirani) smo pri pridobivanju evropskih sredstev za »zelene mostove« in druge projekte. Tehniški muzej v Bistri, katerega del je tudi lovski muzej, propada. Kljub različnim projektom in idejam v preteklosti ter trudu sedanjega vodstva ni videti rešitve. Gorje narodu, ki ne ceni svoje zgodovine in kulture.

Lovska zveza Slovenije bi se morala večkrat odločno odzvati ob dogodkih, ki zadevajo naše delovanje in naravo. Ob hvalevredni akciji Očistimo Slovenijo smo bili kljub več kot desetletnim naporom postavljeni povsem v kot. Do danes nisem zasledil jasnega in glasnega mnenja lovske organizacije o postavitvi vetrnih elektrarn, o škodljivem ravnanju s strupi v kmetijstvu, povsem v kot so nas potisnili z zakoni in tožbami o odškodninski odgovornosti v prometu, o potrebnosti zavarovalniških skladov, ne slišim našega jasnega mnenja o gojitvi fazanov in jerebic za komercialni lov, o vlogi LPN ... V pripravi je zakon o prostovoljstvu. V slovenskem lovstvu brezplačno opravimo več kot milijon delovnih ur na leto, kar bi opravilo podjetje z več kot 400 zaposlenimi. In koliko je vloženega strokovnega dela čuvajev, preglednikov ... Doreči bi bilo treba, kje je meja brezplačnega dela! Nekateri

svoje strokovne usluge lovstvu še vedno ponujajo brezplačno, drugi za dober honorar?!

Kljub hierarhiji vodenja je na vseh nivojih premalo pogovorov, še naprej ostajamo preveč zaprta združba. Predsednik veliko stavi na pravilnik o delu z javnostjo, ki je zdaj v rokah komisije za pravna vprašanja. Zame je pomembnejša praksa. Še vedno ni preklican sklep, da smejo o dogajanju v lovstvu govoriti le vodilni ljudje zveze. Sam menim, da mora biti vsak lovec sposoben odgovorno in na svojem nivoju sodelovati ter se pogovarjati z javnostjo. Zame je nerazumljivo in nesprejemljivo razmišljanje dela članov pravne komisije, ki nasprotuje, da bi revija s stoletno tradicijo, Lovec, dobila status javnega glasila (medija). Razloga sta dva: uredniku bi morali povečati zdaj mizerno plačo, v glasilu pa bi morali odgovarjati tudi na kritične zapise, ki zadevajo vodstvo. Sve-ta pomagavka!

O stanju v slovenskem lovstvu pa poleg številnih sporov glede meja lovišč, ob množici disciplinskih postopkov, neodgovornih dejanj posameznikov priča tudi udeležba na sicer dobro pripravljenih strokovnih lovskih tematskih delavnicah in seminarjih. Prisotnost le tretjine vabljenih je zaskrbljujoča, krivda pa je prav gotovo tudi na strani vabljenih. Podobno je na različnih lovskih prireditvah, ki se jih ne udeleži niti glavnina članstva domače LD, malo je članov UO ali predstavnikov povabljenega vodstva LZS. Mnogo je besed, kako se določenim skupinam nič ne nudi, kako se zanje nič ne stori. Lani je komisija za kulturo pripravila seminar za vodje pevskih sestavov. Odziv je bil slab. Letos smo nameravali z mednarodnim tekmovanjem v Celju rogistom omogočiti, da bi se predstavili in primerjali z drugimi. Odziva skorajda ni bilo! Tudi v lovstvu preveč pričakujemo in premalo dajemo ...

Občutek imam, da se vodstvo s predsednikom na čelu ne zaveda dovolj težav, ki pestijo slovensko lovstvo, saj se nanje ne odziva ali pa se (po mojem mnenju) odziva narobe. Primer je zadnji zaplet z »rukači«. Primer bi bil groteskno smešen in malenkosten, če to ne bi kazalo na delovanje vseh nas. Nezadovoljstvu enega ali dveh posameznikov in užaljenosti, ker nekdo ne more biti sam vodja, tekmovalec, selektor tekmovalec in sodnikov je sledil sklep o ustanovitvi nove sekcije pod pokroviteljstvom druge komisije. Namesto da bi vodstvo stvari preverilo in razčistilo nespornost, je predsednik s pismom podpore stvari le še zapletel. Gre za komaj kaj več kot deset ljudi, ampak saj veste, kaj naredi v zabojni gnilo jabolko. Opozorila vodstvu so bila preslišana, želje za sestanek ni, dogovarjanja vse manj ali bistveno premalo. Omenjeni primer je bil povod, vzroke za moje nezadovoljstvo, ki ga sicer vidim tudi pri drugih predsednikih komisij, pa ste morda razbrali iz tega sestavka. Ker ne vidim luči na koncu predora, ko smo še daleč od zelene ustanovitve zavoda za lovstvo (si ga sploh zaslužimo?), ko zelena barva postaja le barva zavisti, nesodelovanja in nespoštovanja, sem komisiji za lovsko kulturo in stike z javnostjo ponudil svoj odstop.

P. s. Eno izmed področij, ki kaže stanje našega duha in razmišljanja, je tudi neizmerno pehanje za odlikovanji. Pristojna komisija je dobresedno zasuta s predlogi, ki niso niti utemeljeni, ki se podvajajo ali celo želijo isto odlikovanje dobiti za nekoga večkrat. Pred nedavnim sem slučajno odkril, da je v mojem lovskem kartonu zabeležka o odlikovanju, ki naj bi ga dobil zaradi funkcije. Glede na to, da se s takšnim načinom podeljevanja ne strinjam, da o tem nisem bil obveščen ter da sta od odločitve minili že dve leti, pa o tem uradno ne vem nič, prosim, da se odlikovanje črta iz mojega kartona. Prejel pa ga tako ali tako nisem. Tudi to sodi v rubriko Kultura za klubokom.

Marjan Fortin,

predsednik komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo

Iz mojega zornega kota

ZA VERODOSTOJNOST GRE!

Za nami je dobršen del leta in pred nami čas, ko bomo znova pobrali nekaj »pridelka«. Naj zveni še tako staromodno in stereotipno, brez ponavljanja nekaterih (za marsikoga že zdavnaj preživetih) aksiomov pač ne gre. In čeprav jih vedno znova ponavljamo, se večkrat in marsikje preprosto nočejo »prijeti«. Navzven so nas polna usta samohvale o sodobni naravovarstveni in ekološki naravnosti (ki je v resnici naša dolgoročna strateška usmeritev in vodilo), ki pa jo po nepotrebnem zapravimo z enim samim nepremišljenim korakom. Če želimo (in moramo) biti verodostojni, torej kredibilni, potem si tudi drobnih napak ne smemo privoščiti. Pregovor pravi, »da kdor dela, tudi greši« in »da je vsak zmotljiv«. Vse v redu in prav. A ne bi škodilo, da bi pred vsakim dejanjem rahlo premislili in ocenili tudi njegove morebitne negativne posledice. Lovstvo in lovci smo na udaru javnosti. Kritično ogledalo je izjemno »čisto in ostro«, odsevi v njem so kristalno jasni in slika je redko kdaj zamegljena. Včasih jo umetno zameglimo sami. Kako dolgo še? Odgovor je zelo preprost – ne dolgo, saj že lep čas nismo več sami in edini, ki se ukvarjamo z naravo, njenim varovanjem in gospodarjenjem z njenim živim delom. Zato nas ne smejo presenetiti ostre kritike javnosti zaradi dogodka, ki se je pripetil na območju Krajinskega parka Rački ribniki - Požeg. Omenjeno območje leži na prostranem delu lovišča LD Rače. Tamkajšnji lovci si nenehno prizadevajo, da bi korektno opravili svoje poslanstvo in se lahko pohvalijo z mnogimi uspehi, ki smo jih v preteklosti predstavili tudi v naši reviji. Prvo septembrsko napeljo so organizirali prvi sezonski lov na race. Nič hudega sluteč se je zbrala lepa družina zelene bratovščine in namesto prijetnega druženja končala nedeljo s kislimi obrazi in grenkim priokusom. Lov je bil deležen precejšnje medijske in javne kritike naravovarstvenikov, ornitologov in nekaterih krajanov. Zgodbo bomo večplastno (in dovolj objektivno) predstavili tudi v naši reviji, zlasti še, ker je s tem v povezavi veliko pomislekov in odprtih vprašanj, ki tudi zakonsko niso dovolj jasno opredeljena. Dogodek je lahko tudi dobra iztočnica za konstruktivno razpravo in strpne rešitve, ki bodo poleg pomembnega varstva narave v prvi vrsti služile tudi zaščiti naših, legalnih lovskih interesov trajnostne rabe naravnih virov (sem sodi divjad, ki je na spisku lovnih vrst, če je le vse v skladu z zakonskimi določili).

September je bil hkrati mesec, ko se je zvrstilo več okroglih jubilejev. Zveza lovskih družin Prlekija je razvila nov prapor. Pod njim gredo prleški lovci »novim zmagam naproti«, prapor je njihov simbol združevanja in povezovanja, kar jih utrjuje v ne ravno lahkem delu na področju varstva narave in gospodarjenja z divjadjo. Prleški lovci so z razvitjem hkrati dokazali, da imajo veliko podporo med ljudmi in da je mogoče z ustvarjalnim dialogom preseči tudi največje ovire. Lep dogodek je bil tudi na Zreškem Pohorju, kjer je bila pri lovskem domu LD Zreče peta, zdaj že tradicionalna Hubertova maša in po njej slovesnost v počastitev 100-letnice organiziranega lovstva na Zreškem. Izjemen jubilej, ki so ga zreški in okoliški lovci dostojno proslavili, in sicer skupaj z domačini, s pohorskimi kmeti, gozdarji in z vsemi, s katerimi se srečujejo v okolju. To je že utečeno in nadvse verodostojno partnerstvo in tudi skozi takšne prireditve se na neki način krepi naša verodostojnost. In to je še kako pomembno! Prijetno je bilo druženje in srečanje lovcev na Frati. Dolenjski lovci se tam zbirajo leta in leta. Visoki jubilej je bil še na čisto drugem koncu Slovenije: v Dekanah, kjer so člani zelene bratovščine dostojno obeležili 100-letnico ustanovitve Lovskega in strelskega društva za Istro. Ob tej priložnosti so slavnostno odkrili spominsko ploščo v spomin na ustanovitev tega društva in pripravili družabno srečanje lovcev, krajanov in gostov od blizu in daleč. Lovska zveza Koper je tako dostojno utrdila zgodovinski spomin na enega od pomembnejših dogodkov v zgodovini slovenskega lovstva in naše lovske organizacije. Res se nam ni treba sramovati preteklosti: bogata je, spoštovana in zato samo lahko nanjo ponosni tudi dandanes, ko smo tarče javne kritike, posmeha in celo žalitev. Na vse lahko najučinkoviteje odgovorimo z dejanji, strokovnim in prostovoljnim delom, poštenim in predanim odrekanjem v dobro narave in okolja, z jasno naravovarstveno usmeritvijo in tudi notranjo kritiko, ko je le-ta potrebna. Naša verodostojnost je namreč vedno znova na preizkušnji in če bomo znali biti vedno dovolj argumentirani, jasni in prepričljivi, potem ne bo vprašljiva in je tudi osamljeni dogodki ne morejo in ne smejo zamajati.

Dr. Marjan Toš

EKSPLOZIJA PLINA V LOVSKEM DOMU LD JURŠINCI

RTV SLO, 1. 8. 2010. – V soboto zvečer, okoli 22. ure, je v lovskem domu LD Juršinci na plinskem ventilu v kuhinji nastala eksplozija plina. Poškodovani so bili del dvorane, kuhinja, stranišče in štiri okna. Škoda bi bila še večja, a je bila jeklenka na srečo nameščena zunaj objekta. Gasilci so objekt požarno zavarovali in jeklenko odklopili.

PIJANEMU LOVCU ZASEGLI PUŠKO

Delo, Slovenske novice, Dnevnik, 3. 8. (abe, O. B., JU. R.) – Prometniki so v nedeljo ob 20. uri v Ižakovcih (Murska Sobota) ustavili in kontrolirali 41-letnega voznika avtomobila. Ker je kazal znamenja, da je zelo pod vplivom alkohola, je moral pihati. Test je pokazal dovolj alkohola, da so ga pridržali in mu zasegli puško. Preverjali so tudi, ali je dovolj zanesljiv za nošnje orožja. V nasprotju z določili zakona o orožju je bilo namreč strelivo pripravljeno za uporabo, orožje pa ni bilo, kakor veleva zakonodaja, spravljen v toku za puško.

HELIKOPTER REŠEVAL LOVCA

Primorske novice, 9. 8. – Včeraj zjutraj se je lovec iz Italije v spremstvu odpravil na lov na Planino Nemcev. Ko je hodil proti Žabčam na Tolminskem, mu je na drevesni korenini spodrsnilo in si je poškodoval nogo. Na pomoč mu je prišel helikopter in ga prepeljal v bolnišnico.

DIVJEMU LOVCU ZASEGLI OROŽJE

Delo, Slovenske novice, 6. Din 7. 8. (M. FE., V. A.) – V zadnjem času so se domačini večkrat potožili policistom, da v Savinjski dolini nekdo nezakonito strelja živali. Policisti so tako prišli na sled 33-letniku z območja Upravne enote Žalec, ki ima, kot kaže, na vesti divji lov. Policisti so pri osumljencu opravili hišno preiskavo in zasegli pištolo in revolver, vojaški bajonet in več kot sto različnih nabojev.

Foto: M. Vogrin

Siva vrana

NIKAR NE STRELJAJTE BELEGA GAMSA!

Delo, 7. 8. – V prilogi *Panorama* je bil objavljen zanimiv sestavek o Pokljuki kot spominsko pričevanje o belem gamsu in o **jugoslovanskem kralju Aleksandru**, ki je tam uplenil belega gamsa, ter še o marsičem. Pri tem naj spomnimo, da je o belem gamsu obširno pisal tudi znani slovenski pisatelj in lovec **Tone Svetina**. V zgodbi o lovcu Gorazdu je med drugim napisal: *»Postaló mu je mrzlo po hrbtu, ko mu je lovski tovariš zaklical: 'Gorazd, glej ga, beli kozel!' Uprla sta daljnogleda. Tedaj pa nama je zavel v hrbet izdajalski veter, da naju je kozel dobil v nos. Dvakrat je presunljivo zapiskal, se pognal v pečevje in izginil ...«*

ČLOVEK SPREMINJA NARAVNO RAVNOTEŽJE NA SLABŠE

Dnevnik, 16. 8. (Vlasta Tifengraber) – Naj iz daljšega, zelo zanimivega sestavka izluščimo samo razmišljanje o medvedih. Ko avtorica sestavka omenja zahtevo po večjem odstrelu medvedov, ugotavlja, da zagovorniki tako radikalnih rešitev po navadi sploh ne pomislijo, da s tem nasilno rinemo v medvedov življenjski prostor. In dodaja: *»Tudi za redke incidente, do katerih včasih pride, je običajno kriv človek.«*

V isti številki Dnevnika je objavljen pogovor z **Andrejo Bogataj**, zaščitnico živali, ki jo povsod spremlja njena štirinožna prijateljica **Čačka**. V koprskem azilu, ki ga vodi, jih ima še dodatnih 60. Ko piše o odnosu ljudi do živali v Sloveniji, zapiše, da se je ta odnos v zadnjih letih izboljšal, *»se pa vsake toliko časa še vedno zgodi kaj, kar poruši takšno moje razmišljanje.«*

PODZEMELJSKE ŠTORKLJE TUDI V BELI KRAJINI

Slovenske novice, 7. 8. (M. S.G.) – Podzemeljske štorke ne živijo samo v Prekmurju. Tudi v Beli krajini so ponosni na bele štorke, ki pri njih gnezdi v okolici Podzemlja, Krasinca in Gribelja. Tik ob kampu v Podzemlju so jim pred leti namestili drog, na njem pa je pridna družina kmalu iz vej zgradila svoje gnezdo, v katerem so v začetku avgusta lahko od blizu opazovali tri mlade štorke.

V LOVIŠČU JE LOVEČ USTRELIL KRAŠKEGA OVČARJA ...

Delo, 10. 8. – V soboto zjutraj je v okolici Nove vasi 57-letni lovec ustrelil kraškega ovčarja, last domačinke, ki je v nasprotju s predpisi psa spustila v lovišče. Policisti bodo zoper oba (lovca in lastnico psa) sodniku za prekrške podali predlog za kaznovanje.

NIKAR SLEDITI ZGLEDU LONDONSKIH MESARJEV!

Dnevnik, 10. 8. – Pravijo, da so Angleži že pred stoletji jedli veverice, zdaj pa meso teh ljubkih živali ponuja že več londonskih mesarjev. Med njimi je tudi lastnik mesnice Andrew Thornton, kot se je o tej novi prehrabni navadi razpisal časnik *The Daily Mail*. Društva za zaščito živali so seveda zagnala vik in krik in Thorntona obtožila, da *»si kuje dobiček z barbarškim pokolom veveric.«*

KAKO SE »ZNEBITI« SRAK?

Nedeljski, 15. 8. – V mestih je na vrtovih vedno več srak, pa tudi vran. Te ptice so preprosto izgubile strah pred človekom, so bistrine in znajo biti prav inteligentne. Priletijo tudi na vrtove stanovanjskih hiš ob robu Ljubljane. Pisec daljšega sestavka nasprotuje ubijanju teh ptic, zato svetuje: *»Poskušajte jih odgnati od okolja gnezdenja manjših ptic pevk. Pokažite jim, da jim tu ne pustite zgraditi gnezda ...!«*

PRIJAZNI OBISKOVALCI TNP

Dnevnik, 16. 8. (sta). – Triglavski narodni park (TNP) na leto obišče približno dva milijona obiskovalcev, med katerimi jih večina upošteva predpise za

varstvo narave, še vedno pa se najde peščica takih, ki povzročajo hrup in v parku puščajo odpadke. Direktor TNP **Martin Šolar** je pojasnil, da v zadnjih letih število obiskovalcev ostaja na enaki ravni, s tem da je obiskov v zahodnem delu parka, torej v Posočju, nekaj več, v osrednjem delu (na območju Bohinja, Bleda in Kranjske Gore) pa so številke enake kot v prejšnjih letih.

ZA LOVČEVO SMRT POGOJNA KAZEN

Slovenske novice, Večer, 17. Sin 21. 8. (S. O.) – Končalo se je sojenje 50-letnemu **Jožetu Leščancu** z Božakovega pri Metliki. Pred tremi leti je pomotoma ustrelil lovskega prijatelja, 57-letnega **Jožefa Nemaniča**, ki je zaradi strelne rane umrl. Obtoženi se je branil, da je prijatelja (v temnem gozdu) zamenjal za jazbeca. Obsojen je bil na dve leti pogojne kazni, kar se je nekaterim zdelo dovolj, drugim pa premalo.

NAĀIRALA GOBE, NAŠLA SRNJACKA

Dolenjski list, 17. 8. (Majda Perhevec) – Povabilo uredništva, naj bralci pošljejo pričevanja zanimivih najdb na vrtu, v gozdu, kjer koli že, je padlo na plodna tla. Jože in Milena iz Črnomlja sta junija nabirala gobe. V košari sta namesto gob prinesla domov dva mladička, srnjacka, popolnoma dehidrirana in brez moči ter znamenj življenja ... Eden je poginil naslednjo jutro, drugega sta Jože in njegova žena s pomočjo veterinarke in posebne nege in hrane uspela postaviti na noge. Srečko bo ostal pri hiši še toliko časa, dokler mu ne najdeta primerne gobe doma v naravi.

ZATIRANJE ŠKODLJIVIH PTIC

Delo, 20. in 24. 8. (Mitja Kersnik) – Avtor pisma poskuša spoštovati mnenja drugače mislečih, toda meni, da navodila spoštovanega dr. **Valentina Skubica** (Delo, 18. 8. 2010) o zastrupljanju vran (nekatero so vendar trajno zavarovane!) in drugih »škodljivih ptic« (katerih?) nekako ne sodijo v današnji čas. Dr. Skubic mu je odgovoril, da bi velika človeška in živalska naselja že zdavnaj okužile podgane ali jim požrle znatne količine hrane in krme, če jih

sanitarne službe ne bi načrtno zatirale z nastavljanjem strupov za podgane.

Zatiranje škodljivih ptic (Pisma bralcev in odmevi), **Delo, 4. 9. 2010**. V polemiko med **Valentinom Skubicem** iz Ljubljane in lovcem **Mitjo Kersnikom** se je vključil tudi **Bojan Avbar**, Novo mesto, Dolenje Kamence. Primerjava odlova sive vrane z deratizacijo je po načelih pozitivne zakonodaje v nasprotju z načelom zakonitosti, meni **Avbar** v daljšem pismu. Siva vrana (*Corvus corone cornix* L.) je divjad, ki ima svojo lovno dobo in jo je dovoljeno loviti le na zakonit način v času njene predpisane lovne dobe. Zato reševanje problematike sive vrane ni preprosto, v prvi vrsti je podvrženo načelom zakonitosti in pozitivnim ukrepom države, pa tudi načelu etičnosti (ki pa ga pri nas vsakdo očitno razume po svoje). O odškodninski odgovornosti države in upravljavcev lovišč pa veljajo določbe slovenske zakonodaje o odškodninski odgovornosti. Torej: ne moremo in ne smemo zatirati sive vrane (v ljudskem pogledu škodljive ptice) s strupi, ker to prepoveduje zakon.

JELENI, SRNE IN DIVJI PRAŠIČI PLENIJO VSE LETO

Delo, 24. 8. (Tatjana Pihlar) – Kmetje z »okrogle mize o škodi od divjadi in zveri«, ki jo je v okviru kmetijskega sejma **Agra** pripravila Kmetijsko-gozdarska

zbornica Slovenije (KGZS), sporočajo, naj država poskrbi za zmanjšanje škode zaradi divjadi in zveri. Kmetijskemu ministru predlagajo, naj v najkrajšem času pripravi uredbo in podrobnejši pravilnik o ocenjevanju škode zaradi divjadi na kmetijskih kulturah ter v gozdu. Obenem opozarjajo, da država ne more zagotoviti denarja za povračilo odškodnin v razumnih rokih, saj že sredi maja ni več denarja za to.

POLICISTI ZAPLENILI OROŽJE IN USTRELJENO DIVJAD

Večer, Delo (J. S.), 26. in 27. 8. – V prejšnjih dneh so policisti na območju policijske uprave Slovenj Gradec pri štirih osumljencih zasegli večje količine strelnega orožja, streliva, minometov, ročnih bomb ter več primerkov ustreljene in zamrznjene divjadi.

* * *

19. 8. je **Večer** objavil pismo, v katerem piše, da je lastnik zasebnega zemljišča v Rošpohu, **Dejan Semenič**, na svojem dvorišču opazil dva lovca, ki sta se s strelnim orožjem sprehajala okoli njegovega ribnika. Po nekaj minutah je zaslišal strel ... Je račka res poginila po naključju?

Slovenski časniki so poročali o kmetijsko-živilskem sejmu **Agra** v Gornji Radgoni, ki so ga odprli 26. avgusta. Skupna površina

razstavnega prostora je tokrat znašala 66.500 m². Nekatero občino, na primer **Preddvor**, so organizirale skupinski obisk sejma. Časnik **Kmečki glas** je, tako kot vedno doslej, objavil posebno prilogo, posvečeno radgonskemu sejmu.

Časnik **Delo** je 23. 8. v svoji Panorami obširno in zanimivo pisal o otrocih, ki lahko za en dan postanejo oskrbniki v ljubljanskem živalskem vrtu. »Nastavljanje mesa medvedom, pripravljanje rib za morskega leva, prhanje slonice Ginge, za posladek pa še pestovanje pitona in jahanje kamele.« je zelo zanimivo in obširno poročala **Karolina Vrtačnik**.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

V obdobju od **1. do 31. julija 2010** je bilo z območja 94 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 289 živali.

Virološki laboratorij **Enote** za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 271 lisic, 2 jazbeca, 3 kune, 8 mačk, 1 ovco in 4 pse.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Jedr M. Wernig,
dr. vet. med.,
vodja Oddelka **VURS**
za zdravstveno varstvo živali

Foto: L. Skvarča – Diona

Kako izboljšati podobo lovcev v javnosti?

Povsod v Evropi se ukvarjajo s podobnimi težavami

Čprav lov spremlja človeka od pradavnine naprej in je trenutno v različnih lovskih organizacijah v Evropi vključenih okrog osem milijonov članov, je t. i. civilna družba oz. javnost vse bolj nerazumevala do vloge in poslanstva lovstva. Lovske organizacije v Evropi se s temi težavami ukvarjajo v svojih okoljih glede na tradicijo, razvitost in pomen lovstva ter družbeno in gospodarsko vlogo lova. Izkušnje so še kako dobrodošle, zato sta konec junija Poljska lovska zveza in Univerza Adama Mickiewicza v Poznaniu pripravili prvo mednarodno konferenco na to temo.

Poznan je z okrog 600 tisoč prebivalci, od tega jih je skoraj polovica študentov, peto največje poljsko mesto. Leži v osrednje-zahodnem delu Poljske v okraju Velkopolska ter ima bogato zgodovino. Štejejo ga za začetni kraj nastajanja poljske kraljevine, ki se je oblikovala okrog znamenite prve poljske katedrale pred več kot 1000 leti. V zgodovini številnih vojn je bil Poznan dolgo

pod prusko oz. nemško vladavino. Nemški vpliv je opaziti v arhitekturi, tradiciji, običajih, jeziku, prav Nemci pa so tudi najštevilnejši obiskovalci. Kot večina poljskih mest je tudi Poznan doživel pravi eksodus med drugo vojno, ko je bil v tem mestu Hitlerjev glavni štab za t. i. vzhodne operacije, po vojni pa so Poljaki ponosni predvsem na številne delavske nemire, ko so se upirali sovjet-

skemu vplivu. Tudi univerzo, ki spada med tri največje na Poljskem, so hoteli poimenovati po Stalinu, a so jih poljski domoljubi prehiteli z imenom slovitega pisatelja Adama Mickiewicza. Dandanes velja ta univerza za največjo jezikovno (lingvistično) institucijo v državi, rektor pa, recimo, govori več kot 50 jezikov, tudi kitajščino in japonščino. Pri učenju tujih jezikov zajemajo snov zelo široko, saj raziskujejo tudi kulturo tujih narodov ter njihovo tradicijo, tudi lovsko. Pri pripravi konference je izjemno aktivno vlogo odigrala **Aleksandra Matulewska**, ki je tudi zaposlena na univerzi. Lovka in mlada mamica je skupaj s sodelavci pripravila zanimivo tridnevno srečanje, kjer smo si izmenjali izkušnje udeleženci srednjeevropskih lovskih organizacij, Skandinavci, za primerjavo pa so vodje oddelkov na poljski univerzi, ki raziskujejo azijsko in afriško kulturo, pripravili tudi pregled tradicije in običajev teh narodov.

Slovenija evropskemu lovstvu ni neznana dežela, zato so organizatorji z veseljem sprejeli referat mag. **Dolores Čarge**, ki je sodelujočim predstavila slovenske izkušnje. Največjo pozornost je vzbudil *Etični kodeks slovenskega lovca*, ki je edinstven v Evropi. Razna pravila obnašanja sicer obstajajo tudi drugod, vendar nimajo nikjer moralno-etičnih pravil zbranih v ličnem priročniku. Za poslušalce je bil zanimiv tudi podatek, da *Zaprisego* podpisujejo vsi slovenski lovci. Slovenske lovske šege in običaji so bližje germanski tradiciji, so pa slovenski lovci prevzeli še nekaj običajev nam bližnjih narodov. Predavanje mag. Čarge je bilo zanimivo in nazorno, tako da je požela navdušen aplavz sodelujočih, po predavanju pa sva v neformalnem pogovoru odgovarjala na številna vprašanja. Šege in običaje moramo negovati, zato je pred LZS in komisijo za kulturo še veliko nalog. Nadaljevati moramo s podobno prakso, kot smo jo

začeli z izdajo knjižice *Lovski pogreb* Nikolaja Lapuha.

Konferenca je bila sicer namenjena izboljšanju ugleda lovstva v javnosti, saj je bilo večino referatov s tega delovnega področja. Danski strokovnjak **Hans Hansen** je predstavil nalogo, ki raziskuje ilegalni (nelegalni) lov v Skandinaviji, Poljak **Tomasz Sobolak** vlogo in pomen kulta trofeje, sodelavci domače univerze pa so predstavili vlogo lova in lovsko tradicijo na Srednjem in Daljnem vzhodu ter Afriki.

Iz referatov lahko razberemo, da se blizu deset milijonov lovcev po Evropi ukvarja s podobnimi težavami. Civilna družba postaja vse

prava o lovski etiki in kulturi, ki ureja etiko. Treba je spoštovati tradicijo in okolje, saj so izkušnje po svetu zelo različne. V Evropi je, na primer, neetično streljati iz avta, v Afriki pa je to pogost pojav. Dvomov je veliko: ali je dovoljeno in etično streljati na krmiščih, ali je krmljenje divjadi sploh sprejemljivo, koliko je lahko etičen lov v oborah in koliko je vredna tamkaj pridobljena trofeja, kdaj in v kolikšni meri je dovoljen lov s psi. Veliko razprav je bilo tudi v povezavi z napredkom. Nova tehnologija orožja in optike omogoča veliko prednost lovca pred divjadjo, ki ima vse manj možnosti preživetja.

Predavanje mag. Dolores Čarga o slovenski lovski etiki in običajih ter trajnostnem lovu.

bolj nestrpna do lovcev in lovstva, zato je nujno treba izboljšati ugled lovstva. Vse preveč smo zaprti in prav zato tudi nerazumljena združba znotraj družbe. Trofeje so del lovske tradicije, ki imajo zelo pestro vlogo. Ni prav, da se jih sramujemo, saj pomenijo tudi spoštovanje do uplenjene divjadi. Največkrat pa pomenijo najintimnejši odnos med lovcem - posameznikom in divjadjo in ustvarjajo posebno vzdušje. Na Poljskem je ogromno zasebnih zbirk in razstav lovskih trofej po gradovih, muzejih in drugih lovskih objektih. Večino stalno postavljenih razstav ureja poseben zakon; poljske izkušnje kažejo, da so razstave namenjene predvsem lovcem in ne širši javnosti.

Zelo zanimiva je bila raz-

Prihodnost lovstva je predvsem odvisna od lovcev samih, od tega, kako bodo svoje delovanje znali predstaviti javnosti. Razna ekološka gibanja po svetu in v Evropi lovstvu niso naklonjena, čeprav

so prav lovci največji zagovorniki narave. Na Poljskem beseda lovec velikokrat dobi celo slabšalni pomen. Lovcev je njihovega poslanstva celo sram. Lep primer za to je novi

Mag. Dolores Čarga in Marjan Fortin

poljski predsednik **Bronislaw Komorowski**, ki je tudi lovec. Zaradi slabega ugleda lovstva in nasprotovanja javnosti je v predvolilni kampanji to svojo dejavnost raje zamolčal?! Zgodovina lovstva in njegova vloga sta izpuščena iz vseh vzgojnih programov. Potrebno je nenehno izobraževanje, od najmlajših naprej. Kot zelo uspešne so se izkazali razni kvizi in tekmovanja o poznavanju narave in živali. Poljaki vidijo rešitev v novih komunikacijskih možnostih, saj imajo na spletu kar tri lovske portale. Trudijo se z izdajanjem najrazličnejših knjižic za vse starostne kategorije, ustanovili so posebno skupino, ki išče načine, kako izboljšati javno podobo lovcev. Skrbno gojijo dobre odnose z mediji, še posebno z lokalnimi in državno televizijo. Poljska lovska zveza na leto name-

ni kar 200 tisoč evrov za enourno oddajo na njihovi nacionalni televiziji, ki si jo zjutraj ob šesti uri ogleda kar okrog štiri milijone ljudi. Treba je gojiti boljše odnose s prebivalstvom na podeželju, s kmeti. Zelo privlačni so lovski pikniki ter razne prireditve za nelovce, na katerih nastopajo rogisti, pevske skupine, veliko je lovskih maš. Prav v Poznaniu deluje posebna lovska glasbena skupina, ki z rogovi oz. pihali pod vodstvom **Mieczysława Leśniczaka** izvaja številne lovske teme iz poljske in svetovne glasbene zakladnice. Ob koncu drugega dne konferen-ce so s svojim večernim koncertom navdušili vse prisotne. Vse bolj privlačne in zanimive so počitnice v naravi, kjer si turisti v spremstvu lovcev lahko ogledajo delo z lovski-mi psi, sokolarjenje, obiščejo številne lovske muzeje, se z lovci sprehodijo po gozdu.

Na tridnevnem posvetu smo slišali skoraj dvajset referatov uglednih poljskih in tujih predavateljev. Na koncu je sledila plenarna razprava, v kateri smo izmenjali številne izkušnje. Iz omenjenega sklepam, da je pri nas lovstvo še vedno zgledno urejeno, pa se tega največkrat niti ne zavedamo. Primeri iz Skandinavije so tako različni, da bi o njihovem načinu organiziranja lahko pisal na več straneh. Veliko je prepuščeno posameznikom in njihovi etiki ter pogledom na lov. Zanimiva je tudi poljska praksa, ki ne pozna pregleda uplenjene divjadi po odstrelu. Uplenitelj sam javi gospodarju, kaj je uplenil ter težo divjadi. »Zmot« je menda kar precej. Gospodar ima v rokah škarje in platno pri pravicah do lova posameznega člana, ki ga lahko nagradi ali pa mu lov tudi prepove.

Organizatorji so se pri pravi zanimive tematske konference zares potrudili, saj so nam predstavili tudi Poznan in njegovo zgodovino, odpe-ljali pa so nas na ogromno strelišče, kjer smo se pomerili v streljanju z različnim orožjem. Predstavnik slovenske lovske zveze sva tudi tam zapustila dober vtis.

Marjan Fortin

Naša predstavnika sta bila med najboljšimi strelci.

Foto: M. Avbar

Lov s pomočjo vozila ali lov za vsako ceno

Etični kodeks slovenskih lovcev

Ni lovca, ki ni prise-gel, da bo varno nosil lovsko orožje in lovil pravično, ter je podpisal določila Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Postavlja pa se vprašanje, kaj vse je lovska pravičnost. To je pojem, ki ga opredeljuje Etični kodeks slovenskih lovcev. Sleherni lovec prisega, da so in bodo njegova dejanja lovsko pravična, kar pa si marsikdo razlaga povsem po svoje ali pa glede na priložnost, v kateri se je znašel s svojo voljo ali brez nje. Etičnega kodeksa si ne smemo razlagati kot zbirke prepovedi in kazni za prestopke in prekrške, ker etični kodeks ni kodifikacija lovskega kazenskega prava. To je moralni kodeks, ki je v pristojnosti LZS. Odbor etičnega kodeksa je vrhovno častno razsodišče za lovstvo, ki skrbi za uveljavljanje pravil Etičnega kodeksa slovenskih lovcev v prakso. Ta odbor pojasnjuje etični kodeks in razsoja ter ocenjuje posamezna dejanja lovcev in predlaga spremembe ter dopolnitve določil

zapisanega etičnega kodeksa. Odbor etičnega kodeksa šteje devet članov, ki jih izvoli občni zbor LZS.

Ravnanje lovca, ki je lahko predmet presoje pravilnosti ravnanja, je kršitev pozitivne lovske zakonodaje in sklepov lovskih organizacij ali opustitev dolžnih ravnanj, ki so predpisana kot prekrški ali kazniva dejanja. Lovstvo je z uvedbo koncesij za upravljanje lovišč še toliko bolj izpostavljeno nadzoru in kritični javnosti. Zato lovci morajo dosledno spoštovati zakone in se vesti, zlasti v javnosti v skladu z visoko stopnjo notranje drže svojega nadplanetarnega poslanstva in zlasti določil svojega etičnega kodeksa. Prav zato se lovci ne smejo izpostavljati javni kritiki in posmehu zaradi nekaterih svojih dejanj, ki niso primerna. Med tovrstna dejanja sodi zlasti odnos do alkohola in drugih opojnih sredstev, do pretiranega razkazovanja in bahanja z uplenjeno divjadjo in nošenjem orožja na javnih krajih, pri čemer imam še posebno v mislim gostišča in veselice, kjer so številne možnosti

za kritično presojo vedenja posameznega lovca ali njihovih skupin.

Lov s pomočjo motornih vozil ali celo iz njih - lov za vsako ceno!

Dejstvo je, da se lovstvo razvija in gre v tek s časom. Za lov so v rabi vse boljše puške z optičnimi pripomočki za natančnejše strele. Ne-koč, še ne davno tega, so se lovci na lov vozili z vozovi (konjsko vprego) ali pa hodili peš, v zdajšnjem času pa so fičke in lade zamenjali sodobni avtomobili, zlasti vozila, ki jih v slengu imenujemo »terenci«, so pa v glavnem vozila, ki sodijo v razred SUV (sport utyliti wagon – za šport in prosti čas). Z njimi se lovci lahko pripeljemo hitro in udobno v najbolj skrite kotičke lovišča. Zato se je v lovstvu razmahnila nova vrsta lova, ki s svojo gibljivo tehnično podporo omogoča lovcu manj naporen lov. Marsikdo bi raje videl, da se o tem ne bi nič govorilo in da bi to pustili ob strani.

Z vse bolj splošno razširjenostjo vozil z motorji na notranje izgorevanje pa so se za lov in lovstvo začela postavljati nova etična vprašanja. Pri tem posebej izstopata dva pomisleka. Prvi je, ali je lovcu dovoljeno, da lovi iz vozila ali vsaj s pomočjo vozila, kot drugi pomislek pa je: kje, in kdaj v lovišču se lahko lovec vozi s terenskim vozilom, da ne bi prek mere škodil in razvrednotil naravnega okolja in v sebi zavračal skrb za varstvo narave, kar naj bi bila glavna skrb vseh lovcev.

Težko je v lovskem okolju, med lovskimi tovariši, še zlasti med tistimi, ki se zaradi trenutnih koristi in lastnega lagodja ne zavedajo, kaj v naravi pomeni lov s pomočjo osebnega ali terenskega avtomobila! In prav Etični kodeks slovenskih lovcev nam nalaga, da odkrito spregovorimo tudi o uporabi motornih vozil na lovu. Ne sprenevedajmo se, pri tem gre za pogovorno tako imenovani »avto-piršč«, ki postaja vse bolj razširjen, ki ga neodgovorno sprejemajo celo lovska vodstva, da zadostijo pohlepu tujih lovskih gostov. Nihče se mu odloč-

no ne postavi po robu, kar bi bilo edino prav, ker ne samo, da ni etičen in je nepravilčen, z njim v naravi lovci in tudi divji lovci - krivolovci, ki nimajo pravice do lova, pa z vozili predvsem ponoči in s pomočjo reflektorjev zalezujejo in plenijo divjad. To je pravzaprav človeka nevedno ravnanje, katerega posledica je zaradi skrajnosti v lovišču hudo razvrednotenje rastlinstva in živalstva. Zalaz s pomočjo avta ni primeren, ker postavlja divjad in človeka v povsem neenakopraven položaj. Med vožnjo lovec divjadi ne more dobro oceniti; njene starosti in včasih celo spola ne; torej primernosti za pravičen odstrel. Enak pomislek velja tudi, če med vožnjo nenadoma opazi neko divjad, ustavi vozilo in jo skuša odstreliti iz vozila ali pa jo upleni tako, da ugasne motor, izstopi in lovsko puško nasloni na vozilo. Le v redkih primerih divjad od vozila zaleze v nekaj kratkih korakih in puško nasloni na kakšno drevo. Takšno ravnanje ne samo, da ni primerno, lahko je tudi zelo nevarno, ker ni mogoče izključiti vseh dejavnikov tveganja glede varnosti in bi lahko zaradi tovrstnega nesmotrnega in v bistvu prepovedanega načina lova lahko nastale hujše posledice na ljudeh ali njihovem premoženju.

Zalaz s pomočjo vozila - »pogovorno: avto-pirš¹«

V 44. členu Zakona o divjadi in lovu (ZDLov-1) so jasno zapisane prepovedi pri opravljanju lova. Mednje sodi tudi določba 16. točke prvega odstavka 44. člena ZDLov-1, ki izrecno določa, da **lovci ne smejo loviti divjadi iz motornih ali zračnih vozil, železnic, žičnic ali motornih čolnov in drugih prevoznih sredstev**. S kaznijo od 420,00 do 1.200,00 evrov se po 14. točki 77. člena ZDLov-1 kaznuje posameznik, ki lovi divjad iz motornih ali zračnih vozil, železnic, žičnic ali mo-

tornih čolnov in drugih prevoznih sredstev. Zato se mora vsak posamezni lovec zavdati, da **lov iz motornega vozila ali z njegovo pomočjo ni dovoljen, je prepovedan in kazniv**. Iz prvinskih razlogov etičnega kodeksa je tudi **moralno zavržen**. Pri tem ni nobenega opravičila, ker se v naših loviščih povečuje nedopusten pojav lova s pomočjo avtomobilskega zalaza (»pirša«). Nekateri se izgovarjajo, da je bistvena razlika streljati iz avta (kar izrecno prepoveduje omenjeni 44. člen) ali če izstopiš iz vozila in pred strelom nasloniš puško na avto ... Če bi me vprašali, ali svoje trditve lahko dokažem s statističnimi podatki, bi vam odgovoril, da jih (verjetno tudi zaradi občutka krivdne odgovornosti) nihče ne zbira sistematično, kar pa ne pomeni, da v praksi ni negativnih

kršijo prepoved lova z motornim vozilom, ustrezno ukrepajo. Lovcem gotovo ni v čast, da kršijo svojo temeljno pravilo pravičnega lova, saj divjad in lovec z motornim vozilom nista v enakopravnem položaju. Divjad, ki jo na »avto-piršu« preseneti lovec z motornim vozilom, nima veliko možnosti. Še posebnost, če je dodatno zaslepljena z žarometom in nemočno obtiči na mestu, kot bi jo privezal. Nemalo pa je zaradi hitrih in površnih strelov tudi obstrelitev in nato posledičnih poginov.

Škodljiv vpliv motornih vozil za naravo in divjad

Lov s pomočjo motornih vozil kot neprimeren način lova je uperjen proti našemu temeljnemu namenu upravljanja z divjadjo v loviščih

visno od neposredne človekove pomoči. Lovec, ki lovi pretežno s pomočjo motornega vozila, ni varuh narave in je njegovo početje – brez najmanjšega pomisleka na žaličev – zgolj **poskus neobzirnega plenjenja**, ki ga v etičnem lovstvu ni mogoče opravičevati, čeprav si nekateri zaradi lastne slabe vesti to »na vse kriplje« prizadevajo ali se izgovarjajo na visoke načrte odstrela.

»Avto-pirš« je v nasprotju z zakonsko določbo lovstva kot dejavnosti trajnostnega gospodarjenja z divjadjo, ki v svojem poslanstvu obsega ohranjanje, lov divjadi, ukrepanje v življenjskem okolju divjadi, posege v populacije zaradi gospodarskih, veterinarsko-sanitarnih, zdravstvenih in drugih utemeljenih razlogov.

Za lovce so dovoljene le sprejemljive oblike in načini

Foto: M. Avbār

pojavnost prepovedanega lova s pomočjo motornih vozil. Vsak zase najbolj ve, kaj se dogaja v loviščih, koliko uplenitev divjadi s pomočjo motornih vozil je v njegovem lovišču – mednje sodi tudi uporaba motornih štirikolesnikov *quod*. Vsekakor tega dejstva, ki ga želijo nekateri prikrivati, ni mogoče zanikati. Potrebno je, da lovski čuvaji in vodstva LD v vsakem lovišču to nesprejemljivo pojavno obliko spremljajo in nato zoper posameznike, ki

oziroma v njenem življenjskem prostoru, ker je nesorazmeren poseg v populacije divjadi, ki jo je treba (v ravnovesju med seboj in okoljskimi življenjskimi razmerami za njeno preživetje) ohranjati, skrbeti za njeno vrstno in gensko pestrost divjadi. Prav tako se moramo truditi, da ohranimo divjadi oz. posamezni vrsti naraven, prirojen način življenja v času in prostoru, da ohranimo divjad, kolikor je le mogoče, prvobitno in neod-

lova. Take oblike pa po zakonu obsegajo *iskanje, opazovanje, zasledovanje, vabljenje in čakanje* divjadi s ciljem upleniti divjad ali *odlov* žive divjadi ter *pobiranje divjadi ali njenih delov*, kot jih predpisuje lovski zakon. *Brakada* je način lova, pri katerem sodelujejo najmanj trije lovci (oziroma lovke) ob prisotnosti najmanj dveh lovskih psov, ki divjad dvigneta in jo nato glasno gonita, tako da divjad poženeta proti lovcem na stojišču. Lovec lahko v času

¹ Pirsch, nemško – lov na zalaz, avto-pirš je lov z motornim vozilom ali iz njega.

lovne dobe s predpisanim lovskim orožjem lovi tudi na klic (s pomočjo piščalke) ali s čakanjem. Lovci lahko lovijo tudi na skupinskih lovih, kot so *pritski* ali *potiski*.

Skoraj ni lovca, da se danes na lov ne bi pripeljal z osebnim avtomobilom. Tudi gonjači se pogosto z zbornega mesta na svoj izhodiščni položaj odpeljejo (prepeljejo) z motornimi vozili. Zato vsakršen premik motornih vozil v gozdu že povzroča določeno stopnjo vznemirjenja in škodljivosti za naravno okolje, tudi za divjad. Vsi premiki lovcev z vozili po lovišču seveda niso prepovedane oblike lova z motornimi vozili. Bistvenega pomena je, da se z vožnjami po lovišču ne zmanjšujejo učinki siceršnjih lovskih pozitivnih ukrepov v življenjskem okolju divjadi, s katerimi lovci sicer legitimno ohranjamo, obnavljamo ali izboljšujemo življenjske možnosti divjadi.

Zaradi lova s pomočjo motornih vozil so v lovišču ponekod v nevarnosti urejene »mirne cone«, ki jih predstavljajo predeli naravnega okolja, kjer so dejavnosti, ki vznemirjajo divjad, zelo omejene ali so celo sploh prepovedane. Pogosto pa za lovce, ki so lastniki terenskih vozil, tudi mirne cone ne pomenijo posebnih ovir. Še posebno, ker v loviščih mirne cone niso posebej označene in mimo njih ali skoznje vodi jo vlake ali gozdne poti, ki so prevozne. Na srečo je med nami tudi mnogo etičnih lovcev, ki svoj terenski avto pravilno parkirajo ob gozdni cesti, se podajo na prežo peš, etično lovijo in terenski avto uporabijo le v primeru, da morajo poskrbeti za lažji transport uplenjene divjadi v hladilnico.

Lov s pomočjo motornih vozil ali iz njih zelo krni naše »varstvo divjadi« pred nepotrebnim vznemirjanjem kot temeljnim izhodiščem in ciljem sodobnega upravljanja in gospodarjenja z divjadjo. Motorna vozila in njihova uporaba v lovišču so v nasprotju z zapovedjo, da je divjad prepovedano vznemirjati

v mirnih conah, na rastiščih, gnezdiščih, mestih poleganja, brlogih, zimovališčih, pasiščih v gozdu in na krmiščih ali jo zalezovati z motornimi vozili, kar je podobno, kot če bi jo zalezovali v neugodnih vremenskih razmerah. Lovci se radi hudujemo na rekreacijske polete z zmaji, s katerimi zmajarji dokazano vznemirjajo divjad, nerazpoloženi so do lastnikov psov, ki psov nimajo na povodcih ali jih v lovišče izpuščajo brez nadzora. Nismo pa dovolj samokritični, ko se mnogi izmed nas v loviščih brez občutka prave mere do divjadi in tudi do lastnikov gozda ali travnatih površin prevažajo z motornimi vozili, kar je izključno v škodo divjadi in nemaleokrat tudi posestnikov. Zato se je treba že vnaprej zavedati, da bo določen krog oseb v lovstvu le s težavo sprejel sporočilo (opozorilo), da lov s pomočjo motornih vozil ali iz njih ni samo neetično početje posameznikov, temveč je celo kazniv! Še posebno so problematične vožnje določenih lovcev, ki se brez utemeljene potrebe s svojimi vozili neomejeno vozijo skozi lastna in tuja lovišča, pri čemer je že v mnogih primerih nastal celo sum, da so tovrstne vožnje namenjene krivolovu z motornim vozilom v tujem lovišču.

Lov in naša lovska pravičnost ...

Zaradi lovske pravičnosti bi morali lovci opustiti načelo, da »cilj opravičuje sredstvo«, na kar se radi izgovarjamo predvsem ob številčno (pre)velikih načrtih odstrela, ki nam jih predpisuje država. Zato **lov z motornimi vozili tudi iz namena, da bi doseg-**

li predpisani načrt odstrela, nikakor ni dopusten! Pač pa je treba zagotoviti tudi pri lovu *fair play*, saj pravi lovci, ki se zavedamo pomena gojitve, varstva in pravičnega lova divjadi, želimo loviti častno in dostojanstveno, s pravo mero poštenih misli in dejanj tudi v sebi. Vsakršna nadaljnja polemika glede tega je povsem odveč, ker bi bila v nasprotju s temeljnimi izhodišči Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, veljavnega lovskega zakona in z načeli trajnostnega lova. Lov s pomočjo motornih vozil in iz vozil je treba zato obravnavati **kot prekršek, za katerega je predpisana visoka globa.** Za nadzor zakonitosti lovskega delovanja in ravnanja so pristojni lovski čuvaji in lovski inšpektorji, ki bodo ukrepali dosledno po zakonu, če bodo zaznali ali bili opozorjeni na kršitev. Slednji lahko v skladu svojimi pooblastili pri nadzoru pravičnega izpolnjevanja koncesijske pogodbe ustavi vsakršno dejavnost, ki je v nasprotju z veljavnim lovskim zakonom in na njegovi podlagi izdanih predpisov. Če bi nastala tovrstna odločitev zaradi kršitev prepovedi lova z motornim vozilom, bi krajši konec potegnili tudi lovska družina kot koncesionarka. **V praksi se preveč pozablja, da zaradi prekrškov posameznikov lahko kazensko sankcijo utрпи tudi lovska družina oz. upravljavec lovišča.** ZDlov-1 namreč predpisuje tudi kazni zoper pravne osebe, ki lahko znašajo tudi 75.000,00 evrov! Posameznik, ki lovi divjad iz motornih ali drugih prevoznih sredstev, pa se zaradi prekrška po 16. točki prvega odstavka 44. člena ZDlov-1 kaznuje z globo do 1.200 evrov.

Lovimo pravično!

Gozd ima oči in ušesa, gozd in narava imata svoja čustva in dušo. Gozd lovcu pomeni drugi dom, divjadi pa prvi in edini dom, zavetje in možnost za njen razvoj. Hrumee kolone vozil, ki se zapodijo na dobrovo in v zavetje gozda, rušijo njuno spokojnost in mir. Narava je vse bolj vznemirjena; vznemirja jo človek s svojimi izumi, ki mu lajšajo vsakdanje delo in bivanje, za divjad pa je to poguba. Lov je lahko le podlaga za trajnostni razvoj in rabo naravnih virov, zato ga je treba izvajati obzirno. Načelo enakopravnosti se je – v škodo divjadi – na lovčevo stran prevesilo že v času, ko je lovčevo primitivno lovsko orožje zamenjala lovska puška. Z razvojem motorjev na notranje izgorevanje pa so v gozdovih zadonele tudi motorne žage ... Lovci na lov praktično ne hodimo več peš, saj si dandanes lova brez uporabe avtomobila praktično sploh ne moremo predstavljati. Zagotovimo vsaj, da ga ne bomo brezobzirno zlorabljali za doseg pretiranih lovskih želj! Zato je še toliko bolj neetično, da bi lovci v loviščih (kamor se morajo pripeljati) lovili s pomočjo motornih vozil ali iz njih (z motornimi vozili), ker divjad nima veliko možnosti za uspešen umik. Zato je zalaz divjadi z motornim vozilom nedopusten, pomeni konkretno grožnjo za njeno iztrebitev.

Prispevek je namenjen opozorilu nekaterih etičnih lovcev, da prepoznamo pojavno obliko, ki jo je zakonodajalec uvrstil med nedopustne oblike lovskega udejstvovanja, pa jo marsikdo med nami nehote ne želi prepoznati ali se o njej izogiba govoriti. Namenjen pa je tudi razvijanju dobre lovske prakse, ker je napisan z namenom, da bi spodbudil stanje prave lovske zavesti in etičnosti ravnanja vsakega posameznika in lovskih organizacij kot oblik pozitivnega združevanja, ki morajo poskrbeti tudi za dosledno spoštovanje Etičnega kodeksa slovenskih lovcev.

Bojan Avbar,
univ. dipl. pravnik

Volkovi skozi lupo genetike

Genetske raziskave volkov v projektu SloWolf in vabilo k sodelovanju

Volk - stari znanec na robu

Malo živalskih vrst izzove pri ljudeh tako različne reakcije kot volkovi. Nekomu simbol neokrnjene divjine je drugemu nepridiprav, ki kolje ovce in v lovišču pobija divjad. Kar je za nekoga vrsta, ki jo je treba za vsako ceno ohraniti, je za drugega škodljivec, ki ga je treba zatirati ne glede na sredstva. Mnenj o volku je verjetno toliko, kolikor je ljudi. Jasno pa je nekaj: nihče ne ostane ravnodušen.

Skozi zgodovino je bil volk človekov stalni spremljevalec in nasprotnik, večer tekmeč za prostor, grožnja v temnih zimskih nočeh. Nič čudnega, da so zgodbe o njem globoko prepletene v mitologijo, vraže in basni vseh kultur, ki so se srečevale z njim. Tako smo ljudje z volkom vzpostavili krhko ravnovesje: volkovi so nam pobijali domače živali, mi smo pobijali volkove iz dneva v dan, iz leta v leto, iz stoletja v stoletje, daleč nazaj do začetkov naše kulture in civilizacije. Dokler ljudje nismo postali v svojem

delu preveč učinkoviti in so volkovi začeli izginjati.

V 19. in 20. stoletju se je izginjanje volka začelo tudi pri nas, toda za razliko od večine evropskega prostora volkovi niso nikoli povsem izginili. Dinarski gozdovi so ostali eno zadnjih oporišč naše celine, kjer so volkovi nenehno prisotni že od pradavnine. Konec dvajsetega stoletja smo tako pri nas kot drugod po svetu volkove prepoznali kot pomembno naravno dediščino in pomemben dejavnik v naravi, ki ga lahko kaj kmalu izgubimo. Tako je dandanes volk v veliki večini evropskih držav zavarovan, upravljanje z njim pa podvrženo strogim zakonskim predpisom. Seveda predpisi sami po sebi ne zmanjšujejo težav ljudi, ki morajo, podobno kot naši predniki, ob volku živeti in se ob njem boriti za vsakdanji kruh. In taki ljudje vam bodo kmalu povedali, da volk ni vedno najprijaznejši sosed.

S ciljem izboljšanja sobivanja človeka in volka smo letos začeli z izvajanjem projekta SloWolf. O projektu je bilo v Lovcu že nekaj napisanega,

več informacij pa je na voljo na naši spletni strani www.volkovi.si. V štirih letih trajanja projekta načrtujemo vrsto aktivnosti, prek katerih bomo poskusili iskati rešitve za ohranjanje volka in za reševanje težav z njim. Pri tem bo imel pomembno vlogo sodobno molekularno-genetsko orodje.

Spet genetika

Molekularna genetika je verjetno ena najhitreje se razvijajočih znanstvenih disciplin 21. stoletja. Ogromni koraki, s katerimi napredujeta tehnološki razvoj in človekovo razumevanje temeljnih gradnikov življenja, tudi nas niso pustili ob strani. Genetsko orodje smo s pridom uporabili že pri raziskavah naše populacije medvedov, ko smo s pomočjo slovenskih lovcev in delavcev Zavoda za gozdove ocenili njeno velikost (Lovec: julij-avgust 2007, september 2007, marec 2008, december 2008). Zgodba z medvedom se nadaljuje, enkratna »akcija« pa se sčasoma razvija v trajno spremljanje populacije. Še naprej analiziramo

vzorci vseh odvzetih medvedov in tako spremljamo, kako osebk, ki smo jih »spoznali« v vzorčenju iztrebkov leta 2007, izginjajo iz populacije. S pomočjo nekaterih prostovoljcev iz Posočja, Gorenjske in Cerkljanskega, ki jih problematika medveda zanima, smo na njihovo pobudo začeli z ekstenzivnim spremljanjem prodiranja medveda v Alpe, kar že ponuja zanimive in pomembne rezultate. Začeli smo tudi s spremljanjem dejanske velikosti populacije, genetskega parametra, ki kaže, koliko živali se v populaciji dejansko pari, in ki je odličen pokazatelj sposobnosti dolgoročnega preživetja populacije, še zlasti zato, ker ni omejen z državno mejo in se dejansko nanaša na celotno populacijo medvedov v severnih Dinaridih. Kaže, da se nam trenutno za medvede ni treba bati, ob morebitnem zmanjšanju pa bi nas hitro opozoril, da je treba ukrepati. Naše raziskave se širijo tudi prek meja na raven celotne populacije, saj skupaj z raziskovalci iz večine držav Dinarskega gorstva in Karpatov pripravljamo raziskavo, s katero bomo ugotavljali genetski pretok vzdolž Dinaridov, od Slovenije do Grčije, pa tudi prek Karpatov do Slovaške. Na tak način bomo ugotovili, ali so prostorske ovire, ki preprečujejo gibanje medvedov in ali lahko ves ta prostor obravnavamo kot celoto, ali pa bo treba razmišljati o ločenih upravljavsko-varstvenih enotah. Z analizo sorodstvenih povezav dobivamo vpogled v razmnoževalne (reprodukcijske) lastnosti naših medvedov. Skupaj z raziskovalci iz Velike Britanije in Hrvaške pa pripravljamo računalniške modele, ki bodo lahko napovedovali učinke različnih upravljavskih ukrepov (npr. spre-

memb v sestavi in številčnosti odstrela) na populacijo, kar bo omogočilo optimiziranje varstva medveda in lova nanj. Nenazadnje je bilo genetsko orodje ključno tudi pri razreševanju razvpitega primera krivolova medveda Rožnika, ki so ga po njegovem izletu v center Ljubljane preselili na Snežnik, nato pa ga je po dolgem in burnem potovanju prek vse Slovenije pokončal avstrijski krivolovec (Lovec, julij-avgust 2009). Brez genetskega orodja ne bi mogli dokazati, da je obglavljeno in izkoženo truplo, ki so ga izvlekli iz potoka na slovenski strani meje, prav medved Rožnik! Zdaj vse kaže, da bo zgodba dobila tudi

sondni epilog. Nove izsledke genetskih raziskav pri medvedu bomo podrobneje predstavili v posebnem članku v eni izmed naslednjih številčk Lovca, lepo pa ponazarjajo veliko uporabnost teh metod pri proučevanju, varovanju in upravljanju prostoživečih živali.

Volkovi in DNK

Z molekularno-genetskimi metodami proučujemo DNK, osnovno molekulo življenja, ki pri vsakem živem bitju nosi celoten zapis, potreben za njegov nastanek. Temeljne laboratorijske metode so zato enake, bodisi da proučujemo volka

Slika 1: Odvzemanje vzorca sline okrog ugrizne rane na ovci, ki jo je pokončal volk. Vzorce sline bomo jemali na škodnih primerih, ki jih povzročajo volkovi. Tak vzorec nam priskrbi celotni genotip volka, ki je povzročil škodo.

Slika 2: Območje, na katerem bodo potekale aktivnosti projekta SloWolf.

ali medveda, smreko ali plankton. Se pa metode razlikujejo v številnih podrobnostih in morajo upoštevati biologijo posamezne vrste, pa tudi vprašanja, na katera želimo odgovoriti.

Podobno kot pri medvedu bomo tudi pri volku uporabljali t. i. neinvazivne vzorce – genetski material, zbran brez neposrednega stika z živaljo. Za razliko od vzorčenja medvedov bomo precej razširili nabor materiala, ki ga bomo uporabljali kot vir genetskih informacij. Če smo pri medvedu zbirali predvsem iztrebke, bomo pri volku ob iztrebkih zbirali še urin iz snega, pa tudi vzorce sline ob ugriznih ranah na volčjem plenu, bodisi pri divjih ali domačih živalih. Od začetka projekta že prilagajamo metode novim tipom vzorcev. Začetne izkušnje z iztrebki volka so sicer slabše kot pri medvedu, kjer smo dosegli izjemno uspešnost, saj vse kaže, da bo deloval le približno vsak drugi vzorec. Presenečenje pa so bili vzorci sline ob ugriznih ranah, ki delujejo odlično.

Ocene številčnosti, rodnosti in smrtnosti

Podobno kot pri medvedu bomo ocenili število volkov, ki živijo pri nas. Tako bomo prek njihovih genotipov prepoznali posamezne volkove, s pomočjo matematičnih metod ulova – označevanja – ponovnega ulova pa ocenili številčnost volkov v Sloveniji. Pričakujemo, da bo to nekoliko preprosteje, kot je bilo pri medvedu. Volkovi so teritorialni, zato so zahteve zbiranja vzorcev manj omejujoče. Pri medvedu smo morali vzorčenje opraviti čim intenzivneje in v čim krajšem času, da smo zmanjšali odliv in priliv osebkov čez rob območja vzorčenja (meje s Hrvaško). Pri volku bo lahko vzorčenje manj intenzivno in razpotegnjeno prek celotnega leta. Ker pa je volkov občutno manj kot medvedov, bomo lahko dobili dobre rezultate tudi s precej manjšim številom zbranih vzorcev. Zbiranje vzorcev načrtujemo za vsa leta projekta, od leta 2010 do konca 2013. Tako bomo dobili več ocen številčnosti in prvi vpogled v populacijske trende – rast ali zmanjševanje populacije.

Večletno vzorčenje odpira tudi druge zanimive možnosti. Tako bomo lahko spremljali, kako posamezne živali izginjajo iz populacije in kako se nove pojavljajo v njej ter tako tudi prvič dobili neposreden vpogled v rodnost in smrtnost volkov pri nas.

Socialna sestava

Podobno kot pri ljudeh je tudi pri volkovih ključnega pomena družina. Značilen trop volkov tvorijo dominanten par (t. i. alfa samec in alfa samica), preostali člani tropa pa so njihovi potomci. Vsak trop ima svoj teritorij, s katerega izključuje druge volkove. Zato na vsakem območju ponavadi živi po en trop volkov, razen mejnih območij, kjer se teritoriji sosednih tropov lahko nekoliko prekrivajo. Z genetiko lahko neposredno prepoznavamo sorodstvene odnose med osebki. Tako bomo lahko prepoznali, kateremu tropu posamezne živali pripadajo, koliko živali je po navadi v tropu, z zadostnim številom zbranih vzorcev pa tudi velikost ozemlja, ki ga zaseda posamezni trop.

Tak pristop nam bo dal tudi vpogled v učinke, ki jih imajo posamezni upravljaljski ukrepi. Raziskave kažejo, da odstrel volkov lahko povzroči nasprotni učinek od pričakovanega in da se ob odstrelu lahko poveča število volkov in tudi škode od volkov. To si razlagajo s tem, da lahko pri odstrelu glavnega (dominantnega) volka razpade trop. Pariti se začno tudi mlajši, podrejeni volkovi, kar privede do povečanega razmnoževanja, obenem pa se poveča preživetje odrasčajočih volkov. Z genetskimi analizami sorodnosti bomo te učinke lahko neposredno proučili in pripravili ustrezne predloge za upravljanje.

Povezave s psi in škoda na domačih živalih

Psi so potomci volkov in se z njimi lahko parijo, kar ima lahko daljnosežne posledice za varstvo volkov, pa tudi za sobivanje človeka in volka. Parjenje volkulje s psom, kar je še zlasti nevarno, se običajno ne zgodi; pri normalni socialni sestavi bi volkovi psa pregnali ali ubili. Težava se lahko pojavi pri zelo majhnih populacijskih gostotah volkov ali porušeni sestavi populacije, kar se lahko zgodi zaradi prevelikih odstreliv. Ta nevarnost ni zanemarljiva, saj so križance že potrdili v sosednji Hrvaški in Italiji, pa tudi v mnogih drugih državah v Evropi, Aziji in Severni Ameriki. Dodatna težava križanja je nepredvidljivost obnašanja takšnih živalih, saj imajo lahko potomci psov znatno manj strahu pred človekom kot volkovi. To lahko vodi do večje konfliktnosti križancev. Z genetiko bomo križance lahko zaznali v neinvazivnih vzorcih, pa tudi v vzorcih tkiv mrtvih živali.

Drug problem s psi pa nastane pri škodi na domačih živalih. Lahko sklepamo, da je potepuških psov znatno več kot volkov in ni mogoče izključiti, da tudi ti psi povzročajo škodo na domačih živalih in plenijo divjad. S pregledom trupla ubite živali je pogosto težko razločiti, ali je povzročitelj volk ali pes. Z odvzemom vzorca sline ob ugrizni rani

in genetsko analizo le-te pa lahko prepoznamo povzročitelja.

Škode, ki jih volkovi povzročajo na domačih živalih, so poučne tudi z drugega vidika. Prek prepoznavanja posameznih volkov in tropov bomo lahko ugotovili, ali se posamični osebki oziroma tropi specializirajo za plenjenje domačih živali in povzročajo veliko škodo. To bo pomemben podatek za načrtovanje ukrepov glede posegov v populacijo volkov pa tudi varovanja domačih živali.

Sposobnost dolgoročnega preživetja populacije

Že dolgo je znano, da majhne populacije lahko hitro propadejo tudi brez zunanjih vzrokov. Pri parjenju med sorodniki pridejo do izraza škodljivi geni, ki lahko povzročijo, da je potomec manj sposoben preživetja in razmnoževanja. Manj potomcev pomeni manj odraslih živali, še več parjenja med sorodniki, še »slabše« potomce in tako naprej. V biologiji temu pravimo vrtinec izumrtja. Sposobnost populacije, da se temu izogne, pa ni odvisna toliko od dejanskega števila živali v populaciji kot od efektivne velikosti populacije. To je genetska velikost populacije, ki jo poenostavljeno lahko razumemo kot število živali, ki se v vsaki generaciji v populaciji pari in ima potomce. Ena pomembnih raziskav v projektu je prav ugotovitev efektivne velikosti populacije volkov v severnih Dinaridih in ocena njene dolgoročne sposobnosti preživetja. Če se bo izkazalo, da je le-ta majhna, bomo morali skupaj s sosednjimi državami to dejstvo upoštevati pri načrtovanju dolgoročnega upravljanja.

Aktivnosti projekta - kaj se že dogaja, kaj se še bo

Z aktivnostmi genetskega dela smo začeli takoj na začetku projekta. Zadnje mesece se intenzivno ukvarjamo z laboratorijskimi metodami in načrtovanjem raziskav, analiziramo pa tudi že prve vzorce s terena, tako s škode na domačih živalih kot naključno najdene vzorce iztrebkov, na katere naletijo naši raziskovalci na terenu. Analizirali smo tudi že vse vzorce mrtvih volkov, ki jih imamo v arhivu. Vzorce zbiramo v sodelovanju z ZGS sistematično od leta 2003 naprej in obsegajo celoten zabeležen odstrel in izgube te vrste pri nas. Z namenom razlikovanja psov in volkov pa že več mesecev zbiramo in analiziramo tudi vzorce psov z območja volka. Vse to sodi v pripravljeno fazo projekta, ki se bo končala jeseni. Potem pa se bo začelo zares.

Zbiranje genetskih vzorcev volkov bomo začeli že letos in bo trajalo do jeseni leta 2013, ko se bo projekt bližal koncu. Zbirali bomo zlasti vzorce iztrebkov in urina (v snegu), v sodelovanju s cenilci škode na domačih živalih ZGS pa bomo zbirali tudi vzorce slin na primerih škode na domačih živalih. Vzorce bomo na terenu zbirali naključno, kjer bodo – podobno kot pri vzorčenju medvedov – zainteresirani posamezniki in organizacije lahko dobili material in navodila za odvzem vzorca in se neposredno vključili v projekt. Ob tem pa bo vsako zimo potekala tudi zimska akcija intenzivnega iskanja vzorcev ob sistematičnih sledenjih volkov v snegu, v katero bodo povabljeni in intenzivno vključena vsa lovišča na območju prisotnosti volka.

Kako sodelovati?

Podobno kot pri genetskih raziskavah medvedov je tudi pri raziskavah vol-

kov ključnega pomena sodelovanje čim več ljudi. **Pri tem je pomoč lovcev neprecenljiva**, saj so s svojim odličnim poznavanjem terena in živali precej učinkovitejši od večine drugih ljudi, ki se gibljejo v naravi, kar se je že izkazalo pri vzorčenjih medvedov leta 2007.

Spet vas prosimo za pomoč. Podobno kot pri vzorčenju medveda bomo ves potreben material in navodila dostavili vaši lovski družini, potem pa v dogovorjenih intervalih organizirali prevzem zbranih vzorcev. Sodelovanje je popolnoma prostovoljno. Vse, kar pričakujemo, je, da imate pri odhodu v gozd s seboj kakšno posodico za vzorec. Če slučajno najdete iztrebek ali vzorec volkovega urina, ga nekaj vzamete za genetsko analizo.

Rezultate bomo kolikor bo le mogoče sproti objavljali na spletni strani projekta www.volkovi.si. Ob tem bomo vsako leto napisali tudi poročilo, ki bo prav tako javno dostopno, in po dogovoru objavili poljuden članek v Lovcu. Po najboljših močeh vam bomo tudi odgovorili na vprašanja, ki bi se vam porajala o posameznem vzorcu. Če vas zanima tudi sodelovanje v drugih projektnih aktivnostih (zimsko sledenje volkov, izzivanje tuljenja), se nam lahko javite prek naše spletne strani, kjer najdete naše kontaktne podatke. Glede na to, da je projekt zelo obsežen, bomo pri marsikateri aktivnosti potrebovali pomoč.

Za konec

Genetika prav gotovo ni odgovor za vse, prav tako kot naš projekt ne bo sam po sebi rešil vseh težav varstva volkov in sobivanja z njimi. Lahko pa prispevamo, skupaj z vami, k boljši prihodnosti. Ljudje smo v svoji neskončni iznajdljivosti že dolgo sposobni volka izbrisati z obličja Zemlje in glavni pogoj za njegov obstanek je naša strpnost. Na koncu gre za preizkus naše civilizacijske zrelosti: ali bomo ravnali kot naši predniki in poskusili uničiti vse, kar nas moti, ali pa bomo prepoznali naravno vrednoto in jo ohranili za prihodnje rodove. Izbira je naša – volk bo vedno ostal samo volk!

Projekt SloWolf (LIFE08 NAT/SLO/000244) v okviru programa Life+ Nature sofinancirajo Evropska komisija, Ministrstvo za okolje in prostor in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Projekt izvajamo v partnerstvu: Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, Zavod za gozdove Slovenije in društvo Dinaricum, kot zunanji partner sodeluje tudi Lovska zveza Slovenije.

Tomaž Skrbineš, Maja Jelenčič, Hubert Potočnik, Miha Krofel, Ivan Kos, Peter Trontelj

Foto: J. Popež – Diana

Krogelni kalibri, primerni za odstrel srnjadi

Pri lovsko pravični uplenitvi parkljaste divjadi – tudi srnjadi – moramo upoštevati določila lovske zakonodaje, lovske etike (na divjad ne streljamo predaleč ali v primeru, če nismo prepričani, da bo krogla tudi zanesljivo zadela cilj) in vrsto drugih dejavnikov, ki jim posameznik daje prednost. Za nekoga je najpomembnejša natančnost zadetka na veliki strelni razdalji, za drugega, da divjad ob zadetku pade v ognju, za mnoge je odločilno merilo izbire čim manjša poškodba mesa. Za uspešno zasledovanje ranjene divjadi pa je pomembno, da zgradba krogle omogoča dovolj veliko izstrelno rano in dovolj močan krvni sled idr. Na splošno velja prepričanje, da so za lov srnjadi primerni »šibkejši« krogelni kalibri v razponu od 5,6 mm do 6,5 mm. Tudi natančnost streljanja iz lovčeve puške naj bi bila primerna, merjena s premerom raztrosnega kroga najmanj treh strellov, oddanih v optimalnih razmerah na strelišču, praviloma na razdalji 100 m. Večina lovcev uporablja za lov originalno tovarniško strelivo, ki ga proizvajalci ponujajo v različnih laboracijah, kar pomeni, da se naboji istega kalibra med seboj razlikujejo po vrsti, zgradbi in masi (teži) krogle ter po vrsti in masi smodniške polnitve. Pri določenih kalibrih lahko pri posamezni vrsti (zgradbi) krogle tudi izbiramo med lažjo in težjo kroglo ipd. V nadaljevanju bomo poskusili prikazati možno izbiro krogelnih kalibrov, ki so po mnenju mnogih najprimernejši za odstrel srnjadi, ki je za večino slovenskih lovcev najpogostejša in gospodarsko pomembna parkljasta lovna divjad.

.222 Remington

Krogelni kaliber .222 Remington so leta 1950 razvili pri ameriškem podjetju Remington (proizvajalec streliva in lovskega orožja), kmalu ga je osvojila tudi Evropa. Mali »5,6 x 43 mm«, hiter

in zelo natančen naboj je postal priljubljen za lovsko-športno tekmovalno in vadbeno streljanje ter za odstrel srnjadi. 3,2-gramska (50 grains) delno oplaščena krogla (RWS, TM) in vrsta drugih (Norma 4,0 g; Sako Arrowhead 3,2 g, Gamehead 3,56 g idr.) ustrezajo najmanjšim ciljno balističnim zahtevam, ki jih mora izpolnjevati krogelni naboj za odstrel srnjadi. V sosednji Avstriji je bilo veliko gamsov uplenjenih prav s tem nabojem. Pri nas je uporaba tega naboja za odstrel gamsa prepovedana!

.222 Remington Magnum

Naboj je močnejši od naboja .222 Remington, je pa v Evropi redko zastopan. Ponudba streliva v kalibru .222 Remington Mag. je na evropskem trgu zelo pičla, poleg tega pa je strelivo po učinkovitosti (kinetični energiji) in razanci zelo podobno naboju .223 Remington.

.223 Remington

Naboj je bil zasnovan kot vojaški naboj z oznako 5,56 NATO, kjer je še v množični uporabi. Naboj .223 Remington pospeši lažjo 3,2-gramska kroglo do 1030 m/sek, zaradi česar ima krogla na stometrski razdalji zahtevanih 1000 J

kinetične energije (žive sile), pri težji, 3,6-gramska krogli pa približno 1250 J. Za lov srnjadi so zanimive predvsem težje 3,6- in 4,0-gramske krogle. Za uravnoteženje leta težjih krogel mora imeti puška cev približno 10-colsko višino navoja.

5,6 x 50 Magnum in 5,6 x 50 R Magnum

Oba naboja sta bila posebej, ciljno razvita za odstrel srnjadi; naboj brez roba za uporabo v repetirkah in naboj z robom za uporabo v prelamačah. Poleg standardne 3,2-gramske so na voljo tudi težje, 3,6- in 4,1-gramske krogle. Po učinku sta naboja primerljiva z nabojem 5,6 x 52 R. Ponavadi je višina navoja puškinih cevi prirejena za streljanje lažjih krogel, kar pomeni, da je lahko natančnost zadevanja s težjimi krogli iz tovrstnih cevi slabša.

.22 - 250 Remington

Naboj je bil razvit za ameriški »lov« oziroma »športno streljanje« več »škodljivcev« (*varmint*), neužitnih vrst kuncev (*jackrabbits*) in našim svizcem podob-

nih vrst (*chucks*). Strelivo s tanko oplaščenimi krogli za »varmint rabo« ni primerno za odstrel srnjadi. Za lov srnjadi »na daleč« so se izkazali predvsem naboji s kroglo Nosler Balistik Tip in delno oplaščenimi krogli izdelovalcev Sierra in Hornady, ki tudi na večjih strelnih razdaljah zagotavljajo zanesljiv izstrel. Ker pa je ponudba ustreznih krogel za lov srnjadi na evropskem trgu pre-

cej omejena, po tem naboju radi poseže-
jo predvsem tisti, ki jih polnijo sami.

5,6 x 52 R

Naboj 5,6 x 52 R je metrična oznaka
(evropsko poimenovanje) naboja .22
Savage High-Power, ki ga je leta 1912
razvilo ameriško podjetje *Savage Arms*.

Naboj je v Evropi priljubljen predvsem
za streljanje iz dolgih vložnih cevi, ki jih
vgrajujejo v šibrene cevi bok polrisanic
in tricevk. Na žalost pa je v Evropi pre-
cej omejen izbor tovrstnega streliva.

5,6 x 57 (R)

V sosednji Avstriji je naboj (brez ali
z robom) s 4,8-gramsko kroglo priljub-
ljen predvsem za odstrel gamsa. Naboj

je visoko razanten in krogla manj občut-
ljiva za vpliv bočnega vetra. Tisti, ki si
sami polnijo naboje, lahko uporabljaj-
jo lažje, 3,6-gramske delno oplaščene
krogle.

.243 Winchester

Ameriško podjetje *Winchester* je naboj
.243 razvilo leta 1955 iz tri leta starej-
šega naboja .308. V Evropi ga je začela

izdelovati nemška tovarna streliva RWS
leta 1964 in je postal splošno razširjen
in priljubljen predvsem za odstrel srnjadi
in tudi gamsa, kjer je to dovoljeno.
Nekateri menijo, da je s 6,5- do 6,8-
gramsko kroglo to »idealni naboj za
odstrel srnjadi in gamsa na srednje veli-
kih in velikih razdaljah.« Prednost tega
visoko razantnega in natančnega naboja
sta tudi njegov relativno šibak odsun
in možnost njegove uporabe v kratkih
puškinih cevih. Verjetno tudi zato ime
»kaliber za ženske«.

6 x 70 R

Naboj je skupni razvojni projekt nem-
škega proizvajalca orožja *Krieghoff* in
švedske tovarne streliva *Norma*. Cilj je
bil razviti naboj, še posebno primeren

za odstrel srnjadi, ki naj bi kljub ustrez-
ni »strelni učinkovitosti« čim manj po-
škodoval meso in bi bil primeren tudi
za natančno streljanje iz vložnih cevi.
Razanten naboj s 5,8-gramsko kroglo
vrste *Nosler Balistik Tip* je brez višin-
skih popravkov (s približno 4-centimet-
skim nadstrelom na razdalji 100 metrov)
lovsko uporaben do razdalje 180 m.

6,5 x 55

Naboj 6,5 x 55 je v široki uporabi v
skandinavskih deželah (predvsem Šved-
ski in Norveški), kar je razumljivo, ker
je to star vojaški naboj, t. i. »švedski

mauser« iz leta 1894. Je natančen in
uporaben tudi za športno streljanje na
300-metrski razdalji. Še vedno je v širo-
ki uporabi tudi za odstrel losa, čeprav
mnogi menijo, da je za ta namen preši-
bak. Balistično je podoben naboju 6,5
x 57, odsun pri streljanju je zmeren in
dolge strelske serije (primeren pri špor-
tnem ali pri vadbenem streljanju na stre-
lišču) preveč ne obremenjujejo strelca.
9,0-gramska krogla *Nosler* ima na 200-
metrski razdalji še okrog 2.100 J kine-
tične energije, kar je več kot dovolj za
učinkovit odstrel srnjadi in drugih težjih
vrst parkljaste divjadi.

6,5 x 57 in 6,5 x 57 R

Naboja 6,5 x 57 brez roba in 6,5 x 57
R z robom sta najbolj priljubljena evrop-
ska naboja za odstrel srnjadi in gamsa.
Naboja je 1894. leta kot vojaški naboj

6,5 x 55 zasnoval Paul Mauser. S 6,0-
gramsko kroglo in začetno hitrostjo več
kot 1000 m/s ima krogla zelo položno
pot. Zato je naboj 6,5 x 57 in/ali 6,5 x
57 R primeren za streljanje na »velike
razdalje« in je po mnenju mnogih »idea-
len naboj za gamsji lov«. Danes ga si-
cer »neupravičeno« nadomeščajo še bolj
razantni naboji in vrsta raznovrstnih
»magnumov«. Naboj polnijo s 6,0-, 7,0-
in 8,2-gramskimi krogli. Z 8,2-gram-
sko kroglo je primeren tudi za odstrel

težjih vrst parkljaste divjadi. Naboj z
robom (6,5 x 57 R) je bil v bližnji pre-
teklosti priljubljen naboj poklicnih lov-
cev v nemško govorečih deželah, ko je
veljalo pravilo, da za vse lovske potrebe
zadošča ena puška, ponavadi polrisani-
ca, tricevka ali pa repetirka.

6,5 x 54 M. Sch.

Omenim naj še naboj 6,5 x 54 *Mann-
licher Schönauer*, ki so ga razvili za
uporabo v kratkih priročnih repetir-
kah, model 1903, in ga je znani nemški
lovski balistik *WALTER LAMPEL* štel za
najboljši lovski krogelni naboj v kom-

binaciji s kratko repetirko *Mannlicher
Schönauer*, mod. 1903, s komaj 45 cm
dolgo cevjo. Od približno leta 1970 na-
prej pušk v tem kalibru ne izdelujejo več.
10,3-gramska, delno oplaščena krogla
z zaobljenim vrhom, izdelek *RWS*, s
1.775 J kinetične energije na razdalji
100 m pa po zdajšnjih lovskih merilih
ne zadošča več za odstrel težje parkljaste
divjadi. Do razdalje 150 m je naboj še
vedno zelo primeren, če ne celo »idea-
len« za odstrel srnjadi, kajti težka in
počasna krogla deluje na srnjad ciljno
balistično zanesljivo in ne poškoduje
mesa (divjajčine).

7 x 57 in 7 x 57 R

Mauserjev vojaški naboj iz leta 1892
je univerzalno uporaben lovski krogelni
naboj za lov parkljaste divjadi na krat-

kih do srednjih dolgih strelnih razdaljah.
Nekateri ga označujejo kot »idealni na-
boj za gozdni lov«. S težjimi krogli, npr.
z 10,5-gramsko *Brenneke*, 11,2-
gramsko *H-Mantel* in vrsto drugih je
primeren tudi za odstrel jelenjadi in
divjih prašičev, z lažjimi krogli pa
za odstrel lažjih vrst parkljaste divja-
di, torej tudi za odstrel srnjadi. V pre-
teklosti je bil naboj svetovno razširjen;
afriški poklicni lovec *KARAMOJO BELL*
je menda največ slonov uplenil prav s
kalibrom 7 x 57 z 9,07-gramsko polno

oplašeno kroglo. Pri slovenskih lovcih je posebno v čislih izvedenka z robom (7 x 57 R). Sam sem si nabral največ izkušenj pri odstrelu srnjadi prav s tricevko (16 – 16(70)/7 x 57 R) z 9,0-gramsko RWS delno oplašeno kroglo. Pri uporabi tega kalibra ni strelnih podplutb (hematomov) na mesu. Pri slovenski lovcih ga neupravičeno izpodriva močnejši kaliber 7 x 65 R, naboj 7 x 57 pa 7 x 64 in drugi.

Sklepne misli

Iz navedenega je razvidno, da pravzaprav ni posebnega naboja za odstrel srnjadi; pri izboru gre vedno za usklajevanje med učinkovitostjo krogle, ki jo približno določa kinetična energija krogle na določeni strelni daljavi, in strelnimi poškodbami mesa ali divjačine (razbitost, onesnaženost s krogelnimi drobci in obsežne podplutbe ali hematomi). Izbira kalibra je odvisna tudi od lovskih razmer v lovišču (npr. strel na daljavo na goličavah ali na blizu, v gozdu, ipd.) in od strelskih sposobnosti lovca. Razanten kaliber v povezavi z natančno puško lahko pri nujnem strelu na daleč izkoristi le tisti lovec, ki je več zanesljivega streljanja. Pri razvrednotenju divjačine igrajo odločilno vlogo ne le kaliber in vrsta krogle, temveč tudi lega zadetka; merimo na prečno stoječo divjad v pleča, »za širino dlani za lopatico«

Preglednica:

Balistični podatki za nekatere vrste krogelnih nabojev, primernih za odstrel srnjadi

Naboj	Masa krogle (g)	Hitrost, V (m/s)			Energija, E (J)		
		0 m	100 m	200 m	0 m	100 m	200 m
.222 Rem.	3,24	970	800	649	1524	1037	682
.223 Rem.	3,6	990	834	694	1764	1252	867
5,6 x 50 Mag.	4,1	920	791	673	1735	1283	929
5,6 x 50 R Mag.	3,24	1070	887	726	1855	1275	854
5,6 x 52 R	4,6	870	749	639	1741	1290	939
.22 - 250 Rem.	5,8	740	664	593	1597	1287	1026
5,6 x 57	4,8	1040	909	791	2596	1983	1502
.243 Win.	6,2	955	846	745	2827	2219	1721
6,5 x 54 M. Sch.	10,3	670	587	512	2312	1775	1350
6,5 x 55	9,1	870	771	679	3440	2705	2098
6,5 x 57	6,0	1010	880	761	3060	2323	1737
6,5 x 57 R	8,2	835	753	676	2859	2325	1874
7 x 57	10,5	770	696	626	3320	2713	2195
7 x 57 R	10,0	790	705	626	3121	2485	1959

Opomba: Balistični podatki so povzeti iz balističnih preglednic RWS in Norma.

– in tja naj bi tudi zadeli. Hitri »specialni naboji za srnjad« naredijo pri strelu na blizu več škode kot močnejši, bolj grobi kalibri s trdno zgrajenimi krogami, ki so namenjene sicer za odstrel težje parkljaste divjadi. Lovci imajo pri močnejših kalibrih ponavadi tudi možnost izbire med različnimi vrstami krogel, ki so namenjene prav za odstrel lažjih vrst parkljaste divjadi. Naj omenim le RWS 9,0-gramsko delno oplašeno kroglo v kalibru 7 x 57 (R), ki je po izkušnjah

zelo primerna prav za odstrel srnjadi. Od t. i. univerzalnih kalibrov, ki so tudi primerni za odstrel srnjadi, naj omenim še naslednje: 7 x 64, 7 x 65 R, .308 Winchester, .30 -06, .30 R Blaser, 9,3 x 62 in 9,3 x 74 R. Če smo glede izbire v dvomih, se je bolje odločiti za močnejši kaliber in težjo kroglo, ker tudi pri slabših zadetkih dajejo zanesljiv izstrel in dovolj strelnih znamenj, ki omogočajo uspešno iskanje ranjene divjadi.

Prof. dr. Mirko Tratnik

Brez pasti ne bo mogoče zmanjšati številčnosti plenilcev male divjadi

Po večletnem preizkušanju raznih načinov lova na kune belice sem spoznal, da je lov s pomočjo pasti dvigalk, položjenih v posebne lesene zaboje (bunkerje), najučinkovitejša in hkrati najbolj varna oblika lova na te plenilce. To nedvomno potrjujejo tudi izkušnje iz nekaterih drugih evropskih držav, kjer je lov s pomočjo pasti veliko bolj razvit kot pri nas.

Kdor se ukvarja z gojitvijo male divjadi, je nedvomno trčil ob oviro, ki ji pravimo plenilci, katerih številčnost je v večini slovenskih lovišč prevelika. Na drugi strani je številčnost male divjadi (če ob tem zanemarimo za lovstvo že »izgubljene in pozabljene« gozdne kure) marsikje pod mejo, ki še omogoča trajnostno lovsko izkoriščanje tega naravnega vira. Opustitev lova na plenilce dolgoročno vodi do opustitve lova na malo divjad, kar pa bi povzročilo porazne posledice za lovstvo na Slovenskem. Podobno velja tudi za nadaljnje krčenje seznama lovnih vrst divjadi, skrajševanje lov-

nih dob in izgubo določenih, že uveljavljenih načinov lova. Od vseh treh ključnih dejavnikov, ki vplivajo na številčnost (stalež) male divjadi (vremenske razmere, življenjski prostor in plenilci), lovci lahko vplivamo predvsem na zadnja dejavnika. Marsikje lovci niso dovolj zavzeti in vztrajni pri izboljševanju življenjskega prostora oziroma jim to onemogočajo specifične lokalne razmere. V takšnih loviščih nam preostane kot edini učinkovit ukrep, s katerim povečamo številčnost male divjadi, predvsem intenziven lov plenilcev. Ukrepi in prizadevanja, ki bi vodili v tej smeri, bi dali vidne rezultate že po

nekaj letih. Ob vseh brezplodnih modrovanjih o gojitvi male divjadi in vzrokih za njeno maloštevilčnost, ki jih je mogoče slišati pri nas, se pogosto spomnim na stavek, ki ga je pred nekaj leti v enem od svojih člankov o problematiki lova na plenilce zapisal neki nemški lovec. Vse svoje poklicno življenje je preživel v loviščih, kjer se je precej ukvarjal tudi z gojitvijo male divjadi in lovom na plenilce. Zapisal je naslednje: »Praktiki še predobro vedo, kje čevelj žuli.« Vsakomur je verjetno jasno, na kaj je ob tem mislil starejši gospod. Naj ob tem zapišem, da nemški lovci krepko prek 90 % kun belic (*Martes foina*) ulovijo s pomočjo pasti. Ker je lov na lisice s pastmi dvigalkami (za razliko od kun) vprašljiv predvsem z vidika varnosti, bo zato treba v Sloveniji v prihodnje pri lovu nanje začeti uporabljati drugačne vrste pasti; take, v betonskih ceveh, ki so predvsem na nemškem govornem

območju najbolj razširjene vrste pasti za lov na lisice. Tako kot bunkerji, namenjeni lovu kun, tudi pasti v betonskih ceveh izpolnjujejo vse potrebne pogoje glede varnosti, učinkovitosti pa tudi etičnega ravnanja. Ob tem pa je treba nedvoumno zapisati, da je za učinkovito zmanjšanje številčnosti lisic (v nasprotju s kunami) poleg pasti nujno treba izkoristiti tudi druge načine lova, kot so *jamarjenje* (v naravnih in umetnih rovih), *čakanje*, *lov s privabljanjem*, *zalaz* in *pogon*. V zadnjih desetletjih je med slovenskimi lovci zavladala skoraj popolna nezainteresiranost za lov na plenilce, ki zelo vplivajo na številčnost male divjadi, gozdnih kun in drugih talnih gnezdilcev. Verjetno še nobena generacija lovcev, ki so lovili v naših loviščih v zadnjih nekaj stoletjih, ni kazala tako malo zanimanja za to področje lovskega udejstvovanja, kot ga kažejo zdajšnje generacije. Ob zavedanju o visoki

stopnji ogroženosti nekaterih živalskih vrst v Sloveniji je zato zdajšnja praksa še toliko bolj nerazumljiva. Že naši lovski predniki so dobro vedeli, da je lov na plenilce v marsičem poseben in se precej razlikuje od lova na veliko in malo divjad. Zato so pri lovu nanje v veliki meri uporabljali tudi pasti in bili pri tem uspešni. V nasprotju z nekdanjimi časi pa so se zdaj pasti in predvsem načini lova z njimi tako zelo spremenili, da imajo kaj malo skupnega s preteklostjo. Takšen lov je v enaki meri lovsko pravičen in etičen kot katera koli druga oblika lova, ki jo zdaj dovoljuje zakon.

Lesen zaboj - bunker

Z besedo »bunker« označujemo vse lesene zaboje (včasih tudi betonske), ki omogočajo varno uporabo pasti dvigalk, namenjenih lovu kun belic. Ker imam sam izkušnje samo s kunami belicami, bom pisal predvsem o njih. Vem pa, da na tak način marsikje zelo uspešno lovijo tudi kune zlatice (*Martes martes*). Z uporabo primerne bunkerja skoraj popolnoma odpravimo nevarnost za ljudi in domače živali ter hkrati omogočimo selektivni lov plenilcev. To dosežemo predvsem z velikostjo vhodne odprtine. Poleg zabojev pravokotne oblike poznamo tudi takšne, ki so narejeni v obliki spirale. Pri tem lovčeva domišljija ne pozna meja. Ob tem je najpomembnejše, da vhodna odprtina omogoča vstop v bunker le kunam, hkrati pa onemogoča človeku, da bi z roko segel do pasti. Vhodna odprtina je premajhna tudi za odraslo domačo mačko. Poleg tega, da je na pokrovu zaboja pritrjena ključavnica in je ob strani opozorilni napis, s čimer nepovabljenim preprečimo »vstop« v zaboj in radovedneže opozorimo na nevarnost, imajo nekateri lovci v zaboju pritrjeno še posebno varovalko. Sprožilo pasti in pokrov povežejo s tanko žico, ki v primeru nasilnega odprtja zaboja in dvi-

1 – Bunker, ki mi vsako leto prinese največ lovskega uspeha. V njem sem v dveh zaporednih zimah (08/09 in 09/10) skupaj ulovil enajst kun belic. Približno 80 cm dolg lesen hodnik (28 x 25 cm) je pritrjen na okrogel, lesen »boben« s pokrovom in ključavnico. Boben je širok 50 cm in prav toliko tudi visok. S pomočjo poševno zabite lesene deske je hodnik kmalu po vhodu zožen na 10 cm. Ponovno je hodnik zožen pri vhodu v boben, kamor vodi odprtina, premera 8 cm. Bolj kot sama oblika bunkerja sta na takšen uspeh zagotovo odločilno vplivala pravilna izbira lovilnega prostora in redno privabljanje z različnimi vabami.

ga pokrova že predhodno sproži past. Če naj bunker omogoča, da past ostane čim bolj suha, v notranjosti ne sme biti »zatohla klima«. Zato je treba v zaboj izvrtati dve luknji enake velikosti, ki ležita ena nasproti drugi. Zrak mora krožiti tudi zato,

2 – Ena od kun belic, ki se je v zadnjih dveh zimah ujela v past v okroglem, lesenem bunkerju. Levo od nje so vidni ostanki jajca, ki se je razbilo ob udarcu pasti. Preseneča dejstvo, da je bila večina ulovljenih kun samec, kar pa je verjetno povezano s teritorialnim načinom življenja te vrste.

da se vonj vabe širi v okolico in na tak način privablja plenilce. Vhodna odprtina v zaboj naj bosta okrogli s premerom 8 cm. Notranjost zaboja je razdeljena na dva dela. Prvi je nekakšen »predprostor«, ki je s pregrado ločen od večjega prostora, kamor položimo past. S pregrado preprečimo, da bi človek z roko segel do nastavljenih pasti. Tudi pregrada ima okroglo odprtino enake velikosti, kot je na vhodu, lahko pa je narejena iz dveh manjših desk, ki ju na sredini loči prehod, širok vsaj 10 cm. V notranjosti naj bo bunker dolg vsaj 75 do 80 cm, širok 45 do 50 cm

in visok 40 do 45 cm. Širina predprostora naj zavzema 15 do 20 cm notranjosti zaboja. Pokrov zaboja naredimo nekoliko večji, kot je sam zaboj. Pokrijemo ga z neprepustno prevleko, s čimer podaljšamo življenjsko dobo celotnega zaboja. Le-ta ostane čim bolj suh tudi na spodnji strani, če ga položimo na štiri manjše podstavke. Primereno mesto za postavitev izberemo že poleti oziroma zgodaj jeseni, tako da se kune čim bolj privadijo nanj. Najprimernejši material za prekritje pasti v notranjosti boksa so zagotovo smrekove iglice. Ker le-te (v nasprotju

3 – Kako preprost in učinkovit je lahko lov na kune s pastmi dvigalkami v lesenih zabojih, kaže tudi tale primer. Čeprav sem v decembrskem popoldnevu (nekaj ur pred začetkom sneženja) neposredno pred položitvijo pasti v bunker precej naoljil obe varovalki na pasti (kar v lovski sezoni zelo redko počnem) in se ob tem še z golimi prsti dotikal jajca in pasti, se je naslednjo noč v past ujel samec kune belice.

z drugim materialom) nase vežejo zelo malo vlage, tudi ni nevarnosti, da bi v hudem mrazu zamrznil mehanizem pasti. Sam v nekaterih boksih uporabljam tudi odpadlo listje, ki ga nabere v bližini. Nekateri izkušeni lovci s pastmi priporočajo, da v času privabljanja, ob položitvi novega jajca ali druge vabe, prekopljemo nastilj in ga nato potlačimo. Na tak način privajamo kuno na spremembe v boks, da je po končanem obdobju privabljanja in položitvi pasti dvigalke z jajcem to ne bo motilo. Iz istega razloga v času privabljanja v bunker položijo tudi kos železa. Sam tega nisem nikoli počel. Kljub temu sem bil

4 – Redno in dolgotrajno privabljanje z različnimi vabami odločilno vpliva na uspeh pri lovu s pastmi. Ko začnemo polagati tudi jajca, jih sistematično polagamo pred vhod v bunker pa tudi v samo notranjost. Nekateri priporočajo, da uporabljamo čim svetlejša jajca. Menim, da to ni potrebno, saj mi kune odnašajo jajca ne glede na njihovo barvo.

vedno znova prijetno presenečen nad učinkovitostjo takšnega načina lova.

Mesto postavitve zaboja

Na vsakih 100 ha lovišča, primerne za gojitev male divjadi, v začetnem obdobju na primerna mesta postavimo 2 do 4 bokse. V nekaj letih bomo ugotovili, ali je treba število boksov povečati oz. zmanjšati in kateri boksi prinašajo največji ulov ter katera boksa je treba premakniti na primernejša mesta. Včasih že premik za nekaj 10 m ali 100 m naredi prave čudeže. Poznavanje lokalnih razmer v posameznem lovišču je odločilnega pomena pri določitvi mesta postavitve. Tudi pregled sledi v snegu pokaže, kje se kune zadržujejo pogosteje oziroma, kje so njihove stečine. Nekateri lovci si pri izbiri primerne mesta pomagajo tako, da na določenem območju razporedijo kokošja jajca. Čez nekaj dni ali tednov tak predel skrbno pregledajo in ugotovijo, katera jajca so izginila in katera so ostala. Postopek ponovijo še nekajkrat in na tistih mestih, kjer so bila jajca redno odnesena, postavijo bokse. Bližina skednjev, senikov, raznih lop in drugih gospodarskih splotij na polju je pogosto primerno mesto za postavitev boksa. Prav tako so zelo ustrezna mesta tudi ob sto-

sprehajalcev, ki jih je vsak dan več v naših loviščih.

Privabljanje

Kune začnemo privabljeti k bunkerju že poleti ali zgodaj jeseni. Nekateri v ta namen uporabljajo samo kokošja jajca. Sam najprej uporabljam različne mesne odpadke, drobovino, cenene mačje in pasje brikete ter koščke sadja. Zelo priporočljivo je, če oba vhoda v zaboj namažemo z medom ter pred vhod in v notranjost bunkerja natresemo nekaj suhih rozin. Nič ni narobe, če kakšno jajce pred vhodom v bunker ali na njem tudi razbijemo in ga pustimo ležati. V času privabljanja polaga-

5 – Za lažjo kontrolo pasti na udarni lok pritrdimo krajšo vrstico ali tanjšo žico, ki jo skozi manjšo odprtino v steni bunkerja povlečemo na prosto. Iz zaboja naj visi približno 20 cm vrvice oz. žice. Če ob kontroli pasti s pogledom od daleč opazimo signalno vrstico, to pomeni, da je past še napeta. Če pa vrstica ni več vidna, lahko sklepamo, da se je past sprožila in ob tem potegnila vrstico v notranjost zaboja.

ječih in tekočih vodah ter povsod tam, kjer se pogosteje zadržuje mala divjad, kar velja tudi za razna krmišča, izpuste (voljere) in podobno. Pri postavitvi boksov ne smemo zanemariti gozdičkov sredi polja, živih mej in jarkov. Zagotovo imata pri postavitvi pomembno vlogo tudi lastništvo parcele in možnost redne kontrole pasti. Zaradi slednje boksi ne smejo biti preveč oddaljeni od cest in poti, sicer bi izgubili preveč časa z oskrbo in kontrolo boksov. Priporočljivo je, da bunker prekrijemo z vejami ali okoliškimi kamenjem oziroma skalami. Tega ne počnemo zaradi kun, temveč predvsem zaradi radovednih

mo vabe v okolico bunkerja, pred vhod in v notranjost. Kot zelo primerno sredstvo za privabljanje mnogi priporočajo janeževo olje, s katerim poškopimo daljšo vejo, ki smo jo pred tem zapičili v bližino bunkerja. Pri lovu s pastmi velja splošno načelo, da je bolj kot sama vrsta vabe za lovski uspeh pomembnejša redna oskrba lovilnega prostora. Po določenem obdobju privabljanja začnem tudi sam uporabljati jajca, ki imajo nekatere prednosti pred drugimi vabami. Poleg tega, da so kune naravnost »nore« nanje in se jim ne morejo upreti, je pomembno, da bomo na »dan X« v bunker položili past dvigalko skupaj z

jajcem. Značilen kunin vedenjski vzorec je, da vedno poskuša jajce odnesti od tam, kjer ga je našla. Jajce ima tudi to prednost, da se ne pokvari in s svojo »signalno barvo« že od daleč omogoča kontrolo. Čeprav jajce odnesejo tudi drugi plenilci (lisica in jazbec), pa se to ne zgodi tako pogosto, kot se to zgodi pri kunah. Običajno miši pustijo jajce pri miru, večje ptice pa ga na mestu razbijejo. Za nadležne podgane je značilno, da ga izpijejo skozi luknjo v lupini. Jajca začnemo polagati pred vhodom v bunker in tudi v njegovo notranjost. Ko jih kuna odnese, položimo nova. Koliko jajc bomo položili pred namestitvijo pasti, je naša osebna izbira. Po nekaterih izkušnjah naj bi kuna odnesla vsaj tri jajca, preden namestimo četrto, pritrjeno na past. Privabljanje moramo načrtovati tako, da bomo v začetku novembra, ko se začne lovna doba na obe vrsti kun, v bunker lahko že položili past dvigalko.

Past dvigalka

Enako načelo kot pri ravnanju z orožjem, pri katerem lovec ne sme narediti napake, velja tudi pri uporabi pasti. Ob tem, ko pri lovu s pastmi lovec ne sme pozabiti na lovsko etiko in pravičen lov, ne sme ogroziti niti sebe, še manj drugih oseb ali domačih živali. Pri lovu s pastmi mora biti varnost prva in glavna zahteva! Cilj vsakega pravega lovca na kune mora biti, da jih toliko časa in tako zavzeto privablja v bližino in v notranjost bunkerja, da po namestitvi dvigalke v bunker kuna naslednje jutro leži mrtva (ujeta) v pasti. To pomeni, da v bunker past namestimo šele takrat, ko smo skoraj povsem prepričani, da se bo kuna ujela v prihajajoči noči. To je cilj, h kateremu morajo stremeti vsi, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo ali pa se šele bodo. Zato je treba kune privabljeti tedne ali mesece, če želimo, da uspeh ne bo izostal. V praksi bomo spoznali, da so nekatere previdnejše od drugih in terjajo nekoliko več lovč-

vega časa in potrpljenja. Na začetku je dovolj, če imamo samo eno zares kakovostno in zanesljivo past dvigalko ter nekaj bunkerjev. Obstaja namreč nenapisano pravilo, da je bolje imeti eno dobro past kot pet slabih in nezanesljivih. Dvigalko prenašamo iz bunkerja v bunker in jo uporabimo povsod, kjer kuna redno odnaša jajca in se nadejamo uspeha. Nekateri lovci uporabljajo eno past dvigalko za pet ali celo deset

Namestititev pasti

Prvo, kar je treba storiti pred namestitvijo pasti v bunker, je pritrditev kokošjega jajca. Sam pri tem opravi- lu ne uporabljam nikakršnih rokavic, tako da se jajca in tudi same pasti dotikam z golimi rokami. Najprej na jajce s spodnje strani položi- mo tanko vrstico, ki jo križno prilepimo s tremi kratkimi kosi prozornega lepilnega tra- ka. Jajce s prilepljeno vrvi-

Vse foto: S. Volarič

6 – Dvigalko položimo v zaboj tako, da je dostop do jajca mogoč samo prek prostega loka. Jajce naj bo na past pritrjeno vzporedno z vzmetjo oz. pravokotno na smer prihoda kune. Na desni je vidna kovinska žica, ki je na eni strani privezana na udarni lok dvigalko, na drugi pa skozi manjšo odprtino v steni visi iz zaboja in služi za lažjo kontrolo pasti. Celotna past dvigalka (razen jajca) je na koncu prekrita s smrekovimi iglicami oziroma listjem.

bunkerjev. Pri nabavi pasti ne skoparimo z denarjem in upoštevajmo predvsem kakovost. Sam uporabljam pasti dvigalko znane nemške firme Weißer (www.fallenbau-weisser.de), ki me doslej še nikoli niso razočarale, saj so izredno močne in zanesljive. Premer lokov te pasti je 38 cm in imajo posebno čašico, kamor pritrdimo jajce. Čeprav po ujetju kune ni nikakršnih sledov krvi ne na kuni, še manj pa na pasti, mnogi priporočajo, da past speremo z vodo ter tako odstranimo ostanke dlake in nastilja. Pasti najboljše kakovosti spoznamo po tem, da je njihova vzmet tako močna, da jo človek s pritiskom noge ne more napeti do konca. V ta namen je treba uporabiti posebno napenjalno. Ob sprožitvi pasti mora biti kuna v trenutku mrtva, zato je treba uporabljati res zanesljive in dovolj močne pasti.

co položimo na čašico dvigalko. Oba konca vrvice pretaknemo skozi luknjice v čašici in ju na spodnji strani povežemo med sabo. Pri tem pazimo, da jajce ni preveč tesno privezano na past, saj naj bo med njim in pastjo 1 do 2 cm »prostega hoda«. Ko namreč kuna dvigne jajce in ga hoče odnesti iz bunkerja, pri tem ne sme takoj občutiti prevelikega odpora. Jajce lahko pritrdimo tudi na druge načine, npr. s tekočim lepilom, vendar imam sam najboljše izkušnje z lepilnim trakom. Ker se jajce ob sprožitvi pasti po navadi razbije, nekateri v ta namen uporabljajo jajce, ki ga napolnijo s tekočim mavcem, da ga lahko večkrat uporabijo. Ko pritrdimo jajce, past napnemo s posebnim napenjalom ter zavarujemo z varovalko na vzmeti. Nato stopimo na oba loka in ob tem močneje pritisnemo na udarni lok,

tako da se sprožilo zatakne, kar po navadi spremlja rahel »klik«. Z drugo varovalko zavarujemo še udarni lok. Nato vse skupaj položimo v bunker, kjer smo že pred tem material za prekritje potisnili na stran. Past mora v bunkerju ležati na trdni podlagi (po možnosti na lesu), saj bosta tako njena učinkovitost in zanesljivost ob sprožitvi največji. S smrekovimi iglicami ali listjem prekrijemo celotno past tako, da je na koncu vidno samo še jajce. Z daljšo palico odmaknemo (izključimo) najprej varovalko vzmeti, nazadnje še varovalko udarnega loka. Na koncu obe varovalki še enkrat prekrijemo z materialom. Past položimo v bunker tako, da je dostop do jajca mogoč samo prek prostega loka. Ker kuna prime jajce vedno na širšem delu (ne na polih), ga je treba pritrditi na past tako, da leži vzporedno z vzmetjo. Za lažjo kontrolo pasti na udarni lok pritrdimo krajšo vrstico ali tanjšo žico, ki jo skozi majhno odprtino v steni bunkerja povlečemo na prosto. Iz zaboja naj tako visi približno 20 cm vrvice oz. žice. Če ob kontroli pasti s pogledom od daleč opazimo signalno vrstico, to pomeni, da je past še zmeraj napeta. V primeru, da vrstica ni več vidna, lahko sklepamo, da se je past sprožila in ob tem potegnila vrstico v notranjost zaboja. Preostane nam le še, da odklenemo zaboj, dvignemo pokrov in iz njega vzamemo ujeto kuno. Ob kontroli pasti me skoraj vedno spremlja moja nemška kratkodlaka piščarka, kar pa kun očitno prav nič ne moti. Po ulovu vsake kune začnemo takoj zopet polagati jajca in tudi druge vabe, saj se pogosto zgodi, da se na istem območju zadržuje več kun belic. Vse so se že seznanile z našim bunkerjem in dobro poznajo naš dah, ki ga pogosto puščamo tam. Če v nekaj tednih ulovimo več kun v istem bunkerju in z isto pastjo, to samo potrjuje pravilnost potrebe po dolgotrajnem in rednem privabljanju. Kune niso poznale samo našega bunkerja, temveč so v njem našle ulovljene svoje

sovrstnice, pa so se kljub temu ena za drugo tudi same ulovile. Je to zgolj naključje? Nikakor ne!

Sklepne misli

Opisani način lova je preprostejši, kot si marsikdo misli, hkrati pa je izredno učinkovit. Potrebna sta le vztrajnost in dobršna mera potrpežljivosti. Na tak način lahko ob dovolj veliki zavzetosti polovimo vse kune belice, ki živijo v določenem delu lovišča, kar velja tudi za vse tiste, ki na novo naselijo izpraznjen prostor. V loviščih, kjer se lovci ukvarjajo z gojitvijo male divjadi, bi lahko vsakdo, ki mu ni vseeno za njeno usodo, postavil nekaj lesenih zabojev in jih redno oskrboval z vabami ter pregledoval. Za to bi lahko izrabili tudi čas, ki ga namenimo oskrbi in kontroli krmišč ali pa vsakodnevni sprehod z lovskim psom. Tako kot pri drugih oblikah lova velja tudi pri lovu s pastmi, da si lovec nabira potrebne praktične izkušnje predvsem s pogostim zahajanjem v lovišče in zavzetim lovom na preveč številne plenilce male divjadi. Za konec še pregrešna misel, ki mi že dolgo roji po glavi. Navkljub grozljivemu licemerstvu zdajšnje družbe ostaja dejstvo, da so lisičje in kunje kože še vedno vrhunski proizvod narave. V Nemčiji in Avstriji je nekaj odkupovalcev teh kož. Če bi nam jih uspelo v celotnem slovenskem prostoru enkrat do dvakrat na leto zbrati in jih za solidno ceno prodati omenjenim odkupovalcem, bi bil storjen ogromen korak na tem področju. Kmalu bi dobili veliko novih lovskih navdušencev in tudi pravih specialistov za različne oblike lova na plenilce. Prav slednjih nam še kako primanjkuje zaradi mačehovskega odnosa slovenskega lovstva do tega vprašanja v preteklosti. Nenazadnje bi ob tem v Sloveniji naposled le spoznali, da je mogoče malo divjad še kako uspešno gojiti tudi v tretjem tisočletju.

Saša Volarič
sasa.volaric@siol.net

Na kratko iz tujega tiska ...

ZDA: Raziskovalci ene izmed londonskih univerz že od leta 1976 spremljajo svizce na območju pogorja Rocky Mountains v zvezni državi Colorado. Ugotovili so, da se je povprečna masa živali od leta 1991, ko je le-ta znašala približno 3 kg, do leta 2006 povečala za 0,5 kilograma. Povečanje telesne mase naj bi bilo posledica globalnega segrevanja, ki je pripomoglo h krajšanju zimskega spanca (hibernacije) teh glodavcev in daljšanju vegetacijskega obdobja, kar vse omogoča daljše obdobje prehranjevanja. V tem času se je povečal tudi prirastek populacije.

(Wild und Hund, 16/2010)

Avstrija: O pritiskih za povečanje odstrela jelenjadi na Tirolskem smo že poročali. Rezultat tega je sprejeta odločitev oz. dogovor med deželno vlado in deželno lovsko zvezo o zmanjšanju številčnosti jelenjadi v naslednjih petih letih iz 30.000 na 20.000 živali. Glavni razlog za tak ukrep je možnost prenosa okužbe s povzročiteljem tuberkuloze (bakterija *Mycobacterium tuberculosis*) z jelenjadi na domače živali. Poleg tega je prof. F. Reinmoser iz raziskovalnega inštituta za divje živali in ekologijo dunajske univerze pripravil ekspertizo, v kateri je predvidel tudi način, kako priti do zelenega rezultata. Tako bo v tem obdobju za posamezna lovišča predpisan številčno najmanjši načrt odstrela jelenjadi, ki ga bo mogoče brez omejitev tudi presegati. Če minimalni načrt odstrela ne bo uresničen, je dopuščena tudi možnost spremembe zakonodaje, s katero bi omogočili lov na jelenjad v nočnem času, odstrel jelenjadi tujim osebam, uvedbo t. i. zimskih obor z namenom zmanjšanja števila ter podaljšanje lovne dobe na jelena, in sicer od 1. 5. naprej. Predlagani ukrepi so nalleteli na veliko kritik lovcev in lovske organizacije.

(Wild und Hund, 16/2010)

Nemčija: Deželni zbor v zvezni deželi Bavarska je sklenil dovoliti testno uporabo nočnih strelnih daljnogledov za lov divjih prašičev z namenom zmanjšanja številčnosti divjadi te vrste in posledično zmanjša-

Foto: W. Nagel

V Nemčiji so takšna srečanja vedno pogostejša.

nja škode na kmetijskih površinah. Poskus bo potekal v okviru projekta o divjem prašiču, katerega nosilca sta deželna vlada in bavarska kmečka zveza, sam poskus pa bodo tudi znanstveno podprli. Bavarska lovsko zveza je glede omenjenega vprašanja uporabe nočnih strelnih daljnogledov zavzela negativno stališče.

(Wild und Hund, 16/2010)

Nemčija: Kot je sporočilo deželno ministrstvo za okolje, so leta 2009 evrazijski bobri na Bavarskem povzročili za skoraj 500.000 evrov škode. Od leta 2008 ima omenjeno ministrstvo na voljo 250.000 evrov, ki so na leto namenjeni za izplačilo odškodnin škode, ki jo naredijo bobri. Leta 2008 pa tudi leta 2009 je bila škoda približno 100 % večja od rezerviranih sredstev v ta namen. Po podatkih ministrstva se je številčnost bobrov od leta 2005 na Bavarskem podvojila in zdaj znaša približno 14.000 živali.

(Wild und Hund, 16/2010)

Nemčija: V bližini kraja Schwörstadt v zvezni deželi Baden-Württemberg je med lovom na divje prašiče v koruzi nastala tragična nesreča, ko je 71-letni lovec ustrelil domnevno na divjega prašiča. Okrog 18. ure so trije gonjači, oblečeni v signalna varnostna oblačila, začeli s pogonom skozi koruzo,

v kateri so bili divji prašiči. Ko je 71-letni lovec ustrelil, je eden od pomočnikov odšel na nastrel, kjer je namesto divjega prašiča našel mrtvega gonjača. Medtem ko je mesto nesreče preiskovala policija in so reševalci opravljali svoje delo, je nesrečni lovec odšel domov, kjer je storil samomor.

(Wild und Hund, Internet)

Nemčija: Da je v srednjeevropskem prostoru stanje z divjim prašičem resno, priča tudi naslednja informacija: ena od zvez kmetov in vinogradnikov z juga zvezne dežele Rheinland-Pfalz je zahtevala, da se v skrajnem primeru v drastično zmanjševanje številnosti divjih prašičev vključi tudi vojska, saj običajne lovske metode in prizadevanje pri vedno večji škodi zaradi divjih prašičev niso več učinkoviti. Hkrati od pristojne ministrice za okolje zahtevajo takojšnjo uvedbo obveznih oz. prisilnih lovov v najbolj ogroženih območjih. Deželna lovsko zveza je zahtevo označila za absurdno in praktično ter zakonsko neizvedljivo.

(Wild und Hund, Internet)

Nemčija: Eden od projektov, ki potekajo v povezavi z divjadjo v zvezni deželi Baden-Württemberg, je potrdil, da gobarji in podobni uporabniki prostora mnogo bolj vznemirjajo divjad kot delo v gozdu z upo-

rabo težke gozdarske mehanizacije. V ta namen sta bila z ovrtnico za telemetrično spremljavo opremljena ena košuta in njeno tele. Košuta in tele sta delo s težko gozdarsko mehanizacijo spremljala praktično brez stresa, mirno opazovala delo in čez dan ostala v svojem normalnem dnevnem habitatu. Na drugi strani pa je prihod gobarja povzročil pri njiju veliko vznemirjenost, stres in beg košute s teletom za 24 ur iz dnevnega habitata. Rezultat projekta kaže, kako dobro zna jelenjad oceniti potencialno nevarnost zaradi človeka in njegovih aktivnosti v prostoru. Jelenjad nepričakovano vznemirjanje, ki ga povzroči človek, ko zapusti označene in ustaljene poti (gobarji, gorski kolesarji, sprehajalci), prepozna kot možno nevarnost. Taka vznemirjenost vodi tudi do večanja škode v gozdovih. Na eni strani povzroči beg večjo porabo energije, hkrati pa bežeča jelenjad najde kritje v mladih gozdnih sestojih, kjer nato povzroča škodo. Sodelujoči v projektu zato pozivajo ljudi, naj čim manj zapuščajo ustaljene poti, kadar pa to storijo, naj se ne gibljejo tiho, temveč z normalno glasnostjo, da divjad lahko pravočasno zazna morebitno nevarnost, jo oceni in se čim bolj mirno umakne na varnejše mesto.

(Wild und Hund, Internet)

EU: Konec maja je začela delovati nova internetna stran z naslovom www.yeswehunt.eu, ki je namenjena lovcem iz vse Evrope. Poudarek je na navezovanju stikov in izmenjavi mnenj, povezav in tudi možnosti za lov med evropskimi lovci. Na voljo so tudi informacije o divjadi oziroma lovnih vrstah, dobah in podjetjih, ki se ukvarjajo z lovnim turizmom. Uradni jeziki so: angleški, nemški, italijanski, španski in francoski. V prvih štirih tednih se je na stran prijavi- lo več kot 1.500 lovcev. Vsak uporabnik lahko oblikuje svoj profil in dodaja svoje fotografije ter doživetja. Uporabniki strani postajajo tudi lovci z drugih celin, saj so doslej prijavljeni lovci že iz več kot 40 držav.

(Deutsche Jagd Zeitung, 8/2010)

Pripravil:

mag. Janko Mehle

V hiši in po vsej domačiji se je, odkar je Simon pomnil, vlekel vonj po lovu. V tistih zgodnjih letih otroštva mu je bil najbolj zanimiv dedek, ki je znal tako lepo pripovedovati zgodbe iz prejšnjih časov – in med njimi je bilo največ lovskih. Dedek je bil med prvimi ljudskimi lovci v teh krajih in svoje pripovedi je znal zabeliti z napetostjo, tako da ga je Simon poslušal z odprtimi usti, da mu ne bi pobegnila kakšna pomembna malenkost. Dedek je bil svoje čase »kunar«, ko je bilo to še v navadi, ko so to še znali početi in ko se je tudi še izplačalo. In kako izplačalo, je pribil dedek, za dva kožuščka si dobil visoke usnjene škornje, najmanj! Ali pa si nakupil živeža, zlasti moke, za pol leta za vso družino. Je pa bilo to trdo delo, to ni bila zabava. Opravek za pravega moža je bil to, hoditi v celcu od gozdi-

tako da je bilo Simona že malo strah – kaj dela oče za njim – seveda, puško je imel odloženo pri nogah v travi. Ko je prašič stopil na njuno sled, je prhnil in v hipu zdrsnil v goščavo. Oče je preklinjal, seveda, malo preveč lagodno sta se namestila, take priložnosti dolgo spet ne bo več.

Tokrat je bila atijeva napaka, je preudarjal Simon, in kar malo vseč mu je bilo to. Oče ga je namreč karal za vsak odvečni gib ali šum med zalazom ali na preži. Pa ko je bil prehlajen – zadrževal in požiral je kašelj, a na koncu je kar puhalo iz njega kot majhna eksplozija. Ati je tedaj ogorčeno zmajal z glavo in ga pisano pogledal, kmalu sta se spustila po lestvi in se odpravila domov. Čeprav je Simon dostikrat mislil, da mogoče vse živali niso slišale in bi morda bi kazalo še počakati.

Je pa bil oče izredno dosleden učitelj in vzgojitelj: nobene priložnosti ni izpustil, da mu ne bi ob poti pokazal te ali one zanimive, strupene ali zdravilne rastline: volčje češnje, preobjede,

sta po na pol skopnelem snegu po dolgem in počez prehodila revir tja do meja lovišča in polnila solnice. Sol je vražje težka in ati mu je je kar dobro odmeril v nahrbtnik. Prav tako je moral pozneje, ko so prišle na vrsto preže, poprijeti za težke lesene rile; sušice je treba zvleči iz gozda, jih olupiti, potem se šele začne pravo delo. A postavljane preže je bilo zanimivo: prišlo je več lovecev in kljub napornemu delu je slišal marsikatero zgodbo. Može so vsake toliko naredili predah in tedaj so se štorije in dovtipi kar vrstili.

V osnovni šoli je šlo Simonu dobro in zgodaj je padla odločitev, da bo šel naprej, na gimnazijo, ki je bila v bližnjem mestu. Izšolati ga je treba za inženirja, saj je tako odprte glave, sta menila ati in mama. Še je hodil z očetom na lov, ampak v najstniških letih je bilo toliko stvari, da je kar begal od ene do druge, ni se prav ustalil in si izbral. Bili so motorji, taki za motokros in z njimi so fantje navijali v bližnji gramoznici. Na cesto z njimi niso smeli, saj so bili

ŠTEFAN KUTOŠ

Simonova vrnitev

ča do gozdiča za sledjo male zverinice. Ne, to ni bil lahkoten lovski užitek za nedeljsko zabavo.

Dedek tedaj, v Simonovih predšolskih letih, ni več lovil, naduha in leta so naredile svoje. Pač pa je bil oče glavni, ki je jemal vse stvari zelo resno, tak je bil po naturi. Skozi vrsto let si je nabral šopek funkcij in zadolžitev v lovski družini in Simon je dostikrat poslušal, ko je mami razlagal, kako to in ono ni prav, kako bi eni samo streljali in plenili, ne pa tudi kaj postorili v lovišču in za divjad. Zato je bil Simon včasih malo v dvomih, ali je to dobro, namreč to, da ati toliko hodi po sestankih, namesto da bi šla še kakšen večer na prežo v Grižo ali vsaj gor do senožeti. Tam v senožetih mu je bilo tedaj najbolj pri srcu – ni bilo daleč, okoli in okoli je bil gozd in z roba se je prej ali slej kaj prikazalo. Na jasi sta bili dve redi starih sliv in zlasti v zgodnji jeseni, ko so sadeži zoreli, si lahko dočakal kaj več kot samo srnjad. Preže tod ni bilo in ponavadi sta se z očetom usedla kar v travo, kajpak vedno tako, da veter ni vlekel čez, na odprto.

Nekega večera, luna je bila še mlada, se je od strani prikradla črna senca; bil je prašič, najbrž mlajši merjasec. Namenil se je točno proti njima, se čisto približal, na manj kot deset metrov,

lapuha, tavžentrože, ilirske perunike ali divje potonike, ki je tudi rasla na nekaterih koncih, ali pa više v gori, na skalnatih obronkih, dobre misli in grenke vinske rutice. Imel je nenavadno zmožnost, nastalo iz dolgoletne prakse in temeljitega opazovanja, namreč, da je videl in zaznal prav vse v naravi: poleg komaj opazne jazbečeve sledi in krokarjevega gnezda tudi jurčka pod hrastom ob poti, spotoma je ocenil, ali bo treba že čez dva dni ali čez teden požeti pšenično njivo. Slišal je detla v daljavi – tam na votli hruški tolče! – ali pa, ko jima je prhnila ptica izpod nog – o, letos so pa šnefi zgodnji! Šele veliko pozneje se je Simon zavedel, da njuni zalazi niso bili le lovski sprehodi; prave učne poti so bile in ne da bi se tedaj zavedal, se ga je prijemale in mu lezlo pod kožo in v dušo.

In še nečesa ga je že v najzgodnejših letih učil oče z besedami in lastnim zgledom: doslednega lovskega ravnanja in odločitev. Trikrat je pogledal in premislil, preden je ustrelil. In vznemirilo ga je vsako lovca nevredno dejanje, če mu je prišlo na ušesa. V tistih otroških letih je Simon komaj razumel, zakaj ati raje upleni gumbarja in ne srnjaka s košatim rogovjem.

Prišla so šolska leta in kaj kmalu ga je oče vpregel v lovsko dela. Najprej

to stari, neregistrirani stroji, ki so jih sami spravljali v vozno stanje. Potem je bila košarka. Simon je bil visokorasel – prav na hitro, čez eno poletje se je potegnil tja čez sto osemdeset – in rabili so center za ekipo v medobčinski mladinski ligi.

V gimnazijskih letih je bila prva punca, Zorica iz sosednje vasi; videvala sta se v šoli, bila je v paralelki in nekaj časa sta skupaj hodila na dramski krožek. Nekajkrat jo je pospremil domov, a od nekaj poljubov nista prišla naprej. Pravzaprav – to se mu je že čez čas začelo motati po glavi – ji je bil zelo všeč, a kaj, ko se stvari nekako ni lotil na pravi način. Vsaj tak občutek je imel in tudi kot da mu je celo malo zamerila obotavljivost in nerodnost. Bil je pač sredi pubertete, ko fantje – bolj kot dekleta – ne vedo, kam in kako bi se postavili v svetu.

Potem je bilo še padalstvo. V aeroklubu v mestu so organizirali tečaj in ravno se je naučil zlagati padalo, ko je med tistimi počitnicami pred maturo umrl dedek. Tako ni nikoli poletel in skočil, bližala se je matura, dedkova smrt ga je tudi zavrla in veselje do padalstva in letalstva se je v vsem tem nekako razgubilo. Da, dedkova smrt se ga je dotaknila bolj, kot bi si sam želel. V tistih letih ni hotel razmišljati o ža-

lostnih stvarih, a prvič so se mu v misli prikradle besede, kot so minljivost, preminevanje, končnost, pač vse, kar pride na stara leta, ki nikomur ne prizanesejo.

Tisto leto ob maturi ga je oče tudi prvič vprašal, ali bi se vpisal za lovskega pripravnika. Pa je hitro odklonil. Saj ga je malo vleklo, da ne bi bil samo za občasnega spremljevalca, poganjača in pomagača, da bi si v prihodnosti omislil lastno puško, a zdelo se mu je, da ima toliko stvari za postoriti, da življenje prinaša toliko novega in pomembnega. Zdaj bo šel od doma, v svet, v glavno mesto, kdove, kako bo tam, kako se bo znašel, kako bo napredoval študij in sploh. Kar stresalo ga je, malo od vznemirljivega pričakovanja, malo pa tudi od strahu pred neznanim.

V tistem času bi se za Simona skoraj nesrečno končalo, ko je kot poganjač pomagal na jesenskem skupnem lovu; tedaj so še lovili kozice in kljunače in tudi nekaj fazanov so vsako pomlad spustili v lovišče. Povabili so tudi siceršnje stalne goste in vsakoletne turistične lovce, taka je bila navada že leta. Eden od Italijanov, kot vedno nediscipliniran, je za nizko letečo kozico sprožil kar po strelski liniji in šibra se je Simonu zarila v lice – le kak centimeter pod oko. Oče je tedaj čisto podivjal, najprej je nadržal lovovodjo, čeprav je on pred začetkom pogona opozarjal na previdnost. Italijana pa je lastnorčno nagnal, skoraj zbrcal od avta. Simonu so šibro izvlekli v ambulanti, v lovski družini pa je skoraj prišlo do razdora – nekateri so imeli bolj v mislih lire, a oče ni popustil in njegova je obveljala; tistega lovca niso več vzeli med turiste. Oče tudi sicer ni cenil italijanskih lovskih navad in strasti.

Je pa Simon z očetom še hodil na lov. Zdaj ju je bolj vleklo v goro, na gamse. Pravzaprav je vleklo tja gor zlasti očeta, ki si je želel rogljev, gamsje trofeje, pa mu nikakor ni bilo usojeno. Začuda se je ta želja pri očetu zbudila tokrat prvič, pri nižinskem lovu ga trofeje skoraj niso zanimale. V zadnjih letih je sam prelezal vse skalne robove od Svete Lucije do Krnca, a pravega lovskega blagra ni bilo. Zdaj je pogosto vzel tudi Simona s sabo ob koncu tedna. Gamsji tropi so bil zadnja leta številčnejši in pogostejši kot v dedkovih časih, a oče do pravega strela ni in ni prišel. Tudi po dvajset- in večglave trope sta opazovala zdaj tu zdaj tam, a vedno je bila to le »mularija«, kot je jezno zamrmral oče, potem ko je pobesil daljnogled.

Nekega novembra dne tiste zadnje gimnazijske jeseni sta bila v gori dva dni. Deževno in sivo je bilo, nikakor nista zalezla nič primerne. Še zadnji poskus, oče je bil precej razočaran in živčen; lezla sta visoko nad meli-

ščem, po gladkem, mokrem skalovju nad navpično steno. »Daj, pomakni se tja gor, da se potegnem za tabo in pogledam še čez proti Krncu!« je nejevoljno zasikal oče. Simon je obotavljivo preizkušal negotov oprijem, se odrinil, a mu je na spolzkem mokrem kamnu zdrsnilo. Začel je drseti mimo očeta proti dvajsetmetrskemu ničju. Oče ga je v zadnjem trenutku zagrabil za zavihek bunde in ga uspel potegniti k sebi. Oba sta se zavalila nazaj, za skalovje, na ravno in varno. Oče je dahnil: »To je bilo pa blizu,« in je še kar držal Simonovo bundo, stiskal jo je tako, da so bili členki čisto beli. Z drugo roko ga je molče objel čez rame. Simon je pozneje dostikrat pomislil, da si tako blizu nista bila še nikoli.

Brez nadaljnjih besed sta se odpravila stran od stene in proti avtu za grebenom. Spustila sta se v dolino in s spodnje strani šla pobrat daljnogled, ki je

očetu med pripetljajem zdrsnil v globino, na melišče. No, nikoli več ni kazal prav jasne slike.

Simon je vpisal elektrotehniko, četudi ga je malo vleklo v biologijo, a je nazadnje, po družinskem posvetu, pretehtal praktični razmislek. Praktičen tako glede zaposlitve kot glede stroškov za šolanje. Saj za silo bi šlo, a bi morali doma z eno penzijo zelo stisniti. Tako pa je Simon izkoristil priložnost. V domačem kraju je bila namreč dobro stoječa podružnica velikega koncerna gospodinjskih aparatov in ker jim je lepo kazalo tudi glede prihodnjih poslovnih načrtov, so mu brez oklevanja odobrili štipendijo.

Življenje v glavnem mestu je Simona v prvem letu čisto zavrtelo, ga potegnilo vase. Seveda, komaj osemnajst jih je imel in naenkrat je bilo toliko vsega, kar ponuja svet. Pa toliko mladih od povsod, na fakulteti, v študentskem

naselju, v klubih in na neštivilnih zabavah, žurkah. Toliko drugačnih zgodb in pogledov. Prvič je začutil, da o tem velikem svetu pravzaprav le malo ve, vrstniki so se mu zdeli bolj ali manj izvedeni, »zverzirani« v marsičem, mnogi med njimi so že prepotovali velik del sveta, bodisi s starši bodisi sami, med počitnicami. V začetku se mu je zdelo, da skoraj nima kaj dosti povedati v družbi, zdelo se mu je, da se je dolina njegovega rojstnega kraja naenkrat zelo pomanjšala, skrčila in je postala silno malo pomembna.

Doma je veljal nekakšen naravni red stvari, vedelo se je, kaj je prav in kaj narobe, vedelo se je, da so stvari in meje, prek katerih se ne stopa. Tu pa, kot da je bilo dovoljeno vse, nič ni bilo svetega – tudi na fakulteti ne. Bruci so brez zadržka postavljali pod vprašaj tudi avtoriteto predavateljev, zlasti na družboslovnih vedah. No, pri njih na

elektrotehniki je bilo to težje. »Faza je faza, zemlja je zemlja in ničla je ničla, tako je in vedno bo tako!« jim je že na začetku zabrusil mlajši profesor, ko je eden od nadebudnežev dajal neumestne pripombe.

V prvem letniku je Simona kar precej zanašalo, nekaj kolokvijev in izpitov je opravil bolj za silo; reševal ga je bolj občutek za snov in za področje, kot pa poglobljen študij. Nekaj mesecev je izpuščal obiske doma, tako da so ga domači že čudno gledali.

A kakor se je čas odmikal, bolj je spoznaval, da velike in samozavestne besede niso vedno tudi tehtne in utemeljene in da se glede znanja in razgledanosti lahko meri z vsemi. Še nekaj drugega ga je začelo bolj motiti: nekakšno vsesplošno vzdušje tekmovalnosti za vsako ceno, večni pogovori o takšnih in drugačnih poteh do hitrega zaslužka, pa o sistemu, ki da omogoča vse, le dovolj prebrisan moraš biti. Pa o firmah, ki obstajajo le na papirju, o ta starih, ki

so nakupili te ali one delnice in so čez noč bajno zaslužili. Kaj od tega je bilo res, kaj pa tudi ne, dostikrat je bilo le širokoustenje vrstnikov. Tisto, kar se je njemu samemu zdelo tako samoumevno, da morata za vsako stvarjo vendarle stati znanje in delo, je bilo odrinjeno nekam na stran.

Nekako zato se je težko ujel tudi z dekleti. Bil je visokorasel in postaven in puncam je takoj padel v oči. Večina takih srečanj in epizod pa mu ni prinesla pravega zadovoljstva. Dekleta so iskala bodisi kratko avanturo ali pa so preverjala, kakšna partija bi bil, kakšne načrte ima. Bolj čutil, kot vedel je, da je to nekako narobe svet. Saj ne, da bi pri teh letih sam resno razmišljal o družini in otrocih, vendar ga je vseeno čudilo, da so dekleta povečini »nakladala«, še bolj kot fantje: sama zabava, pa potovanja, pa življenje na veliki nogi. Najhuje mu je bilo, ker nikogar ni zares zanimalo, kakšen je v resnici, kakšno izkušnjo ima. Zgodbe iz njegovega otroštva, z vasi in iz narave niso sodile v tako okolje. Le nekajkrat je poskusil pripovedovati o kakšni zanimivi lovski dogodivščini, pa mu je kateri od kolegov zabrusil: »Daj, skenslaj se s temi štorijami!« Kmalu s tem ni več silil.

Tako je z mešanimi občutki po zadanem junijskem izpitu prišel domov, imel je kar nekakšno slabo vest pred starši. Zato se je z ihto vrgel v delo na kmetiji, za en mesec pa je tudi šel v tovarno na prakso kot štipendist. V začetku septembra je z desetko naredil še zadnji izpit za prvi letnik in do novih predavanj so ostali še trije tedni. Ko se je vrnil iz glavnega mesta, ga je oče še isti večer – kot mimogrede – vprašal: »Ti, a bi šla za par dni gor, pogledat za gamsarijo?« Simon je začutil nekakšen poseben zven v vprašanju in zazdelo se mu je, da bi očetu pomenila njegov privolitev več, kot so tehtale izrečene besede same. »Pa grem,« je odvrnil.

In naslednje jutro sta šla. Po stari stezi, zdaj malo bolj zaraščeni kot pred leti, mimo znanih skal in usekov. Ko sta zgoraj stopila na odprto in ko se je nad zadnjimi krošnjami borovcev razprl pogled, je Simona stisnilo pri srcu. Ta pogled, ta pogled, s katerim je zaobjel vso njihovo dolino, pa domačo vas in tovarno v mestu. Kako lepo je tukaj, preprosto prelepo, ga je spreletelo. Zelenilo spodaj v dolini, ki jo je sekala le cesta proti morju, tu zgoraj pa gozd, gozd vse do skalnih robov. In mir, povsod mir, le klic planinskega orla in hreščanje krokarja, ki sta jadrata visoko na Sveto Lucijo, sta prekinjala mir. Naenkrat je začutil, kako je vse to pogrešal, odkar se – dlje kot eno leto – ni povzpел sem gor.

V naslednjih dneh sta se z očetom

odpravila gor še nekajkrat in oče je tudi končno dočkal, nekega mirnega jesenskega jutra. Potem šele, ko si je borovčevog vejico plena zataknil za kratec, je prijel in nežno dvignil glavo trša tega gamsjega kozla – skupaj sta štela obročke na rogljih, dvakrat sta jih štela in bilo jih je enajst.

V Simonu je hitro zorela odločitev. Nekaj dni, preden se je odpravil v mesto v jesenski semester, je očetu rekel: »Povej jim, ko boste imeli izvršni odbor, da bom dal vlogo za članstvo!« »Sem te mislil že vprašati, kaj namerala vaš,« se je namuznil oče in ni ničesar komentiral.

Nadaljevanja študija se je Simon lotil čisto drugače: izpite je delal v prvih rokih, padale so najvišje ocene, postal je demonstrator in nato pomožni asistent pri predmetih šibki tok ter transformatorji. Profesor je čutil njegov talent in sposobnosti in ga je večkrat nagovarjal, naj se še poglobi v področje in nadaljuje kariero na fakulteti – hotel si je zagotoviti dobrega naslednika. Simona je po svoje mikalo in mu godilo priznanje; veliko širokoustnežev iz prvega letnika je medtem že prenehalo hoditi na fakulteto.

Drugi letnik se je hitro prevesil v tretjega, zdaj je vsak konec tedna prihajal domov, študiral je med tednom, doma je bil čedalje več zunaj, v lovišču, sam ali z očetom. Pa kot pripravnik je imel veliko obveznosti.

Ravno na dan, ko je opravil lovski izpit, se mu je zgodilo še nekaj prelomnega. Po izpitu, šest jih je opravilo tisti dan, so zavili najprej v bližnji snak bar, nato pa je beseda dala besedo in rekli so si: »Pojdimo pogledat, kako se pripravljajo na kmečke igre, danes imajo generalko.« In so šli v vas, odkoder je bila doma njegova mladostna simpatija Zorica. Čisto sta izgubila stik, po maturi se sploh nista videla; ona je namreč odšla na Obalo, študirala je turizem in je imela že dogovorjeno službo animatorke v bližnjem krajinskem parku. Zdaj je bila tam, med dekleti, vrstnicami in ko jo je zagledal, ga je spreletelo – v kakšno lepoticco se je razcvetela. V spominu jo je imel kot precej zadržano deklico, no, saj takrat pred leti sta bila oba taka. Zdaj pa je prekipevala od mladosti in samozavesti, široko se mu je nasmejala, kakor hitro ga je zagledala in začela sta se pogovarjati. Tisto, kar je bilo pred leti kot rahel dotik dveh duš, ju je zdaj oba preplavilo z vso silovitostjo. Odvrtna sta se nekajkrat na plesišču; zdelo se mu je, da žar iz nje kar polje in prehaja vanj. Začeli so se razhajati, pospremil jo je do doma, domenila sta se, da se bosta slišala po mobiju.

Doma ni šel takoj v hišo, usedel se je na klop pod češnjo na dvorišču.

Glasove noči mu je prinašalo k ušesom: izpod nadstreška v skednju se je oglašal skovik in prepelica je petpedikala na bližnjem travniku. Kdaj sploh jo je nazadnje slišal – ali je pa za zadnja leta ni znal slišati, ga je spreletelo. Noč je bila zvezdnata in brez mesečine, rahla sapa je prinesla s polja vonj cvetoče pšenice. Oči sploh ni zaprl, gledal je v temo in vrtele so se mu podobe: dedek, ki pripoveduje o kunah, pa očetovi lovski prijatelji ob preži, pa njuni pohodi na goro, pa strašljivi zdrs nad meliščem in na koncu tisti zgodnji spomin – merjasec, ki ju je skoraj pohodil tam na senožetih. Stisnilo ga je v prsih še bolj kot takrat v prvem letniku, ko sta šla z očetom po dolgem času na gamsa. A stisnilo ga je na tak način, da je olajšano in krepko vdihnil dišeči nočni zrak – izza vseh podob se mu je ves čas malce nagajivo in pričakujoče smehljal Zorica.

Simonu se je začel zlagati mozaik življenja. Po negotovosti in dvomih, ki jih je prinesel začetek bivanja v glavnem mestu, je zdaj vedel, kam in kako. Z Zorico sta zdaj bila skupaj vsak konec tedna, kmalu se je seznanil z njenimi starši. Njen oče mu je že pri prvem srečanju, na pol v šali, malo pa tudi zares namignil: »Če boš pa kdaj zidal, tu doli ob cesti je na našem še prostor in parcela je v zazidljivem pasu.«

Zdaj sta bila oba z Zorico v četrtem letniku in oba sta se pripravljala na zadnje izpite in pripravljala diplomi. Ob vsem je našel še kak večer ali jutro ob koncih tedna, da se je odpravil tja na senožeti ali na goro, včasih sam, včasih z očetom. Zdaj je tudi zbral pogum za tisto, kar je ves čas odlagal: profesorju, ki je tako računal nanj, je zmogel reči, da ne bo nadaljeval na fakulteti, ker se čuti dolžnega domači firmi, ki ga je štipendirala. No, vsega drugega, kar je tudi pripomoglo k odločitvi, profesorju ni pojasnjeval.

In danes? Simon je v podjetju zasut z delom, pripravlja pomembne izvozne projekte za Daljni vzhod in dobro jim kaže; Zorica postavlja na noge zavest o sonaravnem kmetovanju in turističnih možnostih v tistih krajih. Oba dihata z življenjem narave, vsak na svoj način. Vsekakor, Zorica ima razumevanje za njegove lovske poti in izhode, nekajkrat na leto, ko je res lep večer, se mu tudi pridruži na preži, čeprav stari lovci pravijo, da ženska prinaša nesrečo. In razumevanje ima za njegove lovske obveznosti – Simon je že v izvršnem odboru lovske družine, potem ko je oče bolj ali manj izpregel.

In otrok? – Ne, ni še na poti, a prej ali slej bo.

Reklo bi se lahko, da je Simon srečen človek.

Foto: M. Pogáčnik – Džana

60 let Koroške lovske zveze (Kaerntner Jaegerschaft)

Letos lovci avstrijske Koroške praznujejo 60-letnico svoje zveze. Površina njihovih lovišč je polovična od naših, so 60 % poraščena z gozdom in so pretežno gorska lovišča. V Koroško lovsko zvezo je včlanjenih 12.000 lovk in lovecv, na leto uplenijo 20.000 do 24.000 glav srnjadi, 7.000 do 9.000 glav jelenjadi in 3.000 do 3.500 gamsov. Povprečne letne izgube (pogin) znašajo 4.000 do 6.000 glav srnjadi, 200 do 400 glav jelenjadi in 150 do 200 gamsov. Huda zima 2006 je izločila 1.000 glav jelenjadi in 300 gamsov.

Jubilejna prireditev, ki se je udeležilo 800 gostov in lovecv, je bila 26. junija v lovskem dvorcu Mageregg pri Celovcu. Navzoči so bili najvidnejši predstavniki deželne oblasti in drugih institucij, številni župani ter

zastopniki deželnih lovskih zvez Avstrije.

Po pozdravnih nagovorih so razvili lovski prapor zveze. Botri sta bili koroški lovki, najstarejša (87) in najmlajša (17). Prapor sta blagoslovila škof dr. **Alois Schwarz** in evangeličanski superintendant mag. **Manfred Sauer**. V nagovoru sta poleg drugih govorcev poudarila odgovornost lovstva za ohranitev narave, lovske kulture in pravičnosti.

Deželni lovski mojster dr. **Ferdinand Gorton** je orisal zgodovino lovstva po vojni in nakazal težave, s katerimi se srečujejo v zdajšnjem času; podobni so našim. Pred petimi leti so koroški lovci dobili popolno samostojnost. Deželna vlada si je pridržala samo urejanje koncesijskih pogodb, vse drugo – od pravnih zadev, zakonodaje, organizacije, lovskega načrtovanja, gospodarjenja, evidence in nadzora – pa vodi koroška lovska organizacija. Po petih letih so vlada in lovci zadovoljni s tako delitvijo dela.

Deželi Štajerska in Salzburška ubirata enako pot. Avstrijska država varčuje!

V nadaljevanju je poslanec v EU dr. **Michael Ebner** v predavanju *Kaj bo z lovstvom v EU?* nakazal pomen združevanja lovecv v Združenju evrop-

skih lovskih zvez (FACE) in v Evropskem parlamentu – v interno skupino *Lov*. To sta pravzaprav »konici kopja« za zastopanje lovskih interesov pred poklicnimi nasprotniki lova, ki ne prestando iščejo nova akcijska polja. V osebnem razgovoru je

Claudia Haider, referentka za lovske običaje, predstavlja koroški lovski kroj.

skupaj s komisarjem za okolje dr. **Janezom Potočnikom** nakazal ugodno priložnost in priporočil sodelovanje lovcev alpskega območja. »On razmere dobro pozna in je tudi zelo ugoden sogovornik,« mi je zatrdil.

Znani lovski biolog dr. **Helmut Wölfel** je v dokaj šaljivem tonu predaval *O navadah jelenjadi in srnjadi*. Kritično je ocenil zdajšnje krmiljenje divjadi, predvsem je kritiziral zimske obore za jelenjad (Avstrija), ki vodijo v slepo ulico. Srnjadi, zgolj zaradi skrbi za ohranitev vrste, ni treba krmiti. Če pa jo krmimo, moramo povečati tudi odstrel.

Nadalje so predstavili nov lovski kroj: damskega, ki ga sestavljajo jopič, krilo in telovnik, in moškega, ki ga sestavljata suknjič in telovnik. Blago je lahko volneno, v svetlo zeleni barvi (gozd), ovratnik je rjav (zemlja). Podlogi jopiča in suknjiča ter telovnik so iz svetle svile, na katerem so grbi Koroške lovske zveze.

Jubilejno slovesnost sta glasbeno zaokrožili skupina lovskih rogistov Jagdklang Kaernten (Lovski zven Koroška) in Chor der Kaerntner Jaegerschaft (Zbor Koroške lovske zveze). Glasbeni višek so bile za to slavje skomponirane jubilejne fanfare (Jubilaeumsfanfare) prof. mag. **Antona Solfellnerja**, ki jih je izvajala skupina lovskih rogistov pod vodstvom deželnega godbenega mojstra **Arturja Lanzerja**.

V imenu Delovne skupnosti lovskih organizacij vzhodnoalpskega prostora (AGJSO) je jubilanu čestital njen predsednik **Franc Golija**. Ker naša LZS na proslavo ni napolnila zastopnika, je v imenu slovenskih lovcev pozdrave izročil F. Golija. Ob prigrizku so se lovci s severnega pobočja Karavank zanimali o usodi *Skupnosti za gojitev jelenjadi - Karavanke*, ki smo jo ustanovili leta 1974. Podoben dogovor smo pozneje sklenili še za *gojitev gamsa, gozdnih kur in planinskega zajca*. Leta 1996 je uspeh dogovorov nagradil Mednarodni svet za lovstvo in varstvo divjadi (CIC) z nagrado Edmond Blanc. Generalna skupščina sveta jo vsako leto podeli samo nemu lovišču!

Lani februarja sem o usodi teh dveh teles vprašal direktorja strokovnih služb LZS **Srečka Žerjava**. Odgovoril mi je naslednje: »Lansko jesen je LZS imenovala člane v komisijo za ureditev tega sporazuma. Žal pa je osnovna enota ZGS poslala oster protest in nas opozorila, da

LZS nima nikakršnih pristojnosti pri planiranju. Zadevo proučuje podpredsednik Branko Kurnik in upam, da bomo spet prišli do ugodne rešitve, predvsem v korist divjadi.« Ne vem, kako se je zadeva razpletla, verjetno je bilo »po zakonu« vse v redu. Primer je le smet v primerjavi s podobnimi pojasnili za zadeve, kjer ponikajo milijoni evrov. Vseeno pa še vedno menim, da tak primer spada na mizo ministra za kmetijstvo in ministra za finance. Predvsem s primerjavo uspehov »novega gospodarjenja z divjadjo« in ceno zanje.

Prijetno lovsko druženje in dober lov Vam želim!

Bruno Skumavec

ZLD Kočevje ob 60-letnici razvila nov prapor

Letos maja je minilo že 60 let delovanja **Zveze lovskih družin Kočevje**. Za tako visok jubilej se spodobi, da čas malo zaustavimo in pogledamo nazaj, se zamislimo nad sedanostjo in predvsem, da se zazremo v prihodnost.

Deželo od Kolpe prek Kočevsko-Ribniške doline, dela Suhe krajine pa vse do Turjaka že od nekdaj zaznamuje razgledanost, skrbnost, delavnost in odločnost tamkaj živčih ljudi. Zato ni slučaj, da je na omenjenem območju tudi lov našel svoje mesto in bogato lovsko tradicijo. Imena lovcev dr. **Ivana Lovrenčiča**, dr. **Janka Lavriča**, **Ivana Rusa**, **Ivana Kluna**, **Adolfa Ivanca**, pozneje pa tudi **Lojzeta Briškija**, **Toneta Ožbolta**, **Lada Šviglja**, dr. **Mirana Cilenška** in **Maksa Šteblaja** so odigrala pomembno vlogo na lokalnem območju pa tudi širšem, saj so omenjeni veliko prispevali pri razvoju lovstva na Slovenskem.

V potrditev prepričanja, da lahko le povezani med seboj nosimo breme sodobnega lovca, smo 19. 6. 2010 v Ribnici razvili nov lovski prapor. Ob tem dejanju smo si odločno naprtli breme, da bomo tudi v prihodnje pripravljeni sprejemati obveznosti pri uresničevanju javnih nalog na področju varstva prostoživečih divjih živali in okolja, se nenehno izobraževati in poučevati ter sodelovati pri izvedbi raziskovalnih nalog. Tako tudi ni bilo med nami lovca, ki se ne bi zavedal, da bomo morali s svojo naravnostjo do prostovoljnega dela v lovski družini še naprej prispe-

Foto: M. Artnak

Boter prapora ZLD Kočevje mag. Branko Južnič ob navzočnosti predsednika ZLD Kočevje mag. Štefana Vesela (levo) predaja razvit lovski prapor praporščaku Andreju Češarku (desno).

Predsednik LZS mag. Srečko Felix Kropeta se je zahvalil vsem lovcem za opravljeno delo in jim čestital, da so v 60 letih delovanja zmogli premagovati vse težave, ki so jih spremljale skozi vsa leta.

vati po svojih najboljših močeh k uspešnemu gospodarjenju, saj bi bili brez te plemenitosti naravovarstveni cilji težko dosegljivi v lovskih družinah.

Prireditve smo želeli izpeljati v idiličnem okolju, na grajskem vrtu gradu Ribnica, vendar nam vreme ni bilo naklonjeno, tako da smo morali poiskati nadomestno lokacijo v ribniški športni dvorani. Res se nadomestno okolje ni najbolje vključilo v predvideni program, so pa za prijetno vzdušje poskrbeli mladi rogisti novo ustanovljene skupine Rogistov ZLD Kočevje, LPZ Lovski prijatelji - ZLD Kočevje, skupina lovcev oponašalcev jelenjega rukanja pod vodstvom **Jožeta Grila** (LD Ribnica) in humorist **Šlajsar** ob povezavi voditelja programa **Tomija Gavrančiča** (Radio Univox), pod budnim nadzorom predsednice Komisije za kulturo pri ZLD Kočevje, lovske tova-

rišice **Marije Andoljšek** (LD Kočevje), in vodje protokola prireditve **Branka Zlobka** (LD Banja Loka - Kostel). Osrednja točka prireditve je bila razvitje novega lovskega prapora. V protokolu so sodelovali prapori lovskih družin, članic ZLD Kočevje, prapor LZS, sosednjih območnih lovskih zvez in prapor LKD Kočevje, najstarejši dosedanj praporščak **Jože Kalan** (LD Kočevje), novi praporščak **Andrej Češarek** (LD Dolenja vas), boter novega prapora mag. **Branko Južnič** (LD Banja Loka - Kostel) in predsednik ZLD Kočevje mag. **Štefan Vesel**. Ob tem je bilo poudarjeno, da je stari prapor spoštljivo spremljal vse lovske aktivnosti skorajda 50 let in med tem enkrat zavihral celo na vrhu Triglava. Razvitje novega lovskega prapora je spremljala ena sama želja, ki si jo lahko sposodimo iz zakladnice rekov: »*Slava prednikov, svetloba potomcem!*« S temi besedami se je končal tudi slavnostni govor zdajšnjega predsednika ZLD. Sledil je nagovor častnega gosta, predsednika LZS mag. **Srečka Felixa Kropeta**, ki je s svojim razmišljanjem izrekel zahvalo vsem, ki so na kakršen koli način prispevali k razvoju in ugledu slovenskega lovstva ter nam s prisposodo vzornega vrtnarja ob trganju vzgojenih cvetov priznal pravico, da si tu in tam tudi mi skladno z lovskogospodarskim načrtom »*odtrgamo kakšen cvet*«. Ob koncu nam je čestital ob jubileju. Čestitkam se je v imenu krajanov Občine Ribnica pridružil tudi podžupan Občine Ribnica g. **Vinko Levstek**.

Nato je sledila podelitev lovskih odlikovanj najzaslužnejšim članom lovskih družin, članic ZLD Kočevje, in spominskih li-

Foto: M. Artnak

Delegacija v sestavi predsednik LZS mag. Srečko Felix Krope (na sredini), podžupan Občine Ribnica g. Vinko Levstek (levo) in predsednik ZLD Kočevje mag. Štefan Vesel (desno) je položila venček in se poklonila pred spominskim obeležjem dr. Ivana Lovrenčiča v Parku kulturnikov v Ribnici.

stin posameznim podjetjem, ustanovam in posameznikom, ki so in nam še trdno stojijo ob strani.

Ob koncu prireditve smo se spomnili tudi na lik in delo dr. Ivana Lovrenčiča ter mu namenili delček kulturnega programa v Parku kulturnikov na dvorišču gradu v Ribnici s položitvijo venca ob spominskem obeležju.

Za družabno srečanje so poskrbeli prizadevni člani LD Ribnica in nas pogostili v njihovem lovskem domu.

Mag. Štefan Vesel,
predsednik ZLD Kočevje

Frata - šestdesetletna jubilatka

Zveza lovskih družin Novo mesto je v soboto, 4. septembra 2010, na Frati pri Dolnjem Ajdovcu priredila slovesnost ob 60-letnici druženja lovskih zanesenjakov, ljubiteljev narave in lova, ki so se ga udeležile tudi delegacije zamejskih Slovencev iz Furlanije-Juljske krajine in avstrijske Koroške. Pozdravni nagovor je imel predsednik ZLD Novo mesto Franc Jarc. Udeležence sta pozdravila

dr. Rado Genorio, državni sekretar Vlade Republike Slovenije, in Alojz Muhič, župan Mestne občine Novo mesto. V kulturnem programu, ki ga je domiselno povezoval Slavko Podboj, so nastopili Partizanski pevski zbor in Rogisti ZLD Novo mesto. S svojim nastopom sta poslušalce navdušila operni pevec - baritonist, prvak SNG Marko Kobal in citrar Tomaž Plahutnik. Na slovesnosti je bila predstavljena nova knjiga Janeza Černača *Naši stari lovci*. Sekretar lovske zveze Stane Gabrijel je ob tej priložnosti uredil tudi *Kroniko Frata 1950–2010*, ki jo je enako kot Černačevo knjigo založila ZLD Novo mesto. Njen predsednik je lovskim družinam, zaslužnim za obstoj in uspešno delovanje območne lovske zveze, ter prizadevnim rogistom in lovcem, med njimi dolgoletnemu delavcu v lovstvu, inž. Janezu Bulcu, utemeljitelju brakade Frata, ki je vestno zapisoval in hranil vse zapise o zgodovinskih dogodkih, ki so bili temelj podatkov za izbrano kroniko, in lovcu Francu Erštetu (LD Otočec), ki se je udeležil vseh 60 srečanj, podelil priznanja. Delegacije slovenskih lovcev iz tu-

V svojem nagovoru se je državni sekretar v Vladi republike Slovenije dr. Rado Genorio zahvalil dolenjskim lovcem za njihov tvorni prispevek pri odprtju avtomobilske ceste Ljubljana–Obrežje, ki je bila odprta za promet 30. 6. 2010. Pohvalil je tudi prispevke v glasilu Lovec, ki ga je – kot je sam priznal – prebral z navdušenjem. Obljubil je, da bo odslej še podrobneje spremljal delo lovske organizacije tudi v Bruslju, kamor je (že) odšel za stalnega predstavnika Slovenije pri EU.

Skupinska fotografija udeležencev tradicionalne brakade Frata 2010 s častnimi gosti

Foto: M. Avbar

Lovske delegacije so pri spomeniku padlim lovcom posule zemljo vseh slovenskih pokrajin in tako simbolično povezale ozemlja, na katerih živijo Slovenci.

jine in lovskih družin, ki so jih ponosno spremljali krepostni praporščaki s svojimi prapori, so pri spomeniku, postavljenem v čast za domovino padlim borcem in aktivistom na Frati, položile venec in raztrosile zemljo iz vseh slovenskih pokrajin. (Ime *Frata* po razlagi iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika pomeni krčevino ali poseko.)

Bojan Avbar

Lovce ZLD Kočevje gostila LD Krka

Pobuda izpred štirih let, da bi ena od članic **ZLD Kočevje** prevzela organizacijo letnega srečanja lovcev, ožjih družinskih članov, prijateljev in simpatizerjev zelene bratovščine ter krajanov ob praznovanju zavetnika lova in lovcev, sv. Huberta, se je »prijela«.

Tokrat smo se zbrali v idilični vasi blizu izvira reke Krke. Tokrat velja posebna zahvala

lovcem **Lovske družine Krka**, da smo dan, kljub neugodnemu hladnemu in deževnemu vremenu, preživeli lepo. Prireditve je potekala pod pokroviteljstvom Komisije **ZLD Kočevje** za kulturo, ki jo vodi prizadevna lovska tovarišica **Marija Andoljšek**.

Začetek Hubertove maše, posvečene prizadevanju za obujanje in ohranjanje tradicije naših prednikov, so napovedali zvoki lovskih rogov skupine mladih rogistov – podmladek gostiteljev LD Krka, ki so že z drugim uradnim nastopom po ustanovitvi dokazali, da so iz pravega »testa«. V programu sta sodelovala zdaj že uveljavljeni lovski pevski zbor Lovski prijatelji ZLD Kočevje in domači pevski zbor pod vodstvom organista. Domači župnik **Marko Burger** je ob nagovoru predstavil življenjsko pot sv. Huberta, ob koncu pa pohvalno spregovoril o vlogi lovcev in lovskih aktivnosti v širši družbi. Prijetno smo se počutili ob takim raz-

mišljanju nekoga, ki zna ceniti naše delo, pa ni član zelene bratovščine. Ugibamo pa lahko, kako so razmišljanje sprejeli domači farani, ki so se tudi v velikem številu udeležili bogoslužja.

Drugi del prireditve smo sklenili s prijetnim druženjem ob tradicionalnem lovskem golažu in kozarčku domačega. Pod velikim šotorom so se nam pridružili prijazni krajanji in z njimi ni bilo težko razviti sproščenega razgovora.

Pomen srečanja ob priznavanju vrednot sodobnega lovca je sedel na plodna tla, zato si podobnih srečanj lahko samo še želimo.

Štefan Vesel,
predsednik ZLD Kočevje

60 let LD Sorško polje

Lovci in lovke **LD Sorško polje** smo 19. 6. 2010 slavnostno proslavili 60-letnico delovanja svoje LD. V lepem so-

botnem dnevu smo se zbrali z našimi gosti iz sosednjih lovskih družin, krajevnih skupnosti, gasilskih društev in predstavniki Občine Škofja Loka.

S tem dogodkom smo se želeli zahvaliti vsem, ki so kakor koli prispevali k delovanju društva in še posebno pri ohranjanju naravnega okolja.

Poleg pozdravnega govora starešine **Franca Šetine** so slovesnost popestrili pevci Lovskega zbora Škofja Loka in rogisti iz Selc. H kulturnemu vzdušju so veliko prispevale tudi pesmi našega lovskega tovariša **Andreja Ranta**.

Izdali smo tudi zbornik, s katerim smo posegli v daljno zgodovino, ter kronološko obdelali zadnjih 10 let delovanja.

Lovska družina Sorško polje je bila ustanovljena leta 1950 z združitvijo treh lovskih društev, ki so delovala na tem območju. To so bila: Lovsko društvo Mavčiče, Žabnica in Stara Loka. Združitve je trajala krajši čas, saj je leta 1954 Okrajni ljudski odbor Kranj izdal odločbo o ustanovitvi in razmejitvi lovišč

Skupina mladih rogistov ZLD Kočevje (podmladek LD Krka), ki je začela že uspešno nastopati, zahvaljujoč njihovi delovni vnemi in predvsem po zaslugi njihovega učitelja in vodje prekaljenega lovca - člana LD Plešivica - Žužemberk, Slavka Setničarja.

Predsednik LD Krka Milan Žgajnar je z nekaj besedami predstavil prizadevanja domačih lovcev, krajanom pa se zahvalil za razumevanje in sodelovanje ter nato vse skupaj povabil na prijetno druženje.

Foto: S. Vesel

Družabno življenje članov LD Sorško polje poteka v naši lovski koči. Risbo koč, ki jo prilagamo, je narisal akademski slikar Janez Plestenjak.

Okraja Kranj. LD Sorško polje so razdelili na dva dela, in sicer LD Sorško polje, ki je obsegala ravninski del prvotnega lovišča, in LD Križna gora, ki ji je pripadal sredogorski del. Po zadnjih podatkih lovišče LD Sorško polje obsega 2.849 ha skupne površine. Od tega je 3.354 ha lovne površine. V LD je včlanjenih 38 članov, katerih povprečna starost je 57,7 leta.

V preteklosti je bilo naše lovišče bogato z malo divjadjo. Dosedanji način kmetovanja je povzročil, da zdaj lovci z veliko truda in muk komaj še ohranjamo zadnje kite poljskih jerebic v našem lovišču, ki je bilo nekdanje bogato s to divjadjo. Prav tako se je v zadnjih 10 letih zelo zmanjšal stalež poljskega zajca in je že ogrožen njegov obstoj. Zato je tudi vsa naša dejavnost usmerjena predvsem k zagotovitvi življenjskih razmer za malo divjad. Srnjad, katere načrtovani letni odzvez je okrog 115 glav, ima zaenkrat še dobre življenjske razmere, kar je razvidno tudi iz velikih telesnih tež pri obeh spolih in kakovostnih (močnih) rogovjih smjakov.

Franc Šetina

Oddaja Zelena bratovščina priljubljena med gledalci

Vloga lovca v javnosti se spreminja skozi čas in zgodovino. Z razvitostjo družbe se pojavljajo številni pomisleki in vprašanja o potrebnosti lovstva in njeni vlogi. Najboljša praksa je naše pozitivno delovanje in obnašanje v naravi ter med ljudmi. Veliko vlogo prevzemajo tudi mediji, predvsem televizija. Za razliko od skandinavskih držav nacionalna TV pri nas ne pripravljajo posebnih lovskih ali naravovarstvenih oddaj, zato je oddaja TV Primorka *Zelena bratovščina* v več kot desetih letih našla svoj krog gledalcev. Ti jo lahko spremljajo prek t. i. tretje televizijske mreže, ki pokriva večino slovenskega ozemlja.

Doslej je bilo že 83 oddaj, prav vse pa je pripravil neutrudni **Edvard Krašna**. Prva oddaja je bila na sporedu 18. oktobra 1999. Primorski lovci so takratnega lastnika TV Primorka **Antona Venclja** prosili za možnost objave prispevka o divjadi. Velik ljubitelj narave in divjadi je Krašni ponudil možnost mesečne enourne televizijske oddaje na TV

Primorka. Vsebinsko so pripravljali lovci, snemalce in montažo pa so zagotovili na lokalni televiziji v Novi Gorici oz. Šempetru. Tri leta je oddaje predvajala le TV Primorka. Prvih 18 oddaj je vodil ravnatelj v pokoju OŠ Renče **Jože Podbršček**, devet oddaj novinar TV Primorka **Primož Troha**, od leta 2002 pa je vse oddaje vodila **Jana Črnigoj**. Vse preostalo delo, kot je priprava oddaj, organizacija in urednikovanje, pa je bilo v rokah Eda Krašne. Ob prihodu Jane Črnigoj je začela nastajati t. i. tretja televizijska mreža lokalnih televizij. Oddaje je produkcijsko še naprej pripravljala TV Primorka, vsak četrty petek v mesecu pa so jo hkrati prenašale TV Primorka, Vaš kanal iz Novega mesta, AS iz Murske Sobotice in VTV iz Velenja. Pozneje so oddaje dostavili še nekaterim lokalnim televizijam, kot so bile TV Pika, TV Gorenjska in še nekatere, tako da so oddajo lahko videli skoraj povsod po Sloveniji.

Pred desetimi leti filmskih kamer ni bilo prav veliko, predvsem pa niso bile dovolj kakovostne. Slikovnega gradiva je bilo malo, pomagali so si s fotografijami. Večino oddaj so posneli v studiu, predstavili pa so različne vrste divjih živali in divjad. Govorili so o zgodovini lovstva in slovenske lovske organizacije, se pogovarjali z njenimi vidnimi in manj znanimi člani, jubilanti, predstavljali so posamezne lovske družine in območne lovske zveze. Vseskozi pa je avtorje oddaj vodila misel javnosti prikazati, kaj vse lovci počnejo v naravi: čistijo zarasle površine in grmišča, steze, skrbijo za krmne njive, izdelavo solnic, zimsko krmljenje. Predstavili so ogrožene živalske vrste, predvsem pa ljudi opozarjali, kaj lahko storijo, da naravi in divjadi ne bodo delali škode.

Oddaje so se dobro »prijele«. Avtorja Eda Krašno so na cesti ustavljali znanci in neznani ljudje, ki so se zanimali za nadaljevanje oddaj, njihovo vsebino, ponovitve. Mnogi so dejali, da na mnogih televizijskih kanalih lahko vidijo vsako podrobnost življenja afriških in azijskih živali, naših domačih pa ne. Lovci gotovo poznamo naše okolje in živali dovolj dobro, da jih lahko predstavimo javnosti, predvsem pa pokažemo, da lov ni le streljanje, pač pa so v ospredju delo v naravi in njeno varstvo, lovska kultura, običaji ... Skozi oddaje, ki si jih ogleda tudi veliko mladih, ljudi vzgajamo. Poskušamo

jim razložiti, da je lov potreben tudi v sedanjem času. Z argumenti jim dokažemo, kaj bi bilo, če, npr., pet let ne bi lovili parkljarjev. Povečala bi se številčnost, nastala bi velika gospodarska škoda v naravi, veliko več bi bilo povožene divjadi. Zveri kot »regulatorjev stanja« v naravi ni več dovolj, tako da bi se kot nadomestilo zanje pojavile bolezni. Veliko je nevarnih bolezni, npr., steklina in druge zoonoze,

vičen način pa jih moramo tudi loviti.

V oddajah so se s svojimi enkratnimi posnetki izjemno izkazali številni lovci in tudi drugi ljubitelji narave. Mnogo lovcev ima v nahrbtniku tudi fotoaparati in kamero, nekateri pa so puško povsem zamenjali za kamero. Omenil sem že Silva Jelinčiča, ki je pred nedavnim v Trstu prejel nagrado za dokumentarni film o divjem petelinu *Posled-*

Edo Krašna z veliko uharico februarja 2008. Isti mesec je bil posnetek prikazan v mesečni oddaji. V veliko oddajah smo predstavljali divjad in skrb za najdene, oslajbljene ali poškodovane zavarovane živalske vrste in kako naj jim ljudje pomagajo.

ki se prenašajo na ljudi. Gledalce je zelo presunil posnetek priznane lovskega snemalca **Silva Jelinčiča**, ki je posnel zadnjih enajst minut življenja gamsa, obolelega z gamsjimi garjami. V Triglavskem narodnem parku je gams nemočen umiral dobesedno pred kamero! To gledalca ni puščalo ravnodušnega in nihče ni več trdil, da je to etično, higiensko in gospodarno. Za divjad moramo skrbeti, na lovsko pra-

nji boj. Znani snemalec **Pino Rudež** prihaja iz Trsta. Z Edom Krašno je tako rekoč v dnevnem stiku, izkoristi pa vsako priložnost, da se pridruži slovenskim lovcom ali snemalcem pri snemanju divjih petelinov na Koroškem ali pa gamsov na Nanosu. Pred dnevi so Rudež, Jelinčič in Krašna snemali vodne ptice v naravnem rezervatu na izlivu Soče in naredili nekaj čudovitih posnetkov. Žal je mnogo sijaj-

Bruno Skumavec in Jana Črnigoj; posnetek iz novembra 2007 ob snemanju 71. oddaje ob praznovanju 100-letnice slovenske lovske organizacije. Bruno je v oddaji obujal spomine na čas, ko je bil na čelu LZS.

nih in navdušenih snemalcev že pokojnih, med drugimi tudi eden najbolj zvestih sodelavcev, **Rudi Torkar**.

Ustvarjalci oddaje si želijo nove sodelavce. Odziv gledalcev je zelo dober, mnogi lovci in drugi ljubitelji narave pa doma hranijo posnetke neprecenljive vrednosti. Naj jih ne bo sram in jih pošljejo Edu Krašni, ki jih bo z veseljem uporabil. Tudi iz lovskih družin in območnih zvez poročajo, da se že tako rekoč v vsaki LD kdo ukvarja s snemanjem. Žal pa podatkov o ljubiteljskih snemalcih nimamo zbranih.

na drugih kanalih t. i. tretje TV mreže. Sicer pa bodite pozorni tudi na drugi petek v novembru in decembru ob 20. uri in 30 minut, ko se bosta zvrstili še zadnji letošnji 30-minutni oddaji. Predvsem pa še enkrat poziv vsem, ki imate veselje do snemanja: Oglasite se Edu Krašni ali Komisiji LZS za kulturo. Vaše posnetke bomo z veseljem predvajali, jih honorirali, v primeru zanimanja pa bomo po območnih zvezah po Sloveniji pripravili tudi osnovne tečaje za snemalce.

Marjan Fortin

Lovski dom ZLD Novo mesto ima svoj sedež v lastni vili na Seidlovi št. 6, sredi Novega mesta.

Foto: E. Krašna

Ciril Štrumbelj, Jana Črnigoj in snemalec maja 2010 ob razstavi na temo naselitve risa, ki je bila v muzeju v Bistri. Snemali smo 82. oddajo Zelena bratovščina.

»Zaslужni sokrivec teh oddaj Anton Vencelj je v Novi Gorici lani že pripravil osnovni tečaj, kjer je snemalce podučil o osnovnih prvinah in zakonitostih snemanja, nakupu potrebne opreme, o pasteh, ki prežijo na snemalce. Najpogostejša napaka je, da ljubiteljski snemalci premalo uporabljamo stojalo («stativ»), kar praviloma velja tudi za naravoslovne fotografe. Pri močnih povečavah slika in živali na njej preveč poskakujejo, slika ni čista. S stojalom lahko snemaš mirno, le takšen kader pa je potem tudi uporaben,« je dejal avtor vseh oddaj Edo Krašna. Anton Vencelj je še naprej pripravljen pomagati začetnikom snemalcem, Komisija LZS za kulturo bo v primeru večjega zanimanja organizirala tečaje tudi po Sloveniji.

Do konca letošnjega leta bo Edvard Krašna s sodelavci pripravil še tri oddaje. Naslednja bo na sporedu 15. oktobra ob 20.30 na TV Primorka, pozneje pa si jo bodo gledalci lahko ogledali tudi

ZLD Novo mesto ima novo vodstvo

Zveza Lovskih družin Novo mesto, ki združuje šestnajst dolenskih lovskih družin (LD), ima svoj sedež v lastnem lovskem domu na Seidlovi cesti 6 v Novem mestu. Na občnem zboru, ki je bil 11. junija 2010, in ga je vodil dosedanji predsednik **Miha Božič** (LD Trdinov vrh), so predstavniki vseh lovskih družin obravnavali poročila o delu ZLD Novo mesto v minulem letu, sprejeli poročilo kandidacijske komisije, razrešili organe občnega zbora in izvolili novo vodstvo. Poročilo NO je podal **Mirko Žefran**. Za predsednika Zveze lovskih družin Novo mesto je bil za štiri leta izvoljen **Franc Jarc** (LD Plešivica - Žužemberk), za podpredsednika pa **Alojz Dragan** (LD Gorjanci), ki je hkrati tudi član upravnega odbora. V UO ZLD Novo mesto so bili izvoljeni **Ernest Mežan** (LD Velika Loka), **Lambert Pate** (LD Mirna Peč), **Dar-**

ko Mojstrovich (LD Škocjan), **Ciril Brečko** (LD Šentjanž) in **Brane Bec** (LD Padež). V NO so bili izvoljeni zaslužni lovci **Mirko Žefran** (LD Veliki Gaber), **Avugust Bučar** (LD Toplice) in **Jože Povše** (LD Mirna Peč). Za člane častnega razsodišča je občni zbor izvolil **Dušana Saška** (LD Trdinov vrh), **Marjana Urbančiča** (LD Velika Loka), **Janeza Sajeta** (LD Padež), **Romana Vovka** (LD Plešivica) in **Antona Jakšeta** (LD Orehovica). Občni zbor, ki je z oceno *zelo uspešno* ocenil delo strokovnega tajnika **Staneta Gabrijela**, sicer člana LD Dobrič, se je zavzel za spoštovanje odločb in navodil, ki jih je Zavod za gozdove Republike Slovenije sprejel glede odstrela medveda. Lovci in lovske družine – upravljavke lovišč morajo o uplenitvi medveda nemudoma obvestiti pristojne organe in članice ZLD Novo mesto. Razprava je pripeljala do sklepa, da morajo LD s svojimi člani v skladu s *Pravilnikom o uporabi lovskih psov* organizirati iskanje za vsak primer obstreljene ali ranjene divjadi z ustrežno preizkušenim lovskim psom krvosledcem. Lov-

ske družine morajo po veljavnih navodilih sproti vnašati gojitvene in društvene podatke v lovsko-informacijski sistem *Lisjak*. Člani občnega zbora so potrdili tudi usmeritev, da morajo lovske družine sodelovati pri vseh projektih raziskav divjadi in akcijah varstva divjadi ter prostoživečih živali, ki jih pripravljata ZLD Novo mesto in LZS.

Bojan Avbar

Novi predsednik ZLD Novo mesto je postal Franc Jarc, član Lovske družine Plešivica - Žužemberk.

Foto: B. Avbar

ZLD Novo mesto je ponosna tudi na svoje rogiste, ki uspešno širijo lovsko kulturo.

Rukači želijo delovati v Komisiji LZS za izobraževanje

Je v njihovi dejavnosti res več izobraževalnega kot umetniškega naboja?

Povsem razumljivo je, da v stoletnem letniku Lovca radi pišemo o vsem, kar našo več kot 100-letno lovsko organizacijo »dela« še bolj prepoznavno. In ne samo med lovskim članstvom, ampak tudi med drugimi bralci. Takih je iz dneva v dan več! Tako tudi skoraj ni številke Lovca, v kateri ne bi pozitivno, včasih pa tudi objektivno – kritično pisali o našem poslanstvu. Za dobro splošno javno mnenje se je treba bolj potruditi! Zlasti pišemo o bogati in razvejani kulturi v lovstvu, strelstvu, lovski kinologiji in dogodkih iz vsakdanjega lovsko-političnega in družabnega življenja. Zadnja tri leta precej pišemo tudi o slovenskih lovcih – mojstrih oponašanja jelenjega rukanja. Mojrstvo v tej večini jim moramo priznati! Rukačev je po nekih podatkih okrog deset, tekmovalno pa se jih z rukanjem ukvarja nekaj manj. Nedavno so se organizirali in zdaj že dve leti delujejo s svojo sekcijo (beri oddelkom ali skupino) v okviru Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo. Menda je v Sloveniji še kar nekaj drugih dobrih rukačev, ki pa to mojstrovino gojijo bolj zaradi lova in v svoje zadovoljstvo.

Jožef Gril, član LD Ribnica, je zagotovo prvi zaoral ledino tekmovalnemu rukanju na slovenskih tleh. Njegovi uspehi so navdušili še nekaj drugih rukačev. In nastalo je prvo, drugo in letos že tretje državno (slovensko) prvenstvo v oponašanju rukanja, ki ga je v tesnem sodelovanju s sekcijo rukačev organizirala komisija LZS za kulturo, ki ji uspešno predseduje **Marjan Fortin**. Omeniti velja, da ta komisija za kulturo in stike z javnostjo tako ali drugače povezuje že okrog 600 slovenskih lovskih pevec, rogistov, pa tudi rezbarje, slikarje, pisce lovskih zgodb in podobno. Prihodnje leto bo LZ Slovenije organizatorica 13. evropskega prvenstva v rukanju. A prav pred prevzemom kandidature za EP so naše rukače, pa ne vse, prevzeli uspehi in vedno večje je zanimanje za njihovo dejavnost. V njih se je porodilo nekaj, kar se zagotovo

ne bi smelo! Ko so nekateri tu in tam (tudi z lepimi nameni izobraževanja) predstavljali večšino oponašanja jelenjega rukanja, se so se jim utrnile druge misli. Kar naenkrat se v komisiji za kulturo, kamor s svojim umetniškim delovanjem vsekakor sodijo, ne počutijo več enakopravne, celo zapostavljene, menijo, da so postali nekaj več!? Nekateri so ugotovili in ocenili, da njihovo (ne)izobraževalno rukanje pravzaprav ne sodi v kulturno komisijo, temveč v komisijo za izobraževanje, na čelu katere je dosledni **Ivan Žižek**. Vse to so do začetka avgusta 'držali' v strogi tajnosti. Pod vodstvom staroste rukačev J. Grila, v zaledju in precej tajno so pripravljali vse potrebno za »odhod« iz Fortinove komisije v Žižkovo. Ob vsem osebno navdušenju in želji imajo za izražanje svojih občutkov in mnenj vso legitimno pravico, obenem pa so pozabili, da morajo biti za vsako tako dejanje in »premik« utemeljeni vzroki, ki jih morajo potrditi tudi ustrezni organi LZS. Za tako »potovanje« zagotovo niso dovolj opravičljivi zgolj majhni nesporazumi med posamezniki in njihove ne dovolj utemeljene želje. Predvsem pa so za prehod prek mostu slovenskega lovstva, ki že desetletja dokaj uspešno povezuje delovanje lovskih organov, komisij in sekcij, tudi napisana in sprejeta lovstva pravila, prek katerih ni mogoče kar tako. Konec koncev je za prehod s te na ono stran potreben tudi »žegen« vsaj UO LZS. Taka naj bi bila prava pot!

Tudi nas lovce le prevečkrat zajame zavist, vnamejo se prepri, polotita se nas samovšečnost in precenjenost. In tako je bil 14. avgusta po e-pošti sklican ustanovni *Občni zbor sekcije oponašalcev jelenjega rukanja in ostale avtohtone divjadi z zborom v lovskem domu LD Trstelj - Kostanjevica na Krasu*. Tamkajšnji prizadevni lovci z Lovsko družino Frančeškin na čelu (oče in sin sta tudi rukača) so pripravili vse potrebno za pravo lovsko druženje. Poleg desetih rukačev **Jožeta Grila** (LD Ribnica), **Martina in Zorka Frančeškina** (LD Trstelj), **Simona Ferlinca** (LD Puščava), **Damjana Zdovca** (LD Prežihovo), **Pavla Nareda** (LD Begunje), **Vitala Šuligoja** (LD Dobrova), **Aleša Žnidaršiča** (LD Banja Loka - Kostel), **Klemen Šušteršiča** (LD Rakitna) in **Matica Oberstarja** (LD Ribnica) ter njihovih žena je bil

tam tudi prekmurski sodnik na rukaških tekmovanjih **Ernest Kerčmar** in nekaj sosednjih lovcev. Povabilu so se odzvali tudi župan Občine Kostanjevica na Krasu **Zlatko Martin Marušič**, lovski funkcionarja **Blaž Krže** in mag. **Štefan Vesel**, predsednik ZLD Kočevje, **Marko Petretič**, vodja sekcije rukačev pri Komisiji LZS za kulturo in stike z javnostjo, dr. **Arpad Köveš**,

Pričakujem, da bo sekcija postavila jasna pravila delovanja. Pri tem naj bodo pravila takšna, da bodo v okvir delovanja pritegnila čim več lovcev, tudi mladih, in da bodo razvijali dejavnost, ki spada pod pomemben del lovske kulture.

A neposredno pred odhodom na letni dopust je »odprto pismo« napisal tudi **Marjan Fortin**, v katerem je nekaterim funk-

Foto F. Rotar

Na hitro sklican ustanovni občni zbor sekcije oponašalcev jelenjega rukanja in druge divjadi na Krasu ni povsem uspel.

član UO LZS, ki je zadolžen za delovanje kulturne komisije LZS, dr. **Ivan Žižek**, ter **Franc Rotar**, podpredsednik Komisije LZS za kulturo in stike z javnostjo. Zaradi drugih obveznosti in letnih dopustov se povabili niso odzvali (ali so se opravičili) funkcionarji ožjega vodstva LZS, ki so menda glavnemu organizatorju J. Grilu zagotovili prihod. Smo pa tam potem izvedeli, da sklic ni bil usklajen z delovnim urnikom nekaterih!? Kakor koli že, sklicatelji so bili naposled v zadregi in tudi užaljeni. Jim je pa predsednik mag. **Srečko Kropce** napisal pismo, ki ga je Gril na začetku zbora tudi javno prebral. V njem je med drugim zapisal: »... Delo »rukačev« je v preteklosti pripomoglo k ugledu slovenske lovske organizacije doma in v svetu. Dosežen je bil ugled naših lovcev. V to delo ni bilo vložena malo truda. Ravno nasprotno; posamezniki so vložili v to dejavnost del sebe in tako naj bo tudi v prihodnje. V analih zgodovine bodo samo velika dela, zgodovina ne bo pisala, kdo je bil na koga jezen ali kdo koga ni maral ...

Znano je, da podpiram vse ideje, ki mi dajejo občutek, da se bo nekaj premaknilo, in to na bolje, torej v višjo kakovost.

cionarjem LZS in uslužbencem dokaj natančno (kronološko) predstavil dosedanje delovanje sekcije rukačev v okviru Kulturne komisije LZS.

In čeprav naj bi bila »uradna« ustanovitev še ene – nove – pa v bistvu dosedanje sekcije rukačev slavnostni lovski dogodek, temu žal ni bilo tako. Opaziti je bilo, da je bilo izražanje mnenj mučno predvsem za žene rukačev in za povabljenе goste. Ker so rukači za delovanje nove sekcije pripravili sploh prva pisna pravila, ki pa niso usklajena s pravili LZS, se je zataknilo že pri tem dejstvu. M. Petretič, ki ima poleg Grila in Fortina zagotovo največ zaslug za delovanje skupine rukačev, je poudaril, da sekcija pod okriljem kulturne komisije vendar dobro dela in tudi dosega odlične uspehe, zato se mu novosti zdijo neutemeljene in čudne. Presenečen je bil, da rukači kar na enkrat niso več zadovoljni in da si želijo v drugo komisijo. Tudi on ni vedel, da se »v zaledju« pripravljajo ustanovitve neke »nove« sekcije. Na koncu je pristavil: »Ne bodimo zeleni od zavisti, ampak od zelene lovske barve!« F. Rotar nisem zanikal, da imajo rukači pravico delovati v drugi komisiji, kjer naj bi bili, po njihovem

mnenju, bolj napredni in srečni, a morajo biti takšne težnje utemeljene. Vendar je njihov želeni odhod iz zdajšnje komisije na neki način tudi izražena kritika in nezaupnica vsem članom kulturne komisije. Predvsem pa M. Fortinu, M. Petretiču, meni in še komu! Zato sem jih javno vprašal, zakaj o svojih težavah in drugačnih mnenjih o poslanstvu rukačev niso opozorili že prej? Predvsem pa sem menil, da bi se o vseh odprtih vprašanih morali pogovoriti v Ljubljani in ne na takem mestu, pred mnogimi, ki ne vedo, zakaj gre, razčiščevati zadev! B. Krže je menil, da tako pripravljena pravila gotovo ne bi bila sprejeta na UO LZS in da jih morajo pregledati pravniki v organih LZS. Predlagal je, naj LZS poišče možnost, da bi rukači dobili svojo komisijo oz. sekcijo s svojim delovnim in finančnim programom. Žižek je odkrito povedal, da je tudi on o novih željah rukačev izvedel šele nekaj dni prej. Je pa rukače jasno opozoril, da če računajo na več namenskega denarja in pomoči znotraj njegove komisije, tega zaradi mnogih potreb zagotovo ne morajo pričakovati. »Denarja je toliko, kot ga je,« je poudaril Žižek. Dr. A. Kovešga je dopolnil, da je komisija za kulturo ves čas delovanja rukaške sekcije storila vse za njen napredek in njeno promocijo. O delu sekcije v okviru komisije LZS za kulturo je dovolj zgovorno in utemeljeno navedeno že v pismu predsednika Fortina, zato mu skoraj ni več kaj dodati. P. Nared je rekel, da je pobudo za ustanovitev nove sekcije dal on in dodal, da se mu zdi, da znotraj kulturne komisije niso bili dovolj cenjeni, da je bila marsikatera njihova pobuda za hitrejši napredek skoraj vedno preslišana. »Rukači imamo dovolj tudi nenehnega očitka, da ni dovolj denarja in podobno,« je pripomnil Nared. J. Gril je ocenjeval, da je v Fortinovem pismu več kot polovica neresničnih navedb, pravo stanje je povsem drugačno. Odkrito je povedal, da sta se v nekaterih pogledih o poslanstvu rukačev s Fortinom razhajala. »V Fortinovi komisiji nismo bili enakopravno vrednoteni in obravnavani,« je izrazil svoje občutke Gril.

Nad potekom občnega zбора, vodili so ga Martin Frančeškin, sicer starešina LD Trstelj, I. Žižek in B. Krže, je bil vidno razočaran tudi V. Šuligoj, ki je bil predvsem kritičen do tistih, ki brez opravičila niso prišli na

Kras. »Če smo si za tako pomembno dejanje vzeli čas mi, bi si ga morali tudi visoki lovski funkcionarji.« S. Ferlinc pa je menil, da je bil sklic ustanovnega občnega zбора vseeno začetek nekega novega, še uspešnejšega delovanja rukačev. Zorko Frančeškin je predlagal, naj se predstavniki rukačev le sestanejo s predstavniki kulturne komisije in se odkrito pogovorijo o nadaljnjem sodelovanju. Župan Z. M. Marušič je dodal, da ni nič narobe, če se o odprtih vprašanih razpravlja tudi tako. »Ne dvomim, da se ne boste v redu pogovorili in ponovno strnili svoje moči in poti,« je poudaril tudi med lovci priljubljeni župan. **Zorana Teodoroviča**, starešino LD Volče, pa je zanimalo, zakaj že doslej v kulturni komisiji niso prislunili željam in težavam rukačev. Sledilo je sproščeno lovsko druženje, ki je ob dobri hrani in pijači vsaj delno odpravilo prvotno turbno vzdušje.

Tako je na koncu treba zapisati, da nova sekcija rukačev uradno ni bila ustanovljena. Kako bo z njo v prihodnje, če je naša, bo moralo predvsem doreči ožje vodstvo LZS in verjetno tudi UO LZS.

Franc Rotar

Obisk pri predstavnikih LZ in vlade Bolgarije in njihov obisk na LZS

Na povabilo gospoda **Boyka Borisova**, predsednika vlade Republike Bolgarije, in prof. dr. **Nikolaia T. Beleva**, predsednika svetovne veterinarske organizacije OIE, se je novi predsednik CIC **Bernard Lozé** odločil z ožjo delegacijo CIC obiskati Bolgarijo. V dneh po izvolitvi me je poklical Lozé in mi omenil, da načrtuje obisk v Bolgariji in da bi želel, da se kot predsednik CIC-koordinacijskega Forumu za srednjo in vzhodno Evropo pridružim tudi jaz. Po enem mesecu me je ponovno poklical in mi ponovno omenil željo. Ob mojem prihodu v Bolgarijo me je pričakal **Grigor Gogov**, generalni sekretar Bolgarske lovske in ribiške zveze (UHAB). Odpeljala sva se v hotel, kjer se nam je pridružil še **Ivan Petkov**, predsednik UHAB. Skupaj smo počakali na prihod gospoda **Tamasa Marghescua**, novega bo-

dočega generalnega direktorja CIC, in **Bernarda Lozeja**, predsednika CIC, ki je priletel s svojim letalom. Od tam smo skupaj odšli v upravne prostore UHAB, kjer smo se sestali s širšim vodstvom lovstva v Bolgariji. Pogovor je tekkel o splošnih situacijah lovstva v Bolgariji po volitvah novega predsednika in o organizaciji 11. sestanka CIC-koordinacijskega Forumu za srednjo in vzhodno Evropo, ki bo 11. in 12. oktobra letos v Sofiji (Bolgarija). Temu obisku so namenili velik poudarek in mu pripisali velik pomen, promocijo bolgarske države v svetu. Sestanka se je udeležilo tudi šest novinarjev največjih časopisov in glavne državne TV. Od tam smo se odpeljali na zasebno posest predsednika Svetovne veterinarske organizacije, prof. dr. **Nikolaia T. Beleva**, kjer so se nam pridružili še njegovi prijatelji iz ministrstva za kmetijstvo, minister dr. **Miroslav Naydenov**, direktor direktorata dr. **Nikolai Lilov**, generalni direktor dr. **Yor-**

biške zveze se nam je pridružil tudi dr. **Nino Ninov**, vodja bolgarske Nacionalne delegacije CIC. Predlog dr. Beleva o morebitnem sprejetju OIE v članstvo CIC smo vsi sprejeli s popolnim soglasjem. Posebno je bil zadovoljen dr. Ninov, saj je bolgarska nacionalna delegacija CIC s tem pridobila pomembnega člana. Po tem dogodku nas je povabil na obisk k sebi premier **Boyko Borisov**. V rezidenci ima obešenih kar precej lovskih trofejev. Kot najbolj priljubljeno nam je pokazal rogove kozoroga, trofejo, ob kateri sta se s predsednikom CIC **B. Lozéjem** tudi fotografirala. Ob tej priložnosti sem ga v imenu Koordinacijskega Forumu za srednjo in vzhodno Evropo CIC povabil na sestanek Koordinacijskega Forumu za srednjo in V Evropo CIC, ki bo 11. in 12. oktobra v Sofiji. Povedal mi je, da bo naredil vse, da bi bil prisoten vsaj ob odprtju, kajti 12. oktobra ima po programu v gosteh nemško kanclerko **Angelo Merkel**. Mi-

Spominska fotografija udeležencev obiska pri predsedniku svetovne veterinarske organizacije prof. dr. **Nikolaiu T. Belevu**

dan Voinov, član parlamenta **Emil Dimitrov** in **Rina Kostova**, generalna sekretarka OIE. Razgovori so bili povezani z željo, da bi OIE postala članica CIC, kar je bilo sprejeto z odobravanjem predsednika CIC, gospoda **B. Lozéja**, pa tudi vlade. Večernega sestanka bi se moral udeležiti še predsednik vlade Bolgarije **Boyko Borisov**, ki pa se je moral žal opravičiti zaradi prezaposlenosti in nas vse naslednji dan povabil v njegovo rezidenco.

Naslednji dan smo se odpeljali v pisarno OIE, kjer so nas sprejeli prof. Belev, gen. sekretarka **Rina Kostova** in gen. direktor direktorata za kmetijstvo dr. **Y. Voinov**. V imenu Bolgarske lovske in ri-

nister dr. **Miroslav Naydenov** pa je vabilo velikodušno sprejel in potrdil svoj prihod ter zagotovil pozdravni nagovor članicam CIC-foruma. Ob odhodu je vsem trem predstavnikom CIC podaril lutko v bolgarski narodni noši.

Ocena vseh prisotnih je bila, da je bilo srečanje v Bolgariji nadvse koristno, prijetno in da je treba s takimi srečanji nadaljevati. Naslednja srečanja bodo v Kazahstanu, na Slovaškem in nato še 11. in 12. oktobra v Sofiji, kot je bilo že omenjeno.

Vrnjen obisk

Že na Generalni skupščini CIC je bilo potrjeno, da bo 11. sestanek CIC-koordinacijskega Forumu za Srednjo in Vzhodno

Evropo v Bolgariji. Takoj po vrnitvi v domovino so se začele priprave in stiki s prijatelji iz Sofije. Prišel je čas, da sedemo za mizo in se čim prej dogovorimo, kako nadaljevati organizacijske priprave in kaj so obveznosti enih in drugih.

V zadnji tretjini junija me je poklical generalni sekretar UHAB Grigor Gogov in mi sporočil, da bi me želela s predsednikom Ivan Petkovom obiskati čim prej in se dogovoriti glede vseh podrobnosti sestanka v Sofiji. Prispela sta v nedeljo, 20. junija, popoldne. Z njima je bila tudi njihova prevajalka. Tisto popoldne smo izkoristili za ogled Bele krajine in Črnomlja. Med ogledi smo se dogovorili vse potrebno glede organizacije sestanka foruma.

Ker bi nacionalna delegacija CIC morala delovati tako, kot določa Statut CIC, sem jim pojasnil, kaj naj še storijo, da bi zadovoljili zahteve CIC. Vsekakor bodo morali poskrbeti za večjo udeležbo članov CIC, in sicer individualnih, pa tudi raznih institucij, kot so državna uprava za gozdo, fakultete, ministrstva in pa, vsekakor je najpomembnejša članica – država Bolgarija. Organizacije se lotevajo z velikim veseljem in zagnanostjo, zato sem prepričan, da jim bo uspelo. O rezultatih tega dela v Bolgariji bomo gotovo še poročali.

Naslednji dan ju je v moji prisotnosti in spremljevalcev na sedežu LZS sprejel še predsed-

nik mag. **Srečko F. Krope**, kjer so se pred njegovim prihodom seznanili in tovariško pogovorili tudi z uslužbenci LZS.

Razgovor med obema predsednikoma je potekal predvsem glede organiziranosti lovstva v Sloveniji in Bolgariji, saj jih to zdaj, ko so na novo izvoljeni in želijo biti sodobno organizirani, še najbolj zanima. Sestanek obeh predsednikov je zato trajal skoraj tri ure. Odrprtih je bilo mnogo vprašanj, a dobljenih ravno toliko izčrpnih odgovorov. Pri kosilu se nam je pridružil še častni ambasador CIC, **Veljko Varičak**, kar je prijatelje iz Bolgarije še posebno razveselilo.

Po kratkem kosilu so se gosti vrnili v Bolgarijo, od koder so me naslednji dan poklicali in me prosili, naj se v njihovem imenu še enkrat zahvalim predsedniku LZS za prijateljsko pomoč in izkazano gostoljubje, Veljku Varičaku pa za sodelovanje in njegove nasvete pri organizaciji, ki jim bodo prišli še kako prav.

V imenu slovenske nacionalne delegacije CIC in koordinacijskega foruma za srednjo in vzhodno Evropo CIC se tudi sam zahvaljujem predsedniku LZS, mag. Kropetu in častnemu ambasadorju CIC Veljku Varičaku za njun prispevek k mozaiku ustvarjanja prijateljskih mednarodnih lovskih odnosov in strokovnega sodelovanja v tem delu Evrope.

*Toni Vrščaj, inž.,
vodja slovenske nacionalne
delegacije CIC*

Drugo srečanje z lastniki in upravljavci zemljišč

V soboto, 26. junija, je bilo pri lovski koči nad Dobrno srečanje z lastniki in upravljavci zemljišč na območju **Lovske družine Dobrna**. Nekaj več kot 250 jih je prišlo iz vseh naselij Občine Dobrna, pa tudi iz Mestne občine Velenje in Občine Vojnik, kjer leži del lovišča LD Dobrna. Srečanje organiziramo vsako drugo leto. Ob zvokih Savinjskih rogistov in Moškega pevskega zbora KUD iz Šentilja pri Mariboru je potekal kulturni program, ki ga je povezovala **Lidija Senič**, članica LD Dobrna. Starešina LD Dobrna **Miran Freitag** je v pozdravnem

negativnih pojavov v lovišču, ko posamezniki s hrupom terenskih motorjev zunaj lokalnih prometnic vnašajo nemir med divjad in povzročajo škodo na kmetijskih zemljiščih.

Občino Dobrno je zastopal podžupan **Jože Majer**, ki je povedal, da LD dobro sodeluje z drugimi društvi Dobrne in občani, še posebno pri uresničitvi projektov, ki pomenijo napredek za posamezna naselja ali več naselij. V taki skupni akciji smo lani dobili do lovске kočе urejeno in asfaltirano cesto.

Za dobro počutje je poskrbel humorist Vrlič. Dišalo je po golažu. Polna luna na nebu je toplo poletno noč napravila še čarobnejšo.

»Še se vidimo,« je bilo slišati iz vrst udeležencev, ko so se poslavljali in odhajali domov.

Anton Mogu

Foto: A. Mogu

Nastop Savinjskih rogistov na drugem srečanju pred lovsko kočo nad Dobrno

nagovoru nanizal vrsto dejavnosti na podlagi koncesije iz Zakona o lovu, gojitvi in varstvu divjadi. Pri tem je še posebej izpostavil skrb za vzdrževanje dobrih odnosov z lastniki in upravljavci zemljišč, kjer včasih nastajajo tudi zapleti pri ocenjevanju in povračilu škode, ki jo povzroča divjad.

LD Dobrna gospodari s 4.600 hektari lovišča, v katerem člani - lovci vsako leto opravijo veliko prostovoljnih delovnih ur, da bi lahko uresničili vse, z gospodarskim načrtom postavljene naloge.

Zbrane na srečanju je pozdravil predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje, **Maksimiljan Arlič**, in poudaril, da so le dobri odnosi med lovci in lastniki ali upravljavci zemljišč pogoj za uspešno delo vsake lovске družine. Opozoril je na vedno več

V Prlekiji resno o lovsko-okoljskih temah

V lovskem domu v Hercegovščaku, ki je sicer ponosno domovanje članov **LD Gornja Radgona**, so se sredi avgusta zbrali na zdaj že na tradicionalnem delovnem srečanju in poletnem pikniku člani vodstva **ZLD Prlekije**. Prvič so se zbrali pred štirimi leti in ugotovili, da takšni dogodki prej koristijo, kot škodijo. Pogovor namreč nikoli ni odveč. Spregovorili so o mnogih aktualnih vprašanjih in temah, ki jih lahko strnemo pod skupni imenovalec: skrb za ohranitev in izboljševanje okolja za malo divjad. Vnovič so odločno terjali od vseh članic območne zveze, naj kaj več storijo ravno za malo divjad, za njeno ohrani-

Foto: T. Vrščaj

Na povabilo Tonija Vrščaja, predsednika nacionalne delegacije CIC, je 21. junija predsednik Bolgarske lovске in ribiške zveze (UHAB) Ivan Petkov (prvi z desne) s sodelavcema obiskal Lovsko zvezo Slovenije, kjer sta jih v popoldanskih urah sprejela predsednik LZS mag. Felix S. Krope in Toni Vrščaj. Še pred tem se je visoki bolgarski gost v prostorih LZS zadržal v krajšem pogovoru z odg. urednikom Lovca Borisom Leskovicem in gen. sekretarjem LZS mag. Štefanom Veselom.

tev in predvsem za njene boljše življenjske razmere. Omenjali so tudi vlaganja (izpuščanja) fazanov iz umetne vzreje in izpostavili uspehe, ki se pokažejo na dolgi rok. Lep primer za takšen optimizem so LD Apače, kjer so nekaj let načrtno vlagali po 20 petelinov in 80 kur in tudi na račun dolgoročno načrtovanega vlaganja, seveda v skladu s strokovnimi merili. Zdaj imajo ve-

so se zelo potrudili tudi s kulnaričnimi dobrotami in izvrstno vinsko ponudbo iz Radgonskih goric, tako da so bili na koncu prav vsi zadovoljni. Še najbolj pa zagotovo predsednik ZLD Prlekija **Anton Holc**, ki je vse skupaj organiziral in bil nadvse prijazen gostitelj dogodka pri radgonskem lovskem domu v Hercegovščaku.

M. Toš

Odlični strelci so kot za stavo zadevali glinaste golobe.

Foto: M. Toš

Predstavniki vodstva ZLD Prlekija pred lovskim domom v Hercegovščaku, ki so se sredi avgusta zbrali na delovnem sestanku in pikniku.

liko številčnost fazana in tudi jesenske skupne love, ki niso zgolj sprehodi po lovišču, pač pa znova prijetni lovski dogodki. A pri tem ne pretiravajo z odstrelom. Enako se godi v LD Križevci pri Ljutomeru, kjer se tudi sami veliko ukvarjajo z vzrejo fazanov, vlaganjem in lovom. Letna vzreja znaša tudi do 4.000 fazanjih kebčkov. Udeleženci srečanja so si bili enotni, da se tovrstni vložki v lovišča, če so strokovno vodeni, povrnejo šele čez deset let in več, zato ni treba biti neučakan.

Veliko so govorili o stanju plenilcev, ki so se razmnožili prek vseh razumnih mej. Pri tem so posebej izpostavili veliko številčnost ujed, lisic in kun. Posebno poglavje so vrane, ki dejansko postajajo čedalje večji problem tudi v Prlekiji. Za namček so se v Apaški dolini v večjem številu pojavili tudi krokarji, ki povzročajo precejšnjo škodo in delajo sive lase ne le lovcem, pač pa tudi kmetom. Spregovorili so tudi o urejanju lovišč in lovne turizmu.

Srečanje se je končalo s sproščenim druženjem, na katerem ni manjkalo lovske latinščine in dobre volje, ki je v zeleni bratovščini občasno še kako dobrodošla. Člani LD Gornja Radgona

Tekma na glinaste golobe v LD Raka

Drugo nedeljo v juliju, bil je vroč in soparen dan, je s pravim občutkom za urejenost oživilo prikupno strelišče **Lovske družine Raka**, ki leži na rodovitnem ravninskem delu pod avtomobilsko cesto Ljubljana–Obrežje, nedaleč od Kržišča, ki ga obdaja gozdni pas. Strelski referent **Polde Rabzelj**, ki uspešno vodi strelstvo v tej LD, si je kot vodja strelske prireditve zadovoljno mel roki. Njegova LD, ki gospodari na dobrih 3.600 ha lovnih površin, se lahko ob vzornem strelišču pohvali z urejeno lovsko kočo in nadvse potrebnimi prostori. Raški lovci, ki jim predseduje starešina **Bojan Jan**, so zelo uspešni pri gojitvi, varstvu in lovu divjadi, daleč naokoli pa slovijo po svoji gostoljubnosti in družabnem življenju, ki poteka na njihovi nepremičnini. Na dan strelske prireditve so se pri lovski koči in pod družinskim kozolcem zbrali številni lovci od daleč in blizu: tekmovalci in streljanju na glinaste golobe.

Nisem si mogel kaj in se odzval povabilu lovskega tovariša **Jožeta Opalka** ter si ogledal vadbeno streljanje, ki je bilo že v

petek. Strelska tekma, ki je bila naslednji dan, pa je bila prava poslastica športnih dosežkov pri-zadevnih lovcev, ki so s svojimi šibrenicami kot za stavo zadevali leteče cilje. V tekmovalnem delu je zmagal **Ivan Krkač** (ŠD Kunšperk), drugi je bil **Alojz Šinkovec** (LD Krško), tretji pa **Jernej Suša** (LD Artiče). Med moštvi je zmagala strelska vrsta **LD Senovo**, drugi so bili strelci **LD Bizeljsko**, tretji pa člani **ŠD Kunšperk**. Odlično sta se izkazala tudi domača strelca **Polde Rabzelj**, ki je bil med posamezniki četrti, in **Martin Kerin** mlajši, ki je bil mesto za njim. Brez dobrih ali boljše rečeno odličnih strelcev ni lova, za uspeh na njem pa se ni bati, kar so dokazali marljivi strelci iz jugovzhodnega dela Slovenije. Sicer pa so člani LD Raka znani daleč po svetu. Tistega leta, bilo je maja ali junija 2004, potem

Strelski referent LD Raka Polde Rabzelj je odlično pripravil juljsko tekmo v streljanju na glinaste golobe.

dr. Peter Mank, lastnik nemške družbe Brenneke s sedežem v Langenhagnu iz nemške zvezne dežele Spodnja Saška - Niedersachsen (Hannoverkreiss), ki izdeluje slovito« idealno Brenneke».

Bojan Avbar

Foto: B. Avbar

Dr. Peter Mank med lovci LD Raka (na fotografiji v sredini), na njegovi levi stoji lovec Ludwig Dvojmoč (fotografija iz leta 2004).

ko je Republika Slovenija 1. 5. 2004 postala polnopravna članica EU, je raške lovce – obisk je organiziral vsem dobro znani ljubitelj strelstva in lovec **Ludwig Dvojmoč** iz Smednika – obiskal

PREKLIC

Lovska izkaznica številka 13439, izdana članu LD Kanal, je z dnem 28. 5. 2010 PREKLICANA.

Pisarna Lovske zveze Slovenije

Anton Perpar, član Lovske družine Dobrníč, se je rodil 19. 1. 1940 v vasi Železno pri Dobrníču v Suhu krajinu.

Že kot otrok je vžljubil naravo, saj njegovo domačo vas obkrožajo gozdovi, bogati z divjadjo in drugimi dobrinami. Kot mladenič je rad spremljal lovce na njihovih pohodih in od takrat ima tudi bogato izkušnjo z divjimi prašiči, ki jo poznamo le njegovi prijatelji. Še posebno pri srcu mu je bil legendarni lovec in sosed Zlečen, ki mu je pravzaprav postavil lovske temelje.

Že leta 1968, ko je Anton vstopil v lovsko družino, so mu bile takoj zaupane delovne funkcije, ki jih je vestno opravljal. Zdaj že sedmi štiri letni mandat (28 let!) opravlja funkcijo starešine LD Dobrníč.

Morda malo nenavadno, boste rekli, vendar je tako, saj smo člani navdse zadovoljni z njegovim vodstvom. Našega starešino odlikujejo skromnost, varčnost, predvsem pa poštenost in izjemna pripadnost lovske organizaciji. Skratka, Tone je lovec, ki si ga lahko samo želi vsaka lovška družina.

Poleg lovskega izpita je Tone opravil tudi lovskočuvajski izpit in dopisno šolo za lovske tehnike (lovske mojstre). Ob praznovanju pomembnih obletnic LD je prejel več družinskih priznanj, za zasluge v lovstvu pa ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redi III., II. in I. stopnje. Na skupnih lovih, ki se jih redno udeležuje, zjutraj ob zboru vedno poskrbi, da so lovci obveščeni o vseh aktualnih dogajanjih v lovstvu in pomembnih družinskih zadevah. Neprestano opozarja na varnost na lovu in rad doda tudi osebni vložek za sprostitev in dobro voljo.

Tone, želimo ti zdravja in vedrine, ki smo je pri tebi vajeni; želimo si, da bi še dolgo tako vzorno skrbel za svoj vinograd in meril korake z nami na lovskih pohodih od Ojstrega vrha, Hribov, Vavpče vasi, Babne gore in nazaj do Lisca, tvoje ljubljene vinske gorice!

Na zdravje ti kličemo s kozarcem cvička in lovskimi rogovi!

LD Dobrníč – S. G.

Valentin Trček – Trčkov Tine iz Trebč v Črnem Vrhu nad Idrijo se je rodil 4. februarja 1940, v predvojnem letu, ko se je svet že pripravljala na strašne dogodke 2. svetovne vojne, ki tudi njegovega rojstnega kraja in njegove družine niso obšli ...

Tine izhaja iz stare lovske rodovine. Od njegovega deda Avgušтина Rupnika - Bizarja iz Zadloga je doslej namreč izšlo kar 22 lovcov: 5 sinov, 10 vnukov in 7 pravnukov! Vnukov in pravnukov je seveda več, a 22 od njih je lovcov! Še vedno so v članstvu LD Javornik trije vnuki in šest pravnukov!

In Avguštinov vnuk Valentin Trček - Tine si je letos na pleča naložil sedmi križ ...

Član LD Javornik, ki ima sedež v

Črnem Vrhu nad Idrijo, je že od leta 1958, torej že 52 let. Lovski izpit je opravil leta 1963, lovskočuvajski izpit pa deset let pozneje. Dolga leta je bil tudi prevzemnik uplenjene divjadi (od 1977 do 1995). Več mandatov je bil član UO LD, in sicer v letih od 1965 do 1967, potem 1975 in 1976; pa od leta 1981 do 1986 ter v letih 1991 in 1992. Funkcijo gospodarja LD je opravljal v letih 1975, 1976 ter od leta 1991 do 1992.

LD Javornik se lahko pohvali z velikim, lepim in uporabnim lovskim domom. Prav Tine Trček je bil v času njegove gradnje predsednik gradbenega odbora (1981 do 1986), nato je za več let prevzel tudi funkcijo gospodarja lovskega doma. Dolga leta je bil tudi lovski čuvaj ter vodja revirja Črni Vrh. Zanimiv je podatek, da je leta 1965 prav Tine Trček skupaj s solovcem Viktorjem Mikužem in Francem Rudolfom prvi v lovišču LD Javornik začel postavljati solnice.

Lov Tinetu iz Trebč veliko pomeni; ima ga v genih, pravimo. Večino svoje delovne dobe je bil tudi poklicno povezan z gozdom: opravljal je namreč poklic minerja pri Šoškem gozdnem gospodarstvu Tolmin. In gozd je bil, dokler ni zbolel, njegov drugi dom ... Na pobočjih visokega Javornika si je zgradil hišico, tam blizu kozolec – in vanj je znosil mnogo jabolok, lesnik in kostanja! Ko se je začel jelenji ruk, skoraj ni več spal doma: potapljal se je v gozdove Javornika, Križne Gore in Mrzlega Loga, kot bi postal eno z gozdnim rastjem.

Najraje pa je zalezoval gamse, ki so bili »njegova monštranca in advent« – povezani z neustavljivim hrepenenjem in pričakovanjem. Saj: Kaj je lepšega od črnega gamsa v zasneženih strminah idrijskih grap! »Ja, najlepše je jagat gamsa.« mi je že pred leti povedal Tine. »Tam v tistem divjem svetu, čisto sam in počasi ležeš za njimi. In ko jih začneš gledati, črnuhe, v belem snegu, ti kri hitreje zakroži po žilah in nič več ne čutiš mraza ...«

Lovci LD Javornik želimo Tinetu ob njegovem sedmem križu, da bi okrevljal in spet občutil polnost življenja, ki jo pravemu lovcu lahko nudi le lov ...

LD Javornik – F. Č.

Visok življenjski jubilej, 80 let, je v krogu svojih najdražjih – domačih in lovcov – praznoval naš lovski tovariš **Jože Žalek**.

Rodil se je 26. 2. 1930 kot kmečki sin ob bratu in dveh sestrah. Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Ljutomeru. Ob očetovi smrti je prekinil s šolanjem v gimnaziji in se zaposlil doma na kmetiji. Po odvzemu zemlje, ki je bila potrebna za izgradnjo poslovnih centrov v Ljutomeru, se je zaposlil na SŽ v Ljutomeru. Leta 1959 je napredoval in se preselil v Maribor, kjer je služboval v Račah, Šentilju in Središču ob Dravi. Leta 1964 je končal prometno šolo. Leta 1971 je postal vozovni odpravnik na operativni direkciji Slovenskih železnic vse do leta 1991, ko se je upokojil.

Jože je v lovske vrste stopil leta 1953 v Ljutomeru. Od leta 1964 do

1976 je bil član obeh LD, Ljutomer in Malečnik. Od leta 1976 je bil samo član LD Malečnik, kjer je bil od leta 1965 do leta 1986 blagajnik in član UO. Od leta 1987 do 1996 je bil član nadzornega odbora. Od leta 1965 do 1996 pa vodja revirja Pečice. Za vse aktivnosti je dobil: leta 1986 zlato plaketo LD Malečnik, leta 1986 znak za lovske zasluge LZS, leta 1995 pa red za lovske zasluge III. stopnje. Od leta 2005 je tudi častni član naše LD.

Jože je tudi čebelar in veteran vojne za Slovenijo.

Lovci LD Malečnik - Košaki ti, dragi Jože, iskreno čestitamo ob jubileju in se ti zahvaljujemo za vse delo, ki si ga opravil v dobro lovstva in naše zelene bratovščine. Želimo ti predvsem zdravja in lepih trenutkov

ob čebelnjaku s pogledom na tvoje ljube Pečice.

LD Malečnik - Košaki – J. G.

Narisal: U. Ift

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico
Ivan Knez, LD Muta

85-letnico
Drago Hmelina, LD Toplice
Franc Korošec, LD Stol, Žirovnica
Franc Krajnc, LD Vrhnika
Francišek Kraševac,
LD Loka pri Zidanem Mostu
Albin Levičnik, LD Laze
Franc Macur, LD Jošt, Kranj
Vitimir Mikuletič,
LD Trnovski gozd
Franc Mlekuž, LD Soča
Rafael Novak, LD Laze
Ivana Poličar, LD Jelovica, Ribno
Anton Schweiger, LD Loka

80-letnico
Maks Abramenko,
LD Boč na Kozjaku
Vinko Božič, LD Šmarna gora
Alojz Čas, LD Bukovje, Otiški Vrh
Štefan Golenko, LD Ljutomer
Stanislav Grkman, LD Komenda
Jože Krže, LD Loški Potok
Matija Lužar, LD Mirna Peč
Andrej Marinc, LD Mozirje
Božidar Minarič, LD Ljutomer
Edvard Perko, LD Tržič
Ivan Rigelnik, LD Ljubno
Marjan Sever, LD Padež
Miloš Sirk, LD Dobrovo

75-letnico
Franc Antolič,
LD Križevci Pri Ljutomeru
Štefan Bene, LD Velika Polana
Franc Bezovšek, LD Gornji Grad
Amadej Ferfolja, LD Gorica
Konrad Hedrih, LD Hum, Celje
Ivan Hladnik, LD Jelenk
Milan Jankovič,
LD Cerklje ob Krki
Franc Koler, LD Apače
Peter Kovačec,
LD Velika Nedelja
Jože Krivograd, LD Prežihovo
Srđan Krkovič, LD Mokrice
Karl Mir, LD Gornja Radgona
Venčeslav Pušnik, LD Podgorje
Drago Rizman, LD Stara Fužina
Viktor Rus, LD Velike Lašče
Slavko Stergulec,
LD Begunje pri Cerknici

Martin Šifrer, LD Sovodnj
Rudolf Šimac, LD Kobarid
Alojz Štemberger, LD Grgar
Rafael Šumnik, LD Peca, Mežica
Miroslav Šuštaršič, LD Rakitna
Maksencij Topler,
LD Zeleni Vrh, Vuzenica
Peter Vrhunc, LD Rakitna
Anton Zobec, LD Ribnica
Alojz Žičkar, LD Zabukovje

70-letnico
Robert Miloš Birska,
LD Tabor Dornberk, Branik
Franc Celarc, LD Horjul
Vinko Cizl,
LD Studenec, Veliki Trn
Stanislav Erzetič, LD Marezige
Saverin Franca, LD Rižana
Martin Gazvoda, LD Trdinov vrh
Miroslav Gerželj, LD Črna Jama
Franc Gomzi, LD Negova
Ivan Jakljevič, LD Metlika
Vlado Keber,
LD Slovenske Konjice
Angel Kodarin, LD Koper
Franc Kovačič, LD Negova
Leopold Krušič, LD Žetale
Franc Melihen, LD Bovec
Leopold Mulec, LD Rakek
Ivan Muri, LD Jezersko
Rudolf Novak, LD Zemon
Valentin Ogrič, LD Idrija
Danijel Pajer, LD Gorenja vas
Anton Peček,
LD Šentvid pri Stični
Peter Pečnik, LD Turjak
Alojz Pezdarnik, LD Dovje
Edvard Karol Podpečan,
LD Begunjščica
Franc Povše, LD Šentjanž
Ladislav Stopar, LD Velika Loka
Franc Šemrov, LD Logatec
Dante Škvor, LD Kobarid
Danilo Tavčar, LD Kras, Dutovlje
Milan Tomašević,
LD Gradišče, Košana
Simon Toplak, LD Juršinci
Marijan Toplikar, LD Čaven
Mihael Tremel, LD Ivanovci
Ivan Alojz Volarič,
LD Kobarid in LD Laze
Ivan Vukelič, LD Krka, Goričko
Anton Zigmund, LD Grahovo
Avguštin Žižek,
LD Tomaž pri Ormožu
Ivan Žunkovič, LD Središče

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Vodnik po Polharskem muzeju

Vedno bolj privlačna ter obiskana Loška dolina na Notranjskem je znana po svoji dokajšnji neokrnjenosti, gradu Snežnik, mogočnih gozdovih in lesni industriji, skrbno pokošenih travnikih, ki jih poleti krasijo ostrnice, pa tudi po Polharskem muzeju. Tamkajšnji prizadevni domačini dobro ime svoje doline že od nekdaj pomagajo širiti tudi tako, da ljubiteljsko delujejo v Turističnem društvu Loška dolina. Eden izmed njih je 71-letni **Jože Šraj**, dolgoletni vodnik v Polharskem muzeju.

Čprav pristni in prisrčni Jože ni lovec, je kljub temu velik zagovornik zdrave narave in divjadi ter vsega lepega, kar je povezano tudi z lovstvom Ker o lovu, lovskih šegah in navadah ter o lovski družabnosti toliko ve, le malokateri obiskovalec muzeja, med katerimi je največ lovcev, posumi, da ni član zelene bratovščine. Ko sem ga pred nekaj leti prvič srečal in se z njim pogovarjal, mu tudi jaz nisem verjel. Ob letošnjem prvenstvu slovenskih ručičev na

Zagradnih njivah, nedaleč od gradu Snežnik, sem se z njim spet srečal. Ker je prijeten sogovornik, mi novinarska žilica ni dala miru, da se z njim ne bi pogovoril še o tem in onem.

»Vse, kar je povezano z lovstvom in naravo, me zelo navdušuje in mi vedno bolj polni duha. Notranjska je pravi raj za divjad, zlasti za medvede, številčno jelenjad, srnjad, divje prašiče in tudi za polhe. Zato je še kako prav, da je takšna lovška prireditel v osrčju domovanja jelenjadi. Malokdo ve, da sem v mladih letih tudi jaz hotel postati lovec. Mogoče tudi zato, ker je bil moj sorodnik, **Franc Mlakar**, lovec. Lovstvo in narava sta me že v mladosti zelo navdajala; tako zelo, da sem redno hodil z lovci v lovišče. Zlasti pozimi, v visokem snegu, ko smo zalagali krmišča. Ker pa je bila moja služba, predvsem pa gradnja hiše bolj pomembna od lova, se mi tako mladostna želja ni uresničila. Še dobro, da sem skoraj vsak dan med lovci in v njihovi prijateljski družbi,« je pripomnil Jože.

Kljub službi in vsemu delu doma, je znal vedno nekaj svojega prostega časa koristno porabiti tudi v domačem turistič-

nem društvu. Zadnjih osem let mu je Pristava – naselje nekdanjih podložnikov in njihovih potomcev, kjer zdaj domuje Polharski muzej – kar njegov drugi dom. »Član društva sem že od leta 1955 in imam baje najdaljši staž. Kar dolgo sem že del našega muzeja. Lepše nagrade za dolgoletno turistično poslanstvo mi res niso mogli dati in zaupati. To delo me iz dneva v dan bolj navdušuje. Kako tudi ne, saj muzej vsako leto obišče okrog štiri tisoč obiskovalcev! Največ je mladih slovenskih lovcev, ki že

po tradiciji, ob zaključku teoretičnega izobraževanja, radi prihajajo v Loško dolino in nato še na Mašun. Posebej moram omeniti mlade lovce s Koroške lovške zveze. Korošci se mi zdijo nekaj posebnega, so zelo veseli ljudje. Nekateri čez kakšno leto še obiščejo muzej s svojo družino ali prijatelji. Kakšnega se tudi spomnim. Saj pravim, ta pravega lovca takoj spoznam,« se rad spominja svojih muzejskih doživetij zgovoren Jože, ki besede gospod ne sliši rad.

Predem sem ga prepustil mirnemu spremljanju mojstrovina oponašalcev jelenjega rukanja – opazil sem namreč, da ga to precej zanima, čeprav je naravno rukanje jelenov že mnogokrat slišal tudi v naravi –, mi je še zaupal, da ga že od nekdaj najbolj pomirja ptičje petje. Pravo strokovno razlago je podal o pticah, zlasti o sinicah, ki so mu najbolj pri srcu. »Vsako ptičje petje, rukanje jelenov, oglašanje srnjadi, lisic in drugih prostoživečih živali me pomirja in je smisel življenja,« je še dodal Jože Šraj.

Pa srečno, ambasador dežele Notranjske in posebej Loške doline ter Polharskega muzeja!

Franc Rotar

Foto: F. Rotar

Jože Šraj, vodnik po Polharskem muzeju in ambasador poštenih in srčnih človeških vrednot. Tudi slovenskega lovstva.

Lovska zveza Slovenije

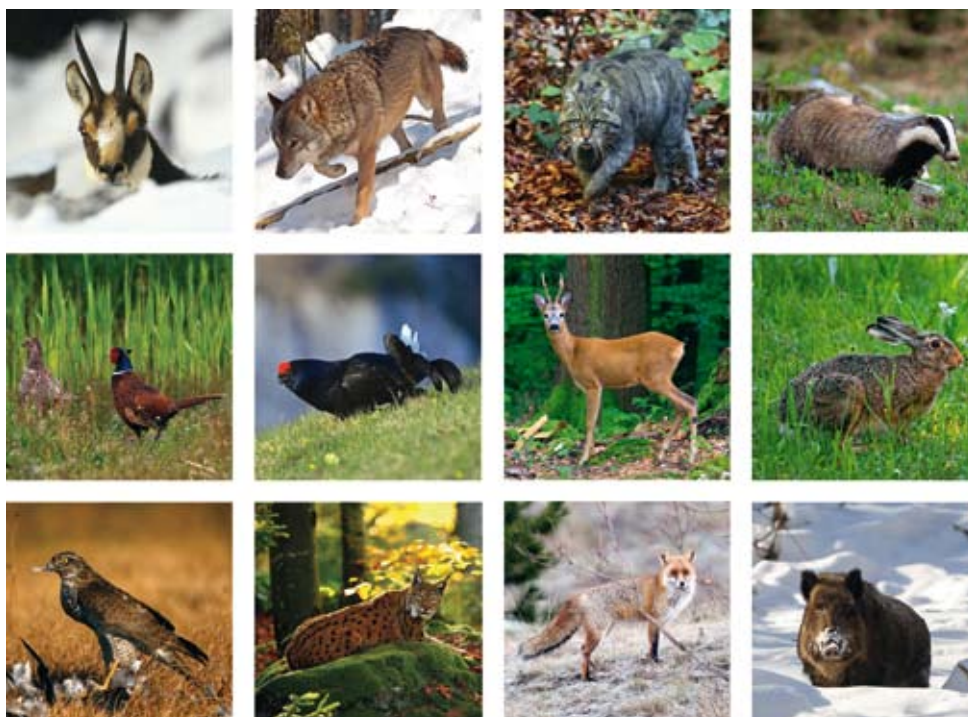
VELIKI STENSKI KOLEDAR LZS - 2011 Z MOTIVI DIVJIH ŽIVALI BO PREJEL VSAK ČLAN LD - UPRAVLJAVK LOVIŠČ.

Tudi letos ponujamo dodatno možnost vsem članicam, da za svoje potrebe naročijo dodatno želeno število VELIKEGA STENSKEGA KOLEDARJA LZS - 2011 (velikost: 33,5 x 53 cm), za ceno 2,50 € + 20 % DDV (brez storitve dotiska imena LD na pasici!).

Trinajstlistne stenske koledarje z vezno spiralo, vloženo v PVC vrečko, s preglednim koledarskim delom, Luninimi menami in spiskom lovnih dob na divjad bodo naročniki lahko **prevzeli v začetku decembra na sedežih območnih lovskih zvez**. Da bi se izognili nevšečnostim, ki smo jim bili priča lani, lahko dodatne izvide naročite le pisno, po redni pošti z žigom in podpisom odgovorne osebe. Zainteresiranim posameznikom pa po dogovoru koledar lahko pošljemo po pošti na želeni naslov tudi »po povzetju«.

Pisna naročila sprejemamo do 31. oktobra 2010 na naslov: Lovska zveza Slovenije, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana, s pripisom »Koledar LZS«.

Pisarna LZS

Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS - 2011

Na razpis Javnega natečaja za izbiro uspešnih posnetkov divjih živali, ki smo ga objavili v Lovcu, 4/2010, str. 230, je do prvega julija letos poslalo v skladu z vsemi razpisnimi pogoji svoje fotografske posnetke **16 avtorjev**, ki jih je 21. 9. 2010 pregledala petčlanska komisija LZS v sestavi: **Srečko Felix Kropce, Srečko Žerjav, Marjan Toš, Igor Pičulin in Boris Leskovic** in opravila končni izbor poslanih fotografij ter izbrala 13 najuspešnejših, ki so ustrezale vsem uredniškimi in oblikovalskimi merilom. Zopet je treba povedati, da se je v ožji

izbor uvrstilo vsaj dvakrat več fotografij, a so bile naposled umaknjene iz končnega izbora zaradi tehničnih, sezonskih ter vsebinskih potreb in meril.

Zopet pa nekateri niso upoštevali vseh razpisnih zahtev. Komisija in predstavniki uredništva Lovca so bili enotnega mnenja, da bodo vse vredne fotografije vključili v izbor za opremljanje vsebinskih prispevkov našega glasila. Na natečaj so poslali svoje fotografske posnetke **Albin Budna** iz Raven na Koroškem, **Gregor Maurer** z Bleda, **Marjan Artnak** iz Kočevja, **Radoš Burnik** iz Spodnje Idrije, **Andrej Tomažin** iz Logatca, **Gre-**

gor Perpar iz Trebnjega, **Miha Krofel** z Zavrha/Borovnica, **Tadej Pušnik** iz Murske Sobote, **Boris Kozinc** iz Lesc, **Janez Papež** iz Kočevja, **Milan Cerar** iz Ljubnega v Sav. dolini, **Tomaž Novak** iz Zagorja ob Savi, **Elo Mihevc** z Vrhnike, **Lojze Skvarča** iz Logatca, **Oton Naglost** iz Vipave ter naravoslovni fotograf **Mihael Migos** s Slovaške.

Najuspešnejše fotografije so zopet poslali že dokaj uveljavljeni avtorji – naravoslovni fotografi, fotolovci, člani že znanih fotografskih klubov, kot so Diana - Ljubljana ali Grča – Kočevje; zopet pa je med izbranci tudi nekaj novih fotografskih imen.

Za najuspešnejšega fotografa bi letos lahko izbrali **Janeza Papeža**, katerega najuspešnejšo

naravoslovno fotografijo (košuta z veliko sinico na glavi) smo tudi izbrali za naslovnico koledarja LZS 2011. Poleg nje bodo v koledarju za prihodnje leto uvrščene še fotografije: tri fotografije Lojzeta Skvarče (jazbec, ruševac in srnjak), fotografijo Albina Budne (gams – portret), Mihe Krofla (volk), dve fotografiji Marjana Artnaka (poljski zajec in divji prašič), Milana Cerarja (jesenska fotografija počivajočega risa), Otona Naglosta (novembrske lisice) in dve fotografiji Borisa Kozinca (kragulj s plenom in fazanji par).

Avtorjem vseh izbranih fotografij čestitamo k izboru. Po končani redakciji in končni določitvi naklade za tisk jim bomo poslali v podpis avtorsko pogodbo.

Boris Leskovic

Dobro je vedeti

Na kratko o praporih in odlikovanjih

Zelo poenostavljeno bi lahko zapisali, da je *prapor* običajno zastava, na kateri so najpogosteje izvezeni simboli neke organizacije, društva, kluba, občina pa je z zlato okrasno vrvico ali z zlatimi resicami. Prapor najpogosteje predstavlja društvo ali zvezo društev oziroma organizacij interesnega združevanja. Nekdaj je veljalo, da je pomenil zastavo na splošno, lahko je predstavljal tudi simbol manjše vojaške enote. V cerkvi je bil kot prapor v rabi sorodno t. i. »bandero«. V starejši strokovni literaturi lahko o praporu najdemo zapisano določilo, da je to tekstilna, večplastna ruta pravokotnih oblik, bogatih barv iz naravnih materialov, vezena s heraldičnimi simboli in obdelana z različno »pozamentirjo«. Prapor se najpogosteje uporablja ob svečanah ali slavnostnih dogodkih in predstavitev društev, kar velja tudi za LD. Uporabljajo ga tudi na pogrebih in ob praznikih.

V evropskem prostoru so prapori izjemno stari; razširjeni so že od časa starega Rima, ko so jih uporabljali predvsem v rimski vojski. Tako imenovani *vezeni prapori* so v evropskem prostoru razširjeni od srednjega veka, ko so se z njimi predstavljale plemiške družine. Še vedno so zelo razširjeni v Nemčiji, kjer se z njimi zelo radi predstavljajo lovski, strelski, gasilski, veteranska in druga društva ter organizacije. Tudi v Sloveniji imajo omenjena društva prapo-

re, ki jih spremljajo na slovesnostih, praznovanjih in pogrebih umrlih članov. Na slovenskem ozemlju so vezeni prapori že od časa Avstro-Ogrske. Med najstarejšimi društvenimi prapori na Slovenskem so gasilski, z njimi pa se ponašajo tudi lovske družine (LD). Prapori so v minulem stoletju, v Kraljevini Jugoslaviji med obema svetovnjima vojnama postali pomembni simboli društev, zlasti še gasilskih in telovadnih (na primer sokolska društva). Na Slovenskem je vezeni prapor doživel največji razcvet po 2. svetovni vojni, ko je moralo imeti vsako društvo svoj prapor. V tistem času se je tudi izoblikoval značilni slovenski vezeni prapor, ki je za razliko od nemškega kvadratnega prapora pra-

vokotne oblike in manjših mer. Svoje simbole v obliki prapora so takrat na veliko dobile tudi lovske družine, ki so jih slavno razvijale in z njimi še vedno na praznovanjih in slovesnostih ponosno dokazujejo pripadnost zeleni bratovščini. Za slovenski prostor je postala prepoznavna posebna tehnika vezanja praporov, t. i. imenovani »verižni vbod«. Drugje po Evropi, predvsem v Nemčiji, sta se namreč razvijala »ploščati vbod« kot vezenje na roke in šivanje »bouillon« (bouillonstickerei). V Sloveniji je za prapore ostal v veljavi verižni vbod, ki pomeni ročno vodeno strojno vezenje. Takšno vezenje je namreč bolj tekstuirano in bogato. V novejšem času se ta tehnika že skoraj popolno-

ma umika strojnemu vezanju, pri čemer nekateri izdelovalci praporov radi združujejo obe tehniki.

Prapor je izdelan dvostransko, materiali zanj morajo biti trpežni, saj društva svoje prapore uporabljajo tudi 50 let in več. K praporu sodi tudi dodatna oprema: drog s kovinsko (ponavadi pozlačeno) konico, na katerega dodajo pozlačene lipove liste, na katerih so poleg imen članov vgravirana tudi imena sponzorjev in darovalcev, spominski trakovi darovalcev, črni trak (za primere, ko prapor spremlja umrlega na pogrebu), vreča/etui za shranjevanje prapora ipd. Na vsakem praporu, torej tudi lovskem, je praviloma motiv, ki je najtesneje povezan z njegovim lastnikom, torej društvom ali organizacijo, ki jo predstavlja. Po navadi je na prvi strani besedilo, ki predstavlja organizacijo, društvo ali zvezo in kateremu mu je dodan tudi logotip. Druga stran je namenjena osrednjemu motivu (na primer značilna divjad za določeno lovišče, lovski dom ipd.). Vogalni motivi so praviloma stilizirane rože, vejice in listi, ki so značilni za pokrajino, iz katere prihaja društvo. Ni pa to obvezno, nujno. Oblika prapora in način izobešanja sta odvisna od izbire posameznega društva, razen če nista pogojena s statutom zveze, kateri društvo pripada. Razvitje prapora je vselej izjemno svečan, slavnosten dogodek, saj prapor na svojevrstven način posebej društvo in povezuje njegove člane. Zanj skrbi posebna oseba – praporščak, ki jo člani izvolijo izmed sebe. Ta ob razvitju javno zapriše, da bo prapor nosil častno in na vseh priležnostih, ki so v interesu organizacije, društva in skrbel zanj.

Še o nošenju odlikovanj

Lovska odlikovanja se nosijo le na levi strani suknjiča lovskega kroja (slavnostne lovske obleke), s tem, da sta znak LZS za lovske zasluge in zlati znak za lovske zasluge obvezno le na levem *obratnem zavihku* lovskega suknjiča, miniaturni znaki redov za lovske zasluge pa nad vodoravnim robom/šivom levega prsnega žepom, in sicer tako, da je spodnji rob odlikovanja ali priponke približno centimeter nad gornjim žepnim robom (šivom). Odlikovanja – veliki redi – III., II. in I. stopnje se praviloma nosijo le po eden (najvišji, ki ga je lovec prejel zadnjega), sicer pa lahko tudi vse dotlej podeljene – kot mi-

niature odlikovanj, ki imajo natančno določeno mesto na lovskem kroju. Navodilo je objavljeno tudi v Pravilniku o lovskih odlikovanjih in priznanjih, ki si ga lahko kadar koli ogledate na spletnih straneh LZS. Vsakršno drugačno nošenje lovskih odlikovanj priča, da lovec, nosilec, ne pozna pravil nošenja lovskih odlikovanj oziroma izkazuje njegov nepravilen odnos do tovrstnih vidnih simbolov, ki jih je prejel za lovske zasluge, za katere je prejel odlikovanja in pisno potrdilo, ki ga hrani v svojem arhivu.

Nekateri lovci tudi ne razlikujejo **odlikovanj** od **priznanj**, ki so lahko pisne pohvalne listine ali družinske plakete z listino. Tudi plakete, priznanja ali znaki včasih spremljajo miniaturo, ki jo lovci nosijo na zavihku levega žepa suknjiča.

Srčno upamo, da smo s temi pojasnili zadostili vsem, ki ste nam pisali v uredništvo Lovca, naj širši lovski javnosti pojasnimo, kako je s tem. Več podatkov o podeljevanju odlikovanj lahko najdete v Pravilniku, ki je bil sprejet na 22. seji Upravnega odbora LZS 24. 2. 2010 in je objavljen tudi na spletnih straneh naše krovne organizacije.

Povzela in pripravila –

*dr. Marjan Toš
Boris Leskovic.*

Lovci in slikarji z roko v roki

Prvi konec tedna v letošnjem juliju je bila v Loškem Potoku 7. **likovna kolonija**, ki jo je organiziralo Turistično društvo Loški Potok v sodelovanju z **LD Loški Potok** in **LD Draga - Trava**. Tema letošnje likovne kolonije je bila *Prostoživeče živali*.

Likovni ustvarjalci so se zbrali v soboto v lovskem domu na Hribu, kjer jih je sprejel **Lojze Ruparčič** iz LD Loški Potok. **Janez Andoljšek** iz LD Draga - Trava jim je predstavil delo lovec in na fotografijah in plakatih različne prostoživeče živali.

Likovniki so ustvarjali na različnih lokacijah v naravi. Zvečer so se družili ob gozdarski koči na Medvedjaku. Andoljšek je poskrbel, da ogenj na ognjišču ni ugasnil in da so nekateri izmed udeležencev likovne kolonije lahko tudi prespali v urejeni koči.

V nedeljo je likovnim udeležencem Ruparčič v lovskem domu na Hribu skuhal izvrsten bograč.

110 let Češke koč

Arhitekturno razpoznavno, t. i. Češko koč na Spodnjih Ravneh pod severnim ostenjem Grintovca, ki se je ohranila do danes, je »zgradila« oziroma financirala češka planinska podružnica Slovenskega planinskega društva iz Prage. Za dobro plačilo so vsa potrebna dela opravili izkušeni delavci z Jezerskega in Savinjskega. Odprli so jo 26. julija 1900. Po prvi svetovni vojni pa češke oblasti niso več dovolile, da bi še naprej delovala društvena planinska oblika sekcije v sklopu našega planinskega društva, zato je češka planinska lastnina prešla na Slovensko planinsko društvo s sedežem v Ljubljani.

Od leta 1948 Češko koč upravlja PD Jezersko. Pred 110 leti so bili na otvoritveni slovesnosti vidni predstavniki tedanjega lovstva: ljubljanski župan Ivan Hribar, pa tudi Jakob Aljaž, ki je koč blagoslovil (bil je velik ljubitelj gorskega lovega – gamsar). Tudi letos, ob 110-letnem jubileju koč, kar so popestrili z bogatim kulturnim programom, so bili poleg planincev in lovec LD Jezerskega na čelu z starešino Francem Ekarjem prisotni še mnogi drugi lovci. Češka koč je bila izjemno vabljiva točka za gorski lov na gamse in nekdanji tudi lov na ruševca. Nič koliko planinsko-lovskega dogodkov in spominov je prav v Češki koči. Zato se jih je veliko spraševalo, ali je češka koč bolj lovska ali bolj planinska, kar tudi ni tako pomembno. Pomembno je, da se je tod izoblikovalo pristno sožitje med planinci, alpinisti, gorskimi reševalci in lovci, kar je v priložnostnem nagovoru poudaril starešina LD Jezersko.

Na fotografiji od leve: Starešina LD Jezersko Franci Ekar, pevci Kvarteta Jutro, bratje lovci Smrtniki in operni pevec, tudi lovec Mako Koba, ki je s prav tako znanim citrarjem Tomažem Plahutnikom obogatil kulturni program jubilejne slovesnosti. – Besedilo in foto: Izidor Karničar

Foto: J. Benol

Gozd v loviščih LD Loški Potok in Draga - Trava je ponudil slikarjem mir, tišino in navdih.

Priložnostna razstava likovnih del je bila urejena pred lovskim domom na Hribu, likovna dela pa so bila razstavljena vse do 1. oktobra (ob občinskem prazniku) v OŠ dr. Antona Debeljaka na Hribu.

Sodelovati z lovskima družinama Loški Potok in Draga - Trava je bila prijetna izkušnja. V zahvalo za dobro sodelovanje bo Turistično društvo Loški Potok oktobra podarilo vsaki lovski družini po eno likovno delo.

K organizaciji likovne kolonije so svoje prispevali še: Občina Loški Potok, Javni sklad za kulturne dejavnosti – Območna izpostava Ribnica, Anis trend, d. o. o., Euroin Fond, d. o. o., in Dnevni bar pri Birtku.

Helena Ruparčič Polončič

Hortnova lovska zbirka razstavljena v boroveljskem puškarskem muzeju

V boroveljskem gradu in v nekdanjem upravnem splotju boroveljske železarne in jeklarne so pred leti priredili koroško deželno lovsko razstavo. Po njej so v obnovljene prostore preselili preurejen **puškarski muzej**, dodali pa so mu še **lovski muzej** regijskega značaja; veliko manjšega od našega v Bistri. Mesta Borovlje ni treba posebej predstavljati – slovenski in tudi mnogi drugi lovci se ga spominjamo iz časov nekdanje skupne države kot lovsko »božjo pot«, kjer smo lahko, sicer za

drag denar, pa vendarle, kupovali lovsko orožje in predvsem streljivo. Vse to (pa še kaj drugega) smo potem bolj ali manj uradno »švercali« čez Ljubelj. Borovlje so kot mesto puškarjev še vedno svetovno znane po izdelavi visoko kakovostnega lovskega orožja. Tam še vedno dela naš prijatelj **Hanns Fanzoj**, dolgoletni tesen sodelavec in oglaševalec v Lovcu. Vse od leta 1561 pa do konca 18. stoletja so boroveljski obrtniki izdelovali samo vojaško orožje za potrebe predvsem avstrijske vojske. Pozneje, ko se je vojaška proizvodnja preselila v druga mesta nekdanje avstro-ogrske monarhije, so Borovlje prevzele prvenstvo nad pretežno ročno izdelavo lovskega orožja in ga ohranile vse do danes. V kraju še vedno delujeta srednja puškarska šola in višja tehniška šola, ki izobražuje inženirje orožarstva. V tak kraj zagotovo sodi tudi muzej puškarstva! V štirih obsežnih prostorih so razstavljeni dokumenti in predmeti iz zgodovine boroveljskega puškarstva, predstavljeni so razvoj in delovni postopki izdelave boroveljske puške, številne vitrine s puškami vseh modelov in kalibrov pa zaokrožujejo pogled v umetnost boroveljskih puškarjev in njihovega večstoletnega dela.

V naslednjih prostorih je muzeju dodana posebna razstava Mit lova - zbirka Horten. De-

jansko je to lovska zapuščina velikega svetovljana, filantropa in še večjega lovca **Helmuta Hortna**. Svojo zbirko lovskih trofej je podaril prav boroveljskemu muzeju, tudi ali pa predvsem zato, ker je večino predstavljenih trofej uplenil prav z boroveljskimi puškami. In kdo je bil pravzaprav Helmut Horten? V nemškem prostoru je bil znan kot ustanovitelj in lastnik enega največjih evropskih veleblagovniških koncernov. Na višku gospodarske moči in političnega vpliva pa je koncern preprosto prodal in se predal hobiju in svoji ljubezni – lovu. Na mnogih lovskih popotovanjih po najzanimivejših območjih vsega sveta je v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja zbral obsežno in raznoliko zbirko lovskih trofej. V tistih časih, ko sta bila lovsko popotništvo in turizem še v povojih in tuji lovski gostje »bele vrane«, je bila Hortnova zbirka še toliko zanimivejša. Horten je bil med prvimi tujimi lovskimi gosti naših lovišč. Starejši poklicni lovci takratnih državnih oz. gojitvenih lovišč se še spominjajo visokega, slokega moža, ki je s soprogo Heidi pogosto zahajal v slovenska lovišča. Hortna se dobro spominjata tudi upokojena vodstvena delavca takratnih državnih oz. gojitvenih lovišč inž. **Ciril Štrumbelj** iz Kočev-

Reševanje »padalca Garfielda«

Ob 4. oktobru – svetovnem dnevu varstva živali

Nerad zavajam bralce, ampak tokrat se v naslovu temu nisem mogel izogniti. Iz samega naslova dobimo asociacijo na film *Reševanje vojaka Rajana*, ki je svojevrsten film, poln dogodkov, grozot, čustev ... Tudi drugi del naslova nas spominja na znamenitega mačka Garfielda, ki smo ga ogledali tudi nekoliko večji od tistih gledalcev, ki so hodili v osnovno šolo in vrtec. Pa vendar, naslov skriva, da je vsebina nekaj vredna. Vredna ne samo zaradi naslova, ampak zaradi tankočutnosti in občutka za vse, kar je okoli nas.

V časopisih velikokrat zasledimo članke o lovcih, o tistih lovcih, ki so zaradi tega ali onega razloga ukrivili prst na sprožilcu in pred tem gledali skozi daljnogled na puški kakšnega kužka, mačka ali kaj drugega, kar ni navedeno v okvirju na desni strani druge strani našega glasila. Pa sem si rekel, naj ugleda luč sveta tudi nekoliko drugačna zgodba. Podobna zgodba o reševanju se mi je v dveh tednih pojavila kar dvakrat zapored. Prva nekoliko običajna, druga, tista, ki bi jo rad napisal, pa je malo neobičajna.

Verjetno bo kdo izmed bralcev dobil asociacijo tudi na film *Policijska akademija II*, kjer je eden izmed vrljih korenjakov z magnumom .45 in zelo dolgo cevjo reševal »Garfielda« na svojstven način, z drevesa.

Moja zgodba je naslednja. Neko megleno jutro, čeprav avgusta, sva s tovarišem - lovцем šarila okrog neke stare, zapuščene hiše, na dvorišču je bil star »zdenec«. Vse je bilo tiho, le iz vodnjaka se je slišalo mačje mijavkanje. Spogledala sva se in si v mislih rekla, da to, kar misliva, zagotovo ni mogoče. Pa je bilo! Stopila sva do studenca in pogledala v globino – pozneje sem izmeril 12 m do gladine vode. Na vodi sva opazila desko in na njej črnega muca, ki je obupano mijavkal že skoraj v smrtni agoniji. Zopet se nama je porodilo kup vprašanj: Kako je padel v studenec? Kako je sploh preživel? In na koncu bistveno vprašanje: »Kako bi ga rešila?«. Poklicati gasilce, se sam spustiti v studenec – nevarno?! Padla je odločitev. Z vedrom na dolgi vrvi sva skušala spraviti mucka v vedro. Malo je vanj res pogledal, vendar »niti pod razno« ni želel stopiti v vedro. Poklicala sva še starega Iveka, ki je v stari

»razdrapani« katri pripeljal staro klobaso, ki je verjetno še lisica ne bi povohala, kaj šele muc v studencu.

In tako smo se že kakšno uro »pogovarjali« z muckom, spravljali vrv in vedro ven in noter, nakar se je zgodilo ... Desko, na kateri je čepel, smo potegnili iz studenca, on pa si je našel še bolj nedostopen kraj. Splezal je za cevi, ki so bile v studencu – in ponovno nič. Očitno je bil dolgo v studencu, saj je po videzu sodeč že omagoval. Spustil se je v vodo, takrat pa smo mu z vrvoju ponudili rešitev, navezavo Faturjevo majico, za katero se je muc trdo zagrabil; ne samo s kremplji, ampak tudi z zobmi, kar sem opazil na suhem, ko sem ga snemal z naše »vabe«.

Tresel se je, mijavkal še kar naprej, se mi tiščal k nogi. Seveda, ves premražen je iskal toploto. Vzel sem majico in ga, kot pri frizerju, obrisal in drgnil. Kot da je

Foto: S. F. Kropce

Muc rešen iz vodnjaka.

Foto: B. Galjot

Obiskovalce Hortnove lovske zbirke v Borovljah zagotovo presenetiti mogočna urejena zbirka rogovij jelenov, uplenjenih na Madžarskem in v hrvaški Baranji (Belje).

vedel, da mu želim pomagati, je le stal kot vkopan in sodeloval. Postavil sem ga na suho, ovil v suho majico in odšel domov po mleko in konzervo mačje hrane. Nisem si ga upal peljati domov, ker je doma že veliko sosedovih mačk. Ponudil sem mu skodelico mleka. Komaj je stal, pa vendar se je skodelice mleka lotil takoj in dvignil glavo šele, ko je bila prazna. »Ubogri revež,« so bile besede preostalih dveh iz reševalne ekipe. Ponudil sem mu mačjo hrano iz konzerve, s katero se je prav tako ukvarjal, vse dokler ni vsega pospravil ... Nismo dobili odgovora, ali je hišni maček ali ne.

Bil je slaboten, nikamor ni odšel. Sploh je vprašanje, ali bi lahko. Preprosto nam je zaupal, zaupal je svojim reševalcem. V poznem popoldnevu sem ga šel ponovno obiskat; bil je že skoraj čisto suh, na moj klic se je odzval in še z negotovimi koraki prišel pod moje noge in se dovolil gladiti.

Še vedno ostaja vprašanje, kako je padel v studenec in koliko časa je prebil na deski v vodi, 12 m globoko. Najbližja hiša – kmetija je od studenca odmaknjena 500 m (kar daleč od doma za hišnega mačka).

V naslednjih dneh bom skušal dobiti odgovor na moje vprašanje: Čigav je sploh bil mali črni Garfield? Ga je v tistih dneh, ko je zmrzoval v studencu, kdo sploh pogrešal? Ga je pogrešal kakšen otrok? So bili nekje doma veseli, ko se je naposled vrnil domov, ali morda sploh niso opazili, da ga nekaj dni ni bilo oziroma sploh niso opazili, da se je vrnil? Če ga ni nihče pogrešal in sploh ni opazil njegove vrnitve, to ni pravilen odnos do živali!?! Pa čeprav gre zgoraj za neko črno mačko z belo kravato? Če imaš žival, moraš skrbeti zanjo! Če bom našel tistega, ki ga je pogrešal, mu bom povedal zgodbo, ki mu je muc zagotovo ne more; poleg pa mu bom za spomin izročil fotografijo mesta, kjer je bil muc nekaj časa obsojen na življenje ali smrt. Pa čeprav je to morda le neki črni muc iz naše zgodbe.

In kaj je nas, nekaj lovcev, sploh »držalo« pri studencu in pri reševanju »padalca Garfielda«? Preprosto dejstvo, da na tem planetu ni brezvrednega življenja, česar se večina lovcev dobro zaveda, pa če se komu med nelovci to še tako čudno zdi, ko nas opazujejo s puškami na naših ramah in v rokah ...

Mag. Srečko F. Kropce
LD Kog

ja in **Julijan Črv** iz Bleda kot vztrajnega, klenega ter predanega lovca, predvsem pa se ga spominjata kot preprostega, značajnega in širokega človeka. Kočevska, Snežnik, Julijci in Karavanke so bili lovski revirji, ki jih je pogosto obiskoval. Kako pomemben in politično vpliven mož takratnega časa je bil Horten, pove tudi dejstvo, da je bil celo Titov lovski gost.

Hortnovo lovske zbirke sestavljajo trofeje in dermoplastični preparati azijskih, afriških in predvsem evropskih vrst divjadi. Lahko si ogledamo redko videne kožuhe bengalskega tigrja in leoparda, evropske in azijske divje ovce, evropskega zobra ter obsežno zbirko medvedjih kožuhov, gamskih rogljev in srnjakovih rogovij. Veliko trofej je tudi iz slovenskih lovišč. Številni naši gamsi in medvedje, celo poključski divji petelin in ljubeljski kozorogi zaokrožujejo Hortnovo zbirko. Zagotovo pa obiskovalce preseneča mogočna urejena zbirka rogovij jelenov, uplenjenih na Madžarskem in v hrvaški Baranji (Belje). To so trofejno močna, veličastna rogovja, največini zlatega odličja. Kot svojstvena posebnost razstave so natisnjene mnoge misli in izreki o lovstvu in lovski etiki dr. **Konrada Lorenza**, avstrijskega zoologa - etologa svetovnega slovesa in nobelovca. Med njimi je tudi – *Lovci so srečni ljudje*.

Kogar pot (še ali že spet) zanese v Borovlje, naj si vzame čas za ogled puškarskega muzeja in Hortnove zbirke. Veliko paše za lovčeve oči!

Branko Galjot

V LD Jezero - Komen uplenjen prvi gams

Pred približno dvajsetimi leti so iz Italije prihajali dopisi, da so na Grmadi (hribu, iz 1. svetovne vojne znanem po velikih bitkah), ki meji z našim loviščem, izpustili gamse. Zapršili so nas, če bi slučajno prišli na našo stran, naj jih ne lovimo. Čeprav smo to zadevo spremljali vsa leta, pri nas gamsov nismo videvali do pred dvema letoma. Po pripovedovanju njihovih lovcev pa se je pri njih številčnost kar povečevala.

Pred dvema mesecema sva avtor tega prispevka in lovec **David Jazbec** spremljala vsak svojega lovskega gosta iz Italije na območje Brestovice na lovu

na srnjaka. Brestovica je kraj, ki je v bližini Grmade, na njej pa sta precej strmi planoti Oljka in Reber z nadmorsko višino do največ 290 m na severni strani, nekako nasproti Grmade. Planota je pred šestimi leti popolnoma pogorela, ker je ni bilo mogoče gasiti zaradi še vedno nepobranih eksplozivnih teles, ki so ostala še iz 1. svetovne vojne. Zdaj tod raste zelo gosto in težko prehodno grmičevje. Po končanem neuspešnem lovu na srnjaka smo se tisti dan dobili na dogovorjenem mestu. Rekla sta mi, da srnjadi nista videla, da pa sta kakih 300 m od njiju videla gamsa. »No, David kadar bo odprt, ga lahko prideš lovit, sem mu rekel.« »Saj ga bom prišel, le puško moram pristreliti prej na 200 m,« mi je odvrnil med smehom.

Prišel je 1. 8. 2010 in zalezovanje gamsa se je začelo. Gamsa je namreč večkrat videval in ker ga je zmeraj zalezoval od spodaj navzgor po strmini, je bil lov neuspešen. Zmeraj se mu je prebrisano umaknil. Zato je šel po nasvet k prijatelju v Novo Gorico, kako uspešno loviti gamsa. Bilo je 9. 8. 2010, ko je spremenil način lova in upošteval prijateljev nasvet ter gamsa začel zalezovati od zgoraj navzdol. Ko je prišel na vrh pobočja, je nekaj časa počakal, a ker gamsa ni bilo, je po pobočju zalučal nekaj kamenčkov. Na to se gams ni odzval. Zadnjič, preden je odšel na zalaz od zgoraj, je odvalil večji kamen in ga spustil po pobočju navzdol. Takrat pa se

POPRAVEK

V članku 17. so se lovci smučarji pomerili za pokal »kristalne gamsa«, Lovec, 9/2010, str. 466, je avtor F. Ekar pomotoma navedel, da je imel Davo Karničar najhitrejši čas vožnje. Iz LD Dovje smo prejeli pisni protest tajnika Nika Dovžana, ki navaja, da je v veleslalomu dosegel najhitrejši čas njihov član **Franc Rabič**, ki je tekmoval v kategoriji tekmovalcev, starih od 60 do 70 let. Tudi njemu velja v avtorjevem imenu opravičilo za napako.

Uredništvo

POPRAVEK

V prispevku o odprtju novega strelišča Kluba DUM DUM za streljanje s kratkocevnim orožjem (Lovec, 9/2010, str. 466) se mi je zapisala netočnost, ki jo želim popraviti. 50 % popust pri uporabi strelišča imajo namreč le **lovci, ki so tudi člani kluba**, in ne vsi lovci. Prosim, da popravek prvotne informacije upoštevate.

Mitja Kernik

je gams dvignil in začel teči navzgor. Kmalu je odjeknil strel, s katerim je zgrešil. Takoj je odjeknil še drugi, a tudi tokrat žival ni nakazala strela in je nadaljevala premik navzgor. David je odšel pogledat na strel in našel ... kri.

Ker pri nas nimamo zanesljivih krvosledcev, je poklical znanega vodnika krvosledcev **Rustjo** v Ajdovščino, ki ga v takih primerih večkrat pokličemo. Vabilu se je takoj odzval. Sledenje se je začelo, in sicer tako, da je vodnik vodil prvega psa naprej, David pa drugega od zadaj. Po zelo zahtevnem terenu in veliki vročini je bilo sledenje zelo težko. David je celo zaprosil Rustjo, naj sledenje prekineta, ker on ne more več. Po kilometru in pol sledenja sta jih psa pripeljala do kaverne (to je rov iz prve sv. vojne), kamor je vodila sled; prav v notranjost. Ni preostalo drugega, kot poklicati starešino LD, **Radovana Štreklja**, naj prinese svetilo, da bi se lahko spustila v globino rova. Tudi Ra-

dovan se je takoj odzval in hitro prinesel baterijo. V notranjosti, kakih 15 m v rovu, sta z usmrtilnim strelom rešila muk dvakrat v zadnjo nogo zadete-

in lovski blagor smo proslavljali pri Davidu doma pozno v noč; seveda ob prisotnosti številnih lovcev.

Boris Milič

Upljenji srnjak z zelo povečanimi modi

ga triletnega gamsa. Veselje ob uplenitvi prvega gamsa v naši LD je bilo nepopisno. Dogodek

Srnjak s povečanimi modi

Sredi julija nas je lovec iz sosednje lovske družine obvestil, da je v našem lovišču, **LD Radeče**, opazil srnjaka z zelo čudno telesno tvorbo med nogami. Že večkrat ga je obsvetil z avtom, ko se je vračal z lova. In prav za »čudnega« srnjaka se je zavzel naš lovec **Martin Završnik**, ki v tistem predelu tudi živi. Velikokrat je šel na lov, da bi ga uplenil. Poskusi so bili neuspešni, saj se je srnjak večinoma pasel ponoči ali izstopal čisto v mraku. No, po nekaj nadaljnjih poskusih mu ga je le uspelo upleniti.

Ko ga je pripeljal v lovski dom, smo bili vsi začudeni, ko smo si ogledovali velika, otekla moda, ki so mu segala praktič-

no do skočnih sklepov. Kako in zakaj se je to zgodilo, verjetno ne bomo izvedeli nikoli. Pri iztrebljanju smo prerežali mošnjo (scrotum), v kateri sta bila nekakšna rumenkasta tekočina in mehko belo tkivo. Res zanimivo za kakšnega veterinarja, ki bi o tem vedel povedati kaj več! Srnjak je bil vidno podhranjen, saj ga je tvorba (maligna ali benigna?) verjetno zelo ovirala pri njegovem gibanju. Približna starost srnjaka je bila ocenjena na 5+.

Sebastijan Lipec

Predsednik vlade z zaslužnimi lovci

Verjeli ali ne, zgodba je resnična, pa še hudo usodna hkrati. Lovska latinščina je izključena, resnica je le ena. Glavne zasluge za letošnje odprtje odseka avtomobilske ceste med Plusko in Hrastjem veljajo poleg gradbenim podjetjem tudi nekaterim lovcem. Konkretno lovskemu zanesenjaku **Stanetu Gabrijelu**, strokovnemu tajniku Zveze lovskih družin Novo mesto, ki je posredoval v sporu med DARS-om in lastniki zemljišč pri Hmeljčiču, kjer je bila načrtovana nova trasa avtomobilske ceste Ljubljana–Obrežje. Preprosta lovška logika in lepa beseda sta našli pot do srca dolenskega človeka, ki se je upravičeno boril za svoj košček zemlje. Za skupno mizo so se usedli lovci in zemljiški lastniki, ki so jih prepričali razlogi, da dolensko gospodarstvo, ki je izrazito usmerjeno v izvoz, nujno potrebuje avtomobilsko cesto. In se je zgodilo; lastniki trdim pogajalcem niso nasledili in jih uslišali, sprejeli pa so prijazno ponudbo Vlade republike

Projekt SloWolf: Najden mrtev volčji mladič iz tropa Slavnik

Junija smo sodelavci pri projektu **SloWolf** s pomočjo podatkov telemetrijske ovratnice, ki jo nosi volk Brin, našli več brlogov od tropa, imenovanega Slavnik. Ob pregledu na terenu smo v enem izmed brlogov v težko dostopnem zakraselem terenu pod Slavnikom našli mrtvega mladiča volka – dva meseca staro samičko. Obdukcija trupla na Veterinarski fakulteti je pokazala, da je bil vzrok smrti najverjetneje ugriz lisice. Na to kaže razdalja med podočniki na ugrizni rani. Da je bila res lisica, bomo poskusili potrditi s pomočjo genetike. Smrtnost mladičev volkov je v naravi sicer le redko zabeležena. Vendar podatki iz tujih raziskav kažejo, da v prvem letu življenja pogineta dve tretjini vseh volčjih mladičev.

Ekipe projekta SloWolf

V okviru jesenskega in zimskega odstrela volkov (po odločbi) vse lovce pozivamo, naj, če je le mogoče, ne odstrelijo volkov, opremljenih s telemetrijskimi ovratnicami.

Foto: M. Kofel

Foto: M. Avbar

Srečanje predsednika Vlade Republike Slovenije s predsednikom in tajnikom ZLD Novo mesto (od leve): Franc Jarc, predsednik Vlade Borut Pahor, Stane Gabrijel in Rado Genorio, sekretar vlade

Slovenije, ki jim jo je s pravim občutkom za pravičnost ponudil lovec Stane Gabrijel. Tako dokazujemo, da so mnogi lovci tisti, ki širijo pozitivno energijo in spravo med ljudmi. Med njimi gotovo izstopa zlasti lovec Stane, član LD Dobrnič, kjer so ponosni nanj. S sekretarjem v Pahorjevi vladi **Radom Genorim** sta se srečala tudi 30. junija 2010 na slavnostnem odprtju na avtomobilski cesti v pobočju nad mestom Trebnje, kamor je predstavnik Vlade Republike Slovenije (za nagrado pri sodelovanju in posredovanju) povabil predsednika ZLD Novo mesto **Franca Jarca** in njegovega tajnika Staneta Gabrijela. Krona za zasluge pa je bila, ko je predstavnik ZLD Novo mesto Jarca in Gabrijela sprejel predsednik vlade **Borut Pahor**, ki se je lovecem zahvalil za sodelovanje pri reševanju zapletov pri gradnji avtomobilske ceste in za osebni Gabrijelov mediacijski uspeh pri pogovorih z lastniki zemljišč, kjer se je izkazalo, da znajo prisluhniti poštenim lovskim pobudam. Dolenjski krak avtomobilske ceste, ki je žal nekaterim lovskim družinam presekala lovlišče, je bil nujno potreben, zato je prav, da se zasluge za njegovo odprtje, ki so prav gotovo na lovski strani, zabeležijo tudi v mediju, kakršno je glasilo LZS – Lovec. Avtomobilska cesta je sinonim napredka, s svojo ograjo pa bo preprečila tudi marsikateri povoz divjadi. Glede medveda in velike divjadi vsaj upajmo, da so zgrajeni primerni in varni zeleni mostovi, ki naj bi preprečili pretečo škodo na tej divjadi.

Bojan Avbar

Šakali v Posočju

Proti večeru vročega dne prvega julija leta 2010 je treščilo nekje za Veliko Babo. Rezek grom je stresel okolico. Oblaki so zagrinjali Kanin in poletna nevihta se je razbesnela s številnimi strelami v visokogorju. Bolj kot je temnelo nebo, bolj je pritiskala sopara v nižino. Tistih nekaj sto metrov hoje navzdol proti reki Soči me je utrudilo in bil sem poten, kot bi več ur lezel nekam navkreber v hrib.

Zavedal sem se nevarnosti lesti na preže ob nevihtah, vendar me je nekaj gnalo in bil sem pravilno prepričan, da nevihta ne bo segla do nižin. Pa vendar mi je ob prihodu do preže ušla psovka ob pogledu na železno lestev, ki je v preteklosti služila

Foto: V. Hrovatič

Samica čaka, da mladiče varno odpelje na varno.

la drugim namenom. Na leseni preži je leseno lestev zamenjala železna, ki bi ob strelah in grmenju lahko delovala kot strelovod. Vendar me tudi to ni odvrnilo od namere, da bi se povzpел nanjo. Ko sem počasi lezel navzgor in ugotavljal prvoten namen lestve z odstranjenim vsakim drugim klinom, je v neposredni bližini nekaj steklo v grmovje. Sivo rjavkasti živali je sledil mladič in le bežen videz ni bil dovolj za presojo, a vendar je bil prvi vtis, kot da je pes, ki je morda preganjal divjad.

Na preži sem odložil nahrbtnik, popil malo vode in se pripravil na čakanje. V mislih sem podoživljal bežečo žival in razmišljal. Po videzu pes, vendar je bila hoja bolj pritajena, morda lisičja, pa še z mladičem. Barva? Morda volk? Nekje sem zasledil, da so jih videli v Posočju. Res ga v naravi še nisem videl, vendar mi je tisti bežni pogled dajal oceno premajhne teže in velikosti. Morda celo kaj novega, tujega? Kar koli bom povedal prijateljem, vse bo imelo en velik vprašaj, kaj je v resnici bilo. Tudi če danes s te preže ne vidim divjadi, sem zadovoljen in srečen. Dovolj je že pogled na skalnate vrhove, ovite v nevihtne oblake, ki skrivajo toliko doživetij lovcev ob srečanjih z gamsi, kozorogi, ruševci, svizci in nižje v globelih skrite jelenjadi, divjih prašičev, srnjadi in še in še. Srebrni glas jereba človeka

preseneti na robu leskove poseke, ko čaka srninega mladiča, da pride na pašo. Neznani šum pritegne pozornost, da vidiš senco, ki vleče za sabo v črne kolobarje ovit košat rep. Pravzaprav se skušam domisliti, katere divjadi v LD Bovec pravzaprav ni ali še ni bila opažena?

Težišče nevihte se je premaknilo proti Mangartu in Jalovcu, vendar je še vedno zelo pihalo, zato sem sklenil, da bom pustil okna zaprta. Nekako utečeno navado imam, da vedno preverim odpiranje lin. Morda se kaj zatakne ali škriplje, ko je to najmanj potrebno. Spredaj neslišno – super, desno okno nekoliko težje, vendar zadovoljivo, levo okno – ne gre, ker je polica oziroma naslon za puško previsoko položen. Nekdo jo je dvignil in pozabil položiti nazaj. Razmišljal sem, ali jo je vredno sploh predstavljati, saj s te strani ne pride nič, le voda priteka oziroma so tu so mrtvi rokavi reke Soče. Bežen pogled do peščene brežine pa mi je v trenutku vzel dih in kar nekaj časa sem potreboval, da sem se zavedal, kaj mi je storiti.

Na peščinem polotoku, ki je bil s koprnim povezan v smeri preže, sta sedeli dve odrasli živali in štiri oči so budno motrile navzgor v prežo, pet mladičkov pa je nerodno kobacalo naokrog. Za razdaljo ni bil potreben daljnogled, da bi ugotavljal, kaj je. Podobnih sem videl veliko v Na-

mibiji, srečal na letovanju na hrvaških otokih in nenazadnje poznal iz literature. Temen, skoraj črn hrbet, temen rep, svetlo rjav po vratu in trebuhu – nedvomno šakal (*Canis aureus*). Mladiči so bili rjavo sive barve, vseh pet enakih in sorazmerno majhnih za ta čas, v primerjavi z mladimi lisicami.

Roke so same segle v nahrbtnik po fotoaparatu. Vleka iz etuija, aktiviranje in poskus prestavitve police je bilo dovolj, da je samec urno preskočil vodo in izginil v goščavo, samica pa je stekla mimo preže, preskočila poteček in sedla na nasprotnem bregu. Pogledovala je na prežo in proti mladičem, ki so ji počasi sledili. Skozi steklo ni bilo mogoče fotografirati, zato sem odprl prednje okno, stegnil roke navzven in prostoročno nekajkrat »škljocnil« v približno smer. Že naslednji hip jih je zakrilo grmovje in videval sem jih občasno, ko so se oddaljevali; objektivi z zakasnitvijo proženja pa jih ni več ujel, kot sem ugotovil pozneje.

Hitro sem prestavil naslon nižje, odprl vsa okna in oprezal, če bi morda prišli nazaj. Na Kobariškem Stolu je rezko zagrnelo. Prihajala je nova nevihta in dež, ki ga je nosil veter, je padal v prežo, zato sem zaprl okna. Le tistega proti reki Soči ne, za vsak primer. V mislih sem počasi obujal videni prizor. Le počasi sem dojemal, kakšna

Foto: V. Hrovatič

Mladiči le s težavo prebrodijo majhen potoček.

sreča mi je bila naklonjena glede na redkost doslej pri nas dokaj neznane vrste, pa še z mladiči. Kar s strahom sem vzel fotoaparata v roke in začel preverjati posnetke. Fotoaparata ni najboljši, pa vendar odličen za prostoročno fotografiranje, slabo vreme in potrebno hitrost.

Počasi sem začel dojemati, zakaj sem imel srečo, da sta se šakala vrnila. Mesto, kjer sem jih videl, je dejansko polotok, obdan z vodo. Ko sem jih presenetil prvič, sta odrasla šakala preskočila vodo in pobegnili, mladiči so jima sledili do vode, čeznjo pa si niso upali. Sam jih nisem videl zaradi grmovja, ki raste na tisti strani. Zaradi ugodnega vetra, ki je pihal proti meni, me nista zavohala. Drugič je samec takoj preskočil vodo, ko je zaslutil nevarnost, samica pa je mladiče odpeljala mimo preže in jih kot skrbna mati počakala. Bili so še tako majhni, da so komaj prebrodili potoček. Na fotografiji so razpoznavni seski pri sedeči samici.

Še isti večer sem se slučajno po telefonu pogovarjal z naključnim lovcom, kateremu sem ob koncu razgovora omenil srečanje s šakalom. Njegovo začudeno vprašanje: »Kaj nisi mogel streljati, pa bi bil prvi, ki si ga uplenil v tistih koncih?« me je zelo presenetilo in hkrati zabolelo. Razložil sem mu, da bi lahko, vendar mi še na misel ni prišlo. Prvič: mladiči so majhni in še zelo odvisni od staršev. Že davno, več kot pred tridesetimi leti, ko sem začel postajati lovec, so me stari lovci učili: »Kri in mleko ne sodita skupaj,« pa čeprav je bilo takrat vse drugače, saj so divjad delili še na škodljivo in koristno ter streljali divjad brez lovnih dob. V zdajš-

njem času to načelo zagotovo upoštevajo vsi odgovorni in etični lovci, ne glede na vrsto divjadi. In drugič: šakal, čeprav doslej zaradi odsotnosti ni bil priznan kot domorodna vrsta, je pri nas dandanes zavarovan z Uredbo o popolnem varstvu in sodi med domorodne (avtohtone vrste).

Mladiči potrebujejo svoj mir in delno iz navedenih razlogov sem sklenil o zadevi molčati, srečanje s šakali pa objaviti z nekajmesečno zamudo z željo, da bi mladiči odrasli. Vsaj mladost naj imajo brezskrbno, kajti na sončni strani Alp jih čaka zaradi navzkrižja z interesi ljudi (ovčarstvo in lovstvo) kljub vsemu kaj negotova prihodnost.

Vlado Hrovatič (LD Bovec)

Povožen šakal v lovišču LD Brezovica

Gospodar LD Brezovica **Stane Čuden** je 16. 8. 2010 obvestil **Aleksandra Deklevo** z ZGS – OO Postojna (prek njega tudi OZUL Notranjske, kamor sodi lovišče LD Brezovica), da je bil dan prej na cestnem odseku Notranje Gorice–Podpeč (v bližini Ljubljane oziroma lesnega obrata Hoja), povožen šakal (*Canis aureus*). Truplo mlade šakalje samice sta si ogledala biologa dr. **Boris Kryštufek** s Prirodoslovnega muzeja Slovenije in **Miha Krofel** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, ki je povoženo žival tudi fotografiral, pregledal in jo začasno

odpeljal v zamrzovalno skrinjo v Biološko središče na Večni poti 111, kjer je truplo ostalo do prevzema zaposlenega iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije, ki ima prednostno pravico glede nadaljnje uporabe. Muzej bo opravil biometrične meritve in nekatere druge analize, nato pa bodo vsebino prebavil poslali na Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete, kjer bodo opravili analizo šakalove prehrane. Preliminarni pregled trupla je pokazal, da je to mlajša samica. Glede na lokacijo povoza bi bil šakal lahko iz ene od dveh družin šakalov, ki so jih zabeležili v okviru popisov šakalov na Ljubljanskem barju v letih 2009 in 2010 (Lovec, april 2009).

To je že drugi povožen šakal v LD Brezovica (spomladi je

Foto: M. Krofel

Povožena šakalka iz LD Brezovica

Šakal je zavarovana domorodna vrsta zveri

Čeprav marsikateri lovec zavije z očmi, ko sliši, da je šakal (*Canis aureus*) domorodna vrsta zveri, je to res. Šakali, ki vedno pogosteje naseljujejo slovensko ozemlje iz smeri Hrvaške, imajo priznan tak status po **Uredbi o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah** (Ur. list RS, št. 46/2004 in 84/2005 – vel. zveri), ki je bila izdana na temelju prvega odstavka 26. člena in prvega odstavka 81. člena **Zakona o ohranjanju narave** (Ur. list RS, št. 22/2003, ter drugega odstavka 74. člena **Zakona o državni upravi** (Ur. list, št. 83/2003).

V drugem členu navedene uredbe piše, da so zavarovane vse vrste, navedene v Prilogi 1 te uredbe, kjer v družini psov (Canidae) res najdemo tudi navedenega šakala. In ker je naveden v poglavju A Priloge 1, ki je rezervirana za spisek domorodnih (avtohtonih) prostoživečih živalskih vrst, je s tem določilom naša država določila tej oportunistični vrsti zveri, ki si vedno bolj zagotavlja stalno prisotnost v naših ekosistemih, **domoroden status**. Tudi vzrok je naveden: vrsta se je namreč razširila oz. se širi na naše ozemlje brez neposrednega človekovega vpliva (tega seveda ne moremo zanikati!). Da v tem dokumentu res ni pomote, prav tako ugotovimo, če pogledamo spisek naštetih vrst živali v Prilogi 1, Poglavje B te uredbe, kjer med navedenimi tujerodnimi vrstami šakal ni naštet.

B. Leskovic

bil en povožen primer opazen ob izvozu avtoceste v trnovsko predmestje oz. proti centru mesta Ljubljane, a so ga komunalne službe odstranile, še preden so ga uspeli pobrati in zanesljivo potrditi to vrsto).

Boris Leskovic

NOVE KNJIGE

Janez Černač: Naši stari lovci

Lovska literatura je bogatejša lza novo delo. **Zveza lovskih družin Novo mesto** je založila knjigo lovca, nekdanjega glavnega urednika Lovca, pisatelja in umetnika **Janeza Černača** *Naši stari lovci, ki so lovili gori, doli in tam naokoli!* Knjigo je lektoriral in zanjo napisal spremno besedo **Bojan Avbar**. Naslovnico je domiselno oblikoval **Samo**

Knjiga mag. Janeza Černača Naši stari lovci, ki sodi med neprecenljivo lovsko literaturo, bo bralkam in bralcem dosegljiva tudi na policah Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

Foto: M. Avbar

Pisatelj mag. Janez Černač (prvi z leve) v družbi z lovskimi tovariši: inž. Janezom Bulcem, Ernestom Mežanom in Francem Jarcem, predsednikom ZLD Novo mesto.

Černač. Knjigo je izdalo Namizno založništvo Darje Gros, natisnili pa so jo v 1.000 izvodih (CIP kataložni zapis o publikaciji Narodne in univerzitetne knjižnice Ljubljana, št. 821.163.6-32).

Pisatelj Janez Černač se je rodil 16. 8. 1937 v Gorenji vasi pri Mirni. Nemirna življenjska usoda ga je zelo zgodaj popeljala v širni svet. Z družino je moral zaradi preganjanja že kot dojenček na Šarplanino. Svetovno vojno je preživel v Sloveniji, kjer se je njegova družina veliko selila. Srednjo šolo je začel obiskovati na Ravnah na Koroškem, ki se mu je zelo priljubila. Srednjo gozdarsko šolo je končal v Ljubljani, kjer je nato tudi diplomiral na Gozdarski fakulteti. Zaposlil se je v Mislinji in se nato preselil na Kočevsko. Leta 1988 je magistriral z nalogo *Življenje kočevske krajine in njena negovalna raba*.

Mag. Janeza Černača dobro poznamo, saj je bil glavni urednik glasila LZS Lovec v letih 1997–2005 in je tudi prejem-

nik zlate plakete revije Lovec (2010). Javnosti se je predstavil tudi s svojimi fotografskimi in slikarskimi razstavami. Izdal je knjige *Lovska fotografija* (1975), *Kočevska, gozdnata in skrivnostna dežela* (1998), *Fotolov* (2002), *Garači in postopači* (2006), *Vsi so šeme* (2009) in *Naši stari lovci* (2010). Za svoje delo je prejel številne nagrade, priznanja in plakete. Njegova knjiga *Naši stari lovci* sodi med vrhunce njegovega ustvarjalnega dela, ki prinaša najboljšo popotnico za urejene odnose in odličnost lovstva v prihodnje.

Njegova nova knjiga *Naši stari lovci* je bila javnosti prvič predstavljena 4. 9. 2010 v osrčju suhokranjskih gozdov na Frati. Predstavljam vam nekaj misli iz njene uradne predstavitve (ki plastično oriše avtorja in njegovo delo):

Brez lovcev ni lova, brez lova ni življenja in lovske kulture, ki je že iz pradavnin obujala slovensko narodno zavest. Sledimo ji! Mag. Janez Černač je nekoč zapisal (citiram): »Vsi puščamo

za seboj sledi in svoj odtis, pa kakršen že je. Večina jih zbledi ob pripeki ali jih sperejo ujme časa, druge pretacajo namerno ali brez razloga. Le malo je ta-

kih sledi, ki ostanejo in bodo zanimive še za vse tiste rodove, ki prihajajo za nami.«

Priporočam vam, da knjigo vzamete v roke in jo (večkrat)

Vtisi o pisatelju Janezu Černaču in njegovem delu:

Misel, da smo vsi lovci, ki iščemo in lovimo srečo, je prevladala stereotipe o lovcih in lovstvu. Pogled nazaj je dejansko pisateljev pogled v prihodnost. Avtorjevo delo je psihološki prikaz stanja duha in zanesljiv odgovor, kdaj se je začelo in kako – če bomo nadaljevali s podcenjevanjem narave in samih sebe –, se bo vse to končalo.

Pisatelj Janez Černač je s svojim slikovitim pisanjem potrdil ljudski rek, da čas celi vse rane: ima najbolj ostro dleto, je najboljši sodnik in najboljši zdravnik. Ni zvest tistemu, ki ga ne izkorišča. Čas je zlato, odkrije vse, prinese in odnese.

Avtor analitično psihološkega dela je svoje delo posvetil svoji ljubljani ženi Mariji, ki ga je vedno razumela in ga ljubila kot lovca in ustvarjalca. S svojim pisanjem se ji je zahvalil in ga razširil še drugim. Človek mora veselje z nekom deliti!

Mnogi, obremenjeni s predsodki, stremijo za polnimi malhami, presegajo razumne mere preživetja in neusmiljeni krog se ponavlja. *Lisica je volku služila, pa je kožuh izgubila ...*

Z velikim pokom se je zgodilo, kako se bo končalo, pa ni zanesljivega odgovora. Janeza Černača, utemeljitelja Etičnega kodeksa slovenskih lovcev, edinstvenega tovrstnega dokumenta v Evropi, je treba brati in ga prebrati. Njegove misli o naših starih lovcih, ki so, kako romantično se to sliši, lovili gori, doli in naokoli, je treba globoko premisliti in doumeti. Gre za izjemno zanimivo in domiselno branje; knjiga *Naši stari lovci* je zgodovinski esej s tisočermi razlagami in pomeni. Vsakdo se lahko najde v njej, lovec in tisti, ki misli, da to ni.

Pisec bralca navdihuje z bogatim naborom izbranih pojmov, ki dajejo sleherni misli svoj značilen pomen. Prebral sem jo z navdušenjem, priporočam, da sežete po njej in jo preberete ne samo enkrat, temveč večkrat, ker bo sleherni bralec ob vnovičnem branju odkril nova dejstva in okoliščine. V njenem poslanstvu je – v vsaki besedi ali misli – kanček resnice, ob njenem branju sem podoživel mladostne sanje in tudi ostro kritiko tistih, ki so lov zlorabljali za svoj vzpon ali celo okoriščanje.

Nihče v tej družbi še ni priznal, da slovenske lovke in lovci s svojim pristo-vojnimi delom prispevajo precejšen delež v državni proračun, saj bi država, če bi morala v loviščih, ki ji jih je dala v koncesije upravljavcem lovišč, zaposliti samo 417 profesionalnih lovcev in jih opremiti s potrebno opremo, bistveno obremenila svoj proračun. Zato ima Černačeva ugotovitev, da je polna malha lovskega plena težka, prazna pa še težja, svoj večkratni pomen.

Pisatelj in vsestranski umetnik Janez Černač je utemeljitelj etičnega kodeksa slovenskih lovcev in prvi predsednik odbora etičnega kodeksa. Njegova filozofska in etična usmerjenost sta služili kot podlaga za njegovo široko vsebinsko in plemenito svetovno nazorsko usmerjenost pri pisanju knjige *Naši stari lovci*, ki je poučna in se tudi na šaljiv način ponorčuje z ljudsko naivnostjo in nekaterimi predstavami. Po eni strani, tako Černač, sum zavoha pečenko, še preden pridemo z lova, čeprav lov razume kot umetnost, ki nas znotraj bogati, čeprav smo na zunaj revni.

Knjiga *Naši stari lovci* je tudi odsev podzavesti in duha lovske organizacije. Lov je naporen in nevaren, zato naj bo tudi donosen, izhaja iz knjige Černačeva kritična misel o našem stremuštvo. Da smo prepirljivi in zavistni, ne gre zanikati. Pisatelj Černač, ki svoje delo gradi na vesti in poštenju, ugotavlja, da tak lovec, ki vsakega sumi, slabo spi! Drugače pa lov utrjuje človeka od znotraj in zunaj. Zajec ni kriv, če ga lovijo volkovi.

Nikakor ne morem mimo dejstva, da je bil Janez Černač dolgoletni in uspešni glavni urednik glasila Lovske zveze Slovenije LOVEC. Vanj je vtisnil tudi svoj osebni pečat tistega časa, zato ne verjamem, da sprejema manjšinsko stališče nekaterih, ki bi radi glasilo Lovec, revijo, ki ji pravzaprav ni para v Evropi, razglasili za zgolj interno glasilo LZS. Revija LOVEC je medij in verjamem, da večina lovk in lovcev pričakuje, da ga bo Lovska zveza Slovenije po Zakonu o medijih uvrstila v razvid medijev. Misli veljajo tistim trenutnim vplivnežem, ki v to osebno dvomijo; na srečo takšnih ni dosti ...

Pisatelj Janez Černač ne zagovarja hipokrizije. Ugotavlja pa, da kdor hoče uspešno loviti, se mora obračati proti vetru. Ne gre za sporočilo, da se moramo obračati po vetru za namenom, da bi prišli do koristi. To velja samo za lov. Res pa je – kot meni tudi avtor –, da kdor gre z bedakom na lov, se prazen vrne domov ...

Sicer pa je knjiga *Naši stari lovci* prepredena s hudomušnimi potegavščicami. »Lov je sprostitvev, odgovornost in prinaša tudi užitek.« Zato je bila predstavitev knjige končana s Černačevimi mislijo, da »nesreč in žensk lovcev nikoli ne manjka«.

preberete (ter o njej in njenih pogledih dobro in samokritično premislite), saj avtorjevo delo izstopa po svojih globokih, literarno-filozofskih in ustvarjalno kritičnih mislih in etičnih standardih.

Bojan Avbar

H2O

Tokrat vam kot posebno ponudbo predstavljamo daljnogled Bushnell H2O. Serija daljnogledov H2O je zelo obširna in obsega dvanajst različnih daljnogledov v dveh podserijah – glede na konstrukcijo osnovnih optičnih cevi. Serija s strehasto, t. i. roof-postavitvijo prizem, in serija s klasično oz. porro-postavitvijo optičnih prizem v telesu daljnogleda. H2O daljnogledi s konstrukcijo roof imajo ravne osnovne optične cevi, zaradi česar so tudi malo manjši, daljnogledi s postavitvijo prizem porro pa imajo klasično, v sredini zamaknjeno zgradbo osnovnih optičnih cevi, imajo pa malo večje vidno polje.

Kot že ime serije pove, so daljnogledi H2O izjemno dobro zatesnjeni zoper vdor vode v telo daljnogleda in polnjeni z dušikom, zato so zelo primerni za slabo vreme, lov ob vodi, vodne športe oziroma povsod tam, kjer so okoliščine takšne, da daljnogled pogosto pride v stik z močno vlago ali večjo količino vode.

Glavni optični elementi so izdelani iz optičnega stekla BaK-4, enako kot so pri veliko dražjih daljnogledih iz ponudbe Bushnell. Telo daljnogledov H2O je zaščiteno z gumijasto oblogo, ki je posebno narezana, da omogoča dober oprijem. Daljnogledi so

udobni in preprosti za uporabo, zanje pa ne boste odšteli celega premoženja.

Serija daljnogledov H2O predstavlja vse vrste daljnogledov: od majhnih žepnih daljnogledov z lečami objektivna od 25 mm do standardnih daljnogledov z lečami do 50 mm.

Daljnogledi H2O so primerni za širok krog uporabnikov. V tej obširni seriji bo vsakdo našel daljnogled, ki ga potrebuje. Zanimivi so majhni daljnogledi iz kompaktnega razreda 8 x 26 in 10 x 26 z obrnjeno zgradbo porro, kar precej zmanjša velikost daljnogleda. Daljnogled 8 x 26 se ponša s posebno velikim vidnim poljem, ki znaša celih 122 m/km, kar je celo meter več kot pri daljnogledu iz standardnega razreda H2O 8 x 42 zgradbe roof. Vsekakor odličen rezervni daljnogled, ki je vedno pri roki in ne doda veliko teže v nahrbtnik.

V razredu standardno velikih daljnogledov je v seriji H2O več daljnogledov obeh tipov osnovne konstrukcije z različnimi povečavami od 7-krat do 12-krat in lečami objektivna 42 mm in 50 mm. Posebej izpostavljamo daljnogleda 8 x 42 zgradbe roof in klasični daljnogled 7 x 50 zgradbe porro.

Daljnogledi H2O so tudi cenovno zelo zanimivi. Modeli iz standardnega razreda velikosti so v cenovnem razredu od približno 150 do 200 evrov, modeli iz kompaktnega razreda pa so polovico cenejši. V posebni akcijski ponudbi vam pri nakupu daljnogleda Bushnell H2O dodamo tudi reklamni Bushnell nahrbtnik.

Reklamna predstavitev Rodeo Team, d. o. o.

Bushnell

Bushnell H2O 8 x 42 Model: 150842, povečava: 8 x 42, vidno polje: 121 m/1000 m, izhodna zenica: 5,3 mm, teža: 708,5 g

V dneih, ko je zadehela pomlad in se je narava prebujala v vsej svoji lepoti, ko nas je zemlja pričakovala, da jo pobozamo s svojimi rokami, ko je gozd še sramežljivo skrival svojo goloto, smo se morali posloviti od našega dolgoletnega lovskega tovariša in prijatelja **Ivana Benigarja**. Ivan je umrl na dan velike sobote, 3. 4. 2010.

Težko smo sprejeli dejstvo, da ga kot pokončnega in marljivega človeka ter lovskega tovariša ne bo več med nami.

Ivan se je rodil 29. 8. 1938 v Trnovem pri Ilirski Bistrici, kjer je tudi odrasel. Pozneje ga je pot kot mladega fanta pripeljala v Pivko, kjer si je ustvaril družino. Ljubezen do narave, lovska dejavnost, družabnost ter lovske šege in navade, ki jih je opazoval pri svojih prijateljih, so mu vzbudile željo postati lovec. Član zelene bratovščine in s tem LD Pivka je postal leta 1968. Kljub delu doma in v službi je našel čas za razna dela in naloge v lovišču ter čas za opravljanje funkcij, ki so mu bile zaupane. Vse naloge je opravil z veseljem, skrbno in vestno. V LD Pivka je bil član UO LD od leta 1972 do 1976, starešina je bil od 1976 do 1980 in od leta 1996 do 2000, član disciplinske komisije, preglednik divjačine je bil od leta 1992 do 1996, predsednik NO Postojnsko-Bistriške ZLD od leta 2006 do smrti ter predsednik NO LD Pivka od leta 2005 do 2009. Član LD Pivka je bil 32 let. Za svoje delo v lovstvu je dobil številna priznanja in odlikovanja. Poleg znaka za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje je dobil tudi plaketo območne lovske zveze. Veliko mu je pomenilo predvsem priznanje, ki mu ga je za dolgoletno delo in trud dodelilo matično društvo.

Člani LD Pivka se ga bomo spominjali kot poštenega in vestnega lovca ter velikega ljubitelja narave. Hvaležni smo mu za njegovo delo in prispevek naši lovski družini ter za vso gostoljubnost in prijaznost, ki smo ju bili in smo ju še deležni v njegovi družinski gostilni v Pivki.

Ivan, naj ti bo lahka slovenska zemlja!

LD Pivka – M. K.

Lovce LD Polskava je globoko prizadela vest, da je 21. 4. 2010 po kratki boleznini umrl **Kvirin Petrač**, dolgoletni član LD Polskava. Kviro, kot smo ga klicali lovci, se je rodil 15. 6. 1936 slovenskim staršem na otoku Pelješcu v Dalmaciji, kjer je njegov oče takrat služboval.

Pred upokojitvijo je bil Petrač družbeno zelo aktiven v občinskem in republiškem sindikatu. Vedno se je zavzemal za pravičnost delovnega človeka. Če je bilo treba, se je proti krivici boril tudi do republiških meja. Prav tako je deloval v Krajevni skupnosti Zgornja Polskava, predvsem pri izgradnji telefonije. Bil je eden od ustanoviteljev taborniškega odreda na Zgornji Polskavi.

V lovsko organizacijo je bil spre-

jet leta 1966 kot pripravnik v Lovsko družino Cigonca, kjer je opravil pripravništvo, lovski izpit pa je opravil leta 1968 pred komisijo mariborske območne zveze.

V LD Polskava se je vključil leta 1973, ko se je z družino preselil v novo zgrajeno hišo na Zgornjo Polskavo. Bil je izredno pošten, zato so mu bile zaupane funkcije v LD Polskava, ki jih je vestno opravljal; blagajnik je bil od leta 1978 do 1990, član UO LD je bil od leta 1978 do 1990. Bil je tudi član uredniškega odbora za pripravo Zbornika LD Polskava ob njeni 50-letnici in eden od avtorjev besedil. Nadalje je bil član gradbenega odbora pri prenovi lovskega doma od leta 2007 do 2008. Bil je član disciplinske komisije od leta 2007 do 2010.

Redno se je udeleževal delovnih akcij. Kot gradbeni strokovnjak je še posebno veliko prispeval z nasveti pri raznih gradbenih delih, najbolj pri prenovi lovskega doma.

Za prizadevno udejstvovanje v lovski organizaciji ga je LZS odlikovala z znakom LZS za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Res se je v zadnjih letih zaradi boleznii zelo redko udeležil lovov, bil pa je redno prisoten na zborih lovcov in občini zborih LD Polskava. Rad se je družil s prijatelji, do katerih je imel spoštljiv odnos in nikoli ni bil prepirljiv.

Zelo rad je imel naravo; spoštoval je vse življenje v njej. Kviro je bil široko razgledan na več področjih. O lovstvu je veliko prebral, zato je bil izjemen sogovornik.

V velikem številu smo se lovci, tudi iz sosednih lovskih družin, 24. aprila na polskavskem pokopališču z vsemi lovskega častmi poslovili od spoštovanega lovskega tovariša in prijatelja. Rogisti so simbolično oznanili konec pogona in lov je bil za našega dragega Kviro za vedno končan.

Dragi Kviro, spominjali se te bomo in te ohranili v lepem spominu. Zahvaljujemo se ti za vse delo in trud, kar si storil v korist naše LD. Mirno počivaj! lahka naj ti bo polskavska zemlja!

LD Polskava – J. M.

Maja nas je nepričakovano, v svojem 69. letu, zapustil naš spoštovani lovski tovariš **Milan Masten** (umrl je 14. 5. 2010).

Milan se je rodil 20. 2. 1942 v Ormožu. Ker sta mu v življenju veliko pomenila narava in družjenje s prijatelji, se je leta 1976 vključil v vrste zelene bratovščine. V družbi prijatelj je uresničeval svoje lovske sanje in je že kmalu po vstopu v LD, od leta 1978 do 1987, opravljal zahtevno funkcijo tajnika LD. Od leta 1987 do 1990 je bil predsednik disciplinske komisije LD; od leta 1990 do 1992 je opravljal funkcijo starešine LD. Od leta 1992 pa vse do smrti je vestno opravljal funkcijo družinskega blagajnika.

Med lovci je veljal za dobrega gospodarstvenika, zanesljivega in poštenega lovca, ki se ne izogiba dolžnosti in nalog v lovski družini, pa tudi ne v dela v lovišču in pri programih varstva narave. Od leta 1993 je bil tudi tesen sodelavec ZLD Ptuj - Ormož, za kar se mu vodstvo te območne zveze iskreno zahvaljuje.

Za svoje zavzeto delo na področju lovstva je bil odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje.

Dragi Milan, za vse, kar si storil v korist naše LD in lovstva v širšem pomenu, se ti lovski tovariši najlepše zahvaljujemo. Lovski rog ti je ob poslednjem slovesu še zadnjič zatrobil in lovski tovariši smo z zelenimi vejicami prekrili žaro s tvojimi posmrtnimi ostanki. Zadnji pogon tebi v čast pa je bil kratek in tih ...

LD Leskovec v Halozah – B. Š.

Iz vrst LD Peca - Mežica se je 24. 7. 2010 po daljši in hudi bolezni za vedno poslovil naš dolgoletni lovski tovariš **Ivan Kopušar**. Trden kot macesnov vihar-

nik, pa kljub temu ranljiv je počasi ugašal pod težo boleznijo.

Ivanovo življenjsko popotovanje se je začelo 20. 7. 1930. leta v Ljubnem ob Savinji. Na majhni kmetiji se je rodil mami Mariji in očetu Albinu kot tretji, najmlajši sin. Družina se je preživljala s prodajo domačih pridelkov. Ivan je že kot otrok občutil pomanjkanje, kar mu je pustilo tudi grenak občutek, ki se ga ni znebil vse življenje. Zelo je bil navezan na naravo, saj je v njej največkrat poiskal uteho za težko življenje. Po končani osnovni šoli, ki jo je obiskoval v domačem Ljubnem, se je vpisal na nižjo gozdarsko šolo in jo leta 1949 uspešno končal. Delati kot gozdar in se zapisati naravi je bil Ivanov življenjski cilj, ki se mu je tudi uresničil, ko se je kot gozdar zaposlil najprej v Lučah. Nato ga je pot vodila prek Mislinje v Mežiško dolino, kjer je po mnogih reorganizacijah v gozdarstvu službovanje sklenil kot revirni gozdar v revirju Mežica in se leta 1990 upokojil. Ivan je bil pri svojem delu zelo vester in natančen, še posebno rad pa je v gozdu uvajal sonaravno gospodarjenje z gozdovi.

Med službovanjem v Mislinji je spoznal svojo življenjsko sopotnico Antonijo. V zakonu sta se jima rodili hčerki Cvetka in Milena, ki sta dedka Ivana razveselili z vnukom in vnukinjama. Po preselitvi v Mežico sta si z ženo Antonijo zgradila hišo in uredila topel dom za svojo mlado družino, ki pa ga žal Ivanova

Antonija ni dolgo uživala. Po ženini smrti je v Lešah spoznal svojo poznejšo sopotnico Ano, ki ga je spremljala zadnja leta življenja in mu požrtvovalno nudila vso pomoč pri njegovi hudi bolezni.

Ko se je priselil v Mežico, se je leta 1954 včlanil v lovske vrste LD Peca - Mežica in tako uresničil tudi svojo drugo največjo željo. Tako kot je bil predan gozdarski službi, je bil predan tudi ljubezni do narave in divjadi. Kot gozdar in lovec je med Peco, Platom in Lomom le on do podrobnosti poznal stečine divjadi. Pozimi ji je v visokem snegu prinašal seno in delal gazi zanj, ki je bila izčrpana zaradi gibanja po globoki snežni odeji. V lovskih vrstah je kmalu sprejel zaupane mu naloge, ki jih je vzorno opravljal vrsto let. Deset let (1974–1984) je neprekinjeno opravljal naloge gospodarja LD, bil pa je član skoraj vseh komisij, ki jih je UO LD Peca - Mežica imenoval za pomoč pri svojem delu. Dolga leta je bil tudi vodja in mentor številnim mladim lovčem.

Za svoje delo v lovstvu je prejel številne pohvale, priznanja in odlikovanja, med katerimi še posebej izstopajo odlikovanja LZS: znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje. LD Peca - Mežica mu je leta 2001 izglasovala tudi naziv častnega člana.

Ivan, ob tvojem slovesu ti je Oktet LD Peca - Mežica zapel nekaj pesmi, ki si jih imel najraje; strelji iz lovskih pušk so naznanili tvoj zadnji pogon, z vejicami izza klobukov smo ti v slovo prekrili žaro. Zahvaljujemo se ti za vse, kar si storil za naravo, divjad in LD. Naj ti bo lahka koroška zemlja in še naprej naj ti šumijo gozdovi, ki so bili tvoj življenjski raj.

LD Peca - Mežica – F. Š. in P. S.

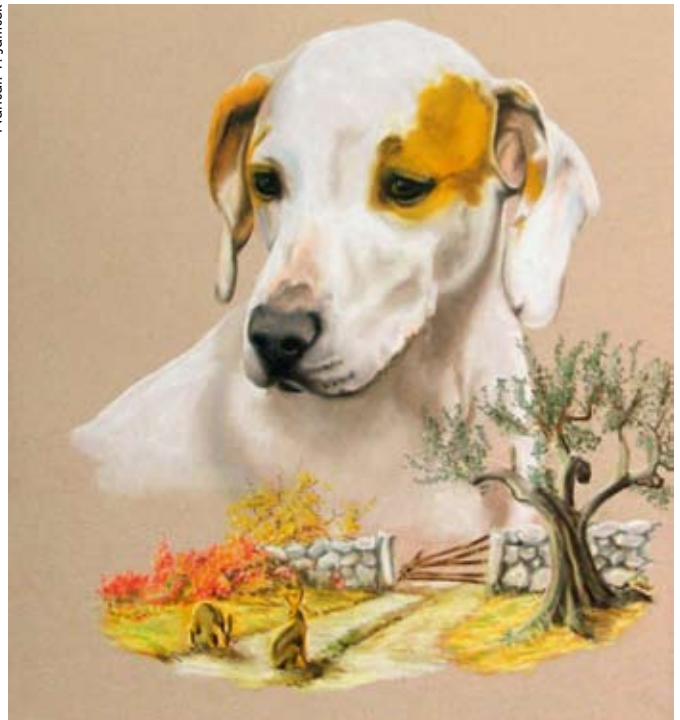
Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

- Ludvik Špes, LD Vojnik, * 6. 8. 1934, † 20. 5. 2010.
- Rudolf Toplak, LD Velika Polana, * 2. 9. 1949, † 23. 8. 2010.
- Karlo Delia, LD Draga, Trava, * 5. 4. 1952, † 26. 8. 2010.
- Alojz Galič, LD Dobrova, * 13. 4. 1928, † 26. 8. 2010.
- Jože Urh, LD Taborska jama, * 19. 10. 1929, † 14. 8. 2010.
- Franc Žejn, LD Pivka, * 21. 1. 1914, † 29. 7. 2010.
- Stojan Jakovljevič, LD Plešivica, Žuzemberk, * 23. 8. 1920, † 10. 8. 2010.
- Franc Lazar, LD Videž, Kozina, * 19. 12. 1925, † 1. 5. 2010.
- Milan Masten, LD Leskovec v Halozah, * 20. 2. 1942, † 14. 5. 2010.

- Janez Gotlip, LD Otočec, * 15. 6. 1953, † 17. 7. 2010.
- Janez Plohl, LD Markovci, * 16. 8. 1924, † 10. 7. 2010.
- Anton Mišič, LD Rečica pri Laškem, * 20. 2. 1929, † 15. 7. 2010.
- Franc Vogrinc, LD Polzela, * 26. 9. 1919, † 18. 8. 2010.
- Branko Vrtovec, LD Dramlje, * 18. 7. 1952, † 10. 8. 2010.
- Ivan Ulčnik, LD Veliki Kamen, * 2. 8. 1933, † 1. 10. 2009.
- Rafael Župevec, LD Veliki Kamen, * 5. 2. 1940, † 30. 3. 2010.
- Ivan Kogoj, LD Anhovo, * 7. 5. 1945, † 24. 5. 2010.
- Ludvik Koncut, LD Anhovo, * 14. 2. 1938, † 19. 7. 2010.

Umrli časten spomin!

Notrisel: T. Jamšek

30 let dela LKD Idrija

Lovsko-kinološko društvo **Lidrija** (LKD Idrija) bo 16. oktobra 2010 proslavilo 30 let delovanja na območju, ki ga pokriva Zveza lovskih družin Idrija (ZLD).

Vsi kinologi pa tudi lovci te območne lovske zveze vemo, da je kinologija ali psoslovje nauk o psih, ki se razvija in deluje v dobro smotne vzreje vzgoje in šolanja psov in izobražuje mlade vodnike. Dr. **Ivan Lovrenčič**, pionir slovenskega lovstva, je bil tudi med prvimi organizatorji slovenskih kinologov, ljubiteljev psov, izvrsten lovski kinolog in mednarodni kinološki sodnik. V pogledu pravičnega lova je bila njegova izvirna in pravilna misel, da je »lovec brez psa kakor

lovec brez puške«. Sledeč tem mislim, so lovci na območju zdajšnje ZLD Idrija po 2. svetovni vojni vzrejali veliko lovskih psov, prednjačili so istrski kratkodlaki in resasti goniči, nato posavski goniči, brak-jaz-bečarji in terierji.

Lovska kinologija je že od nekdaj izredno pomembna sestavina slovenskega lovstva. Prek nje lahko vsaka LD dela in sodeluje s psi tudi na državnem nivoju. Zato smo vsi lovci - kinologi vseh sedmih LD, ki smo združeni v ZLD Idrija, včlanjeni in delujemo v LKD Idrija, ki je članica Kinološke zveze Slovenije, le-ta pa kot zvezna članica v mednarodni kinološki organizaciji FCI (*Federation Cynologique internationale*).

Vodniki lovskih psov iz vseh sedmih LD na Idrijskem in Cerkl-

Foto: T. Jamšek

Mala gaskonjska gonička Biga, vodnika Tomaža Jamška, (LD vipava) po uspešno opravljeni krvni sledi.

ljanskem zagotavljajo tudi lovsko-kinološko članstvo ZLD Idrija in vse potrebe lovske kinologije.

Nobene dokumentacije ni, ki bi dokazovala organizirano ali posamezno kinološko dejavnost na Cerkljanskem in Idrijskem v času pred 1. svetovno vojno, pa tudi ne med obema vojnoma. Ohranjena so samo neka šaljiva ustna izročila, ki so jih (kot povsod) zagrizeni ljubitelji psov lahko tudi poljubno prirejali. Iz ohranjenih črno belih fotografij nekje med prvo in drugo svetovno vojno (eno takšnih objavljamo) lahko začutimo takratni nivo v kinologiji in balistiki. Na fotografiji sta istrski kratkodlaki gonič (vsaj njegova podoba se še najbolj približuje zdajšnjemu standardu te pasme) in posavski gonič, ki pa je že na oko le križanec s to pasmo. Vsi lovci na fotografiji so opremljeni le s šibrenicami, s katerimi so v tistih časih streljali tudi veliko parkljasto divjad, kot sta gams in srnjad. Takrat so imeli lovske pse samo premožnejši kmetje ali večji posestniki, če je bil lastnik ali gospodar tudi lovec. Organiziranih lovov ali pogonov pa so se redno udeleževali tudi povabljeni gospodje, uradniki in industrialci od drugod. Torej so že tedanji lovci (v resnici le redki premožnejši) spoznali vrednost pasemskega lovsko uporabnega psa.

Celotno kinologijo je zelo prizadela 2. svetovna vojna. Kljub vsem tegobam so se na Cerkljansko-Idrijskem območju le ohranili posamezni primerki vseh lovske pasme lovske psov, pomembni za razplod. Šele po letu 1949, ko je kinološko združenje začelo v Sloveniji organizirati razne preglede, telesne ocene psov, tekmovanja, razstave in kinološka predavanja, lahko govorimo o organizirani lovske kinologiji. Leta 1950 so začeli z rednimi pregledi lovske psov vseh pasem. Uvedena sta bila rodovna knjiga in izdajanje rodovnikov, kar je vodil dr. Ivan Lovrenčič s sedežem v Ljubljani. Za evidenco, obveščanje lovcev, vodnikov lovske psov in rejcev so se v upravnih odborih, takrat še mladih lovske družin, odločili zaposliti kinološke referente, ki so aktivno delali vse do leta 1980.

Na Idrijskem in Cerkljanskem se moramo po 2. svetovni vojni zahvaliti za intenzivno in kakovostno vzrejo čistopasemskih goničev in lovske terierjev trem psarnam, ki so bile zabeležene

pri Kinološki zvezi Slovenije. V psarni **Vojskarska** so vzrejali visokonoge goniče, delovala pa je na območju lovišča LD Idrija na Vojskem (pri Trohu). Vodil jo je izkušeni kinolog in kinološki sodnik **Jože Oblak**, zdaj stanujoč v Cerknem.

V psarni **Porezen - Cerkno** so vzrejali visokonoge goniče in je delovala v LD Cerkno. Vodil jo je izkušeni pokojni kinolog **Venceslav Gosar**.

V psarni **Idrijska** so vzrejali jamarje terierje in je delovala v LD Dole. Vodil jo je izkušeni, že pokojni kinolog **Vinko Seljak**.

Od naštetih psarn ne deluje nobena več, so pa še vedno reji čistopasemskih lovske psov med našimi lovci-kinologi: **Vinko Močnik** vzreja čistopasemske posavske goniče, **Radoš Burnik** vzreja čistopasemske bavarske

se zavzeti kinologi 23. 1. 1980 zbrali na ustanovnem občnem zboru in ustanovili **LKD Idrija**, ki zelo dejavno in strokovno deluje še dandanes, torej že 30 let. Ne le na našem območju, pač pa tudi drugod je reorganizacijska prelomnica botrovala, da je lovska kinologija dobila »zeleno luč« v vseh LD. Na ustanovnem občnem zboru LKD Idrija so bili v posamezne odbore izvoljeni:

IO LKD Idrija: Lado Filipič (predsednik LD Jelenk), **Boris Kržišnik** (tajnik LD Kerkovše), **Vinko Šinkovec** (tajnik LD Idrija), **Ciril Tušar** (LD Porezen - Cerkno), **Jože Pregel** (LD Dole), **Rafael Štucin** (LD Otavnik) in **Pavel Rupnik** (LD Javornik).

V NO so bili izvoljeni: **Franc Razložnik** (predsednik LD Idrija), **Vinko Medved** (LD Jelenk) in **Milan Golob** (LD Porezen).

Stara fotografija skupine lovcev iz Cerknega. Lov na gamse iz leta 1925 v Drnovi. Stojijo: Jernej Lahajnar - Jernej, »U-bajt«; Franc Boškjin - sodnik v Cerknem; Anton Mlakar - Šaulno, sedijo: gostilničar Kalan, Franc Pirc - gozdar in Ciril Čuk; vsi iz Cerknega.

barvarje in kratkodlake istrske goniče, **Simon Rudolf** kratkodlake istrske goniče, **Anton Raspet** resaste istrske goniče in **Franc Bončina** kratkodlake istrske goniče.

Do leta 1980 je bila lovska kinologija dokaj zapostavljena po vsej Sloveniji, enako tudi na območju ZLD Idrija. Tistega leta pa je nastala velika reorganizacija. Kinološka zveza Slovenije (KZS) je predlagala, naj bi na območju vseh območnih lovske zvez (ZLD/LZ) ustanovili lovska kinološka društva (LKD), ki bi predstavljala strokovno podlago za razvoj lovske kinologije. V tedanjem vodstvu ZLD Idrija so

Novoizvoljeno vodstvo je zoralo ledino in si zadalo nalogo, da bo uvedlo nove organizirane oblike dela, strokovno izobraževalo lovce - kinologe, prirejalo tečaje za šolanje psov, povečalo skrb za kakovostno telesno zunanost pasem lovske psov (po standardih).

Po ustanovitvi LKD so se podvojile tudi kinološke prireditve, stopnjevali so se uspehi našega društva v vseh pogledih, predvsem pa glede strokovnega izobraževanja članstva. LKD Idrija ima zdaj pet kinoloških sodnikov: **Jože Oblak** - za delo jamarjev, **Niko Mrak** - za barvarje, brak-jazbečarje in goniče

(za delo in telesno ocenjevanje), **Anton Raspet** - za goniče (delo in telesna ocena), **Jure Pagon** - za barvarje (delo), **Radoš Burnik** - za goniče (telesno ocenjevanje).

Članstvo društva se giblje okrog 121 članov. Lovci - vodniki lovske psov v LKD Idrija vodi skupaj 102 psa.

Lovišča v LZ Idrija so predvsem hribovita, zato številčno prevladujejo visokonogi goniči, brak-jazbečarji, nekaj je lovske terierjev in štirje barvarji (bavarski barvarji), kar je zelo primeren izbor. Štirje vodniki psov barvarjev pokrivajo krvosledniške potrebe članstva celotne LZ Idrija (sedem družin).

Od leta 1990 smo se udeležili vseh državnih tekem goničev in krvosledcev (barvarjev). Poželi smo kar lepe uspehe pri obeh pasmah psov doma in v tujini in tudi v evropskem merilu.

Državne tekme v delu goničev R Slovenije do leta 2000:

- 31. 10. 1992 v Vipavi (Zemona) smo dosegli ekipno 2. mesto.
- 16. 10. 1993 v Žireh smo dosegli ekipno 1. mesto. To je bila prva državna tekma v samostojni Sloveniji.
- 5. 11. 1994 v Rižani smo ekipno dosegli 2. mesto.
- 24. 10. 1998 v Kočevju smo dosegli ekipno 3. mesto.

Vsako leto se vodniki s psi goniči udeležijo tudi troboja - spominske tekme na pokojnega kinološkega sodnika **Antona Oselija** - med LKD Koper, Idrija in Gorica, kjer goniči in vodniki LKD Idrija žanjejo vrhunske uspehe.

Tekme v delu psov barvarjev ali krvosledcev do leta 2000:

- V Bovcu je na lokalni tekmi v delu psov po krvnem sledu vodnik **Ivan Uršič** z barvarskim barvarjem dosegel v konkurenci posameznikov 3. mesto.
- Vodnik **Jure Pagon** je s psico pasme brandel brak dosegel na lokalni tekmi v Bovcu leta 1996 2. mesto.
- V Monte Grapa (Italija), na tekmi treh dežel (Italija, Avstrija, Slovenija), je na tekmi v delu po krvnem sledu **Ivan Uršič**, vodnik bavarske barvarke Bare, dosegel 4. mesto.

V zadnjih desetih letih od leta 2000 do 2010 so naši zavzeti vodniki s svojimi psi tekmovali na vseh prireditvah (goničev in barvarjev) in dosegali solidne uspehe, saj je v naših prostorih v lovskem domu v Šebreljah (LD

Spomin na brakado v Tolminu 5. 10. 1992, na katero je LD Tolmin povabila tri lovce LD Porezen - Cerknjo s svojimi goniči. Rezultat lova je bil sedem uplenjenih zajcev.

Jelenk) razstavljenih več kot 20 pokalov za ekipne zmage (od prvega do tretjega mesta). Prav toliko pokalov in priznanj so poželi tudi posamezniki in jih odnesli domov ter z njimi razveselili svoje domače.

LKD Idrija tudi redno organizira in izvede v loviščih LD, ki sodijo v okvir ZLD Idrija, mnoge kinološke prireditve in delovne preizkušnje, pa tudi državne tekme visokonogih goničev in krvosledcev (barvarjev).

Leta 2009 sta bili v naših loviščih dve tekm:

- 12. 9. 2009 je LKD Idrija v sklopu z Vzrejno komisijo (VK) za krvosledce in v sodelovanju z ZLD Idrija v lovišču LD Jelenk uspešno organizirala 15. državno tekmo barvarjev - CACT 2009.

- 31. 10. 2009 je bila organizirana lokalna tekma med LKD Gorica - Nova Gorica, Obalno-Kraškimi LKD - Koper in LKD Idrija - Memorial Antona Oseljca. LKD Idrija je to tekmo uspešno izvedla v lovišču LD Idrija na Vojskem.

Z veseljem smo sprejeli ponudbo VK za visokonoge goniče za organizacijo in izvedbo državne tekme goničev **16. 10. 2010**. Tistega dne bomo s popestritvijo naših štirinožnih prijateljev proslavljali tudi **30 let uspešnega dela LKD Idrija**. Tekma bo v lovišču LD Porezen - Cerknjo. Zborna mesto in zadnji pogon bosta v Motelu Bridnk pri Kladju.

Pričakujemo lepe uspehe naših vodnikov in psov.

Zaradi naših zavidljivih rezultatov ni prav nič čudno, da je KZ Slovenije leta 1998, ob svoji 77-letnici, v Domžalah podelila našemu LKD Idrija plaketo za

zasluge na kinološkem področju ob 77-letnici KZS.

V LKD Idrija so 30 let vodili delo in dejavnosti štirje predsedniki, in sicer: **Lado Filipič**, ustanovni predsednik LKD Idrija iz LD Jelenk, **Niko Mrak** iz LD Krekovše, **Albert Stepančič** iz LD Dole in **Anton Rasket** iz LD Porezen - Cerknjo.

Nikakor ne smemo pozabiti, da smo v LKD Idrija na volilni redni skupščini 15. 5. 2010 izvolili novo vodstvo, ki zdaj deluje pod predsedstvom zavzetega kinologa **Milana Fortuna**, člana LD Dole, v katerega imamo trdno zaupanje, da bo v prihodnje LKD Idrija še uspešneje delovala na vseh področjih kinološke dejavnosti.

Anton Rasket

Tečaj vodljivosti in šolanja lovskih psov LKD Celje 2010

Tudi letos spomladi je bil brezplačno organiziran **tečaj osnovnega šolanja vodljivosti lovskih psov vseh pasem za lovce LD, ki so člani Lovskega kinološkega društva Celje**.

Začetek – teoretični del se je začel 6. marca zjutraj na sedežu Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje v Celju (samo za vodnike). Dogovorili smo se o namenu šolanja in poteku tečaja, o potrebnih pripomočkih in pripravi psa na vadbo. Nato smo obnovili znanje o anatomiji in fiziologiji psa, o vedenju psov, negi, nagonih, boleznih psov in ukrepih pri posameznih značajnih boleznih. Seznanili smo se tudi z najpomembnejšimi do-

ločbami **Zakona o zaščiti živali in Pravilnika o zaščiti hišnih živali**. Predaval je **Matej Zupanc**, dr. vet. med., direktor Veterinarske bolnišnice Šentjur. Njegovi veterinarski nasveti so bili zelo praktični in poučni, saj je povedal je vse, kar mora skrbnik vedeti za vzgojo in nego svojega ljubljencega, pa tudi, kako je treba ravnati v primeru bolezni in poškodb, o pravilni prehrani psov, preventivi stika z zajedavci, o preprečevanju nekontroliranih paritev. Odgovoril je tudi na vsa vprašanja, ki so mu jih postavili slušatelji. Na koncu je prav prijazno ponudil za vse lovske pse, katerih lastniki so lovci, tudi popust pri storitvah Veterinarske bolnišnice Šentjur.

Praktični del tečaja je potekal dvakrat na teden (ob sredah in petkih) od 17. marca do 29. maja na vadišču v Ložnici pri Žalcu na poligonu KD Pluton Žalec ob 17. uri. Tečaj je obiskovalo kar 27 prijavljenih parov (vodnik – pes).

Ves čas druženja so bili vodniki zadovoljni z napredkom, še bolj pa so bili videti zadovoljni njihovi psi, saj si je njihov gospodar vzel toliko časa zanj! Skupaj smo preživeli tri prijetne mesece. Šolanje je bilo v skladu s *Programom osnovnega šola-*

nja lovskih psov, ki ga je sprejel Strokovni svet Kinološke zveze Slovenije leta 1995. Vodniki so se naučili, kako je treba izolirati psa v ubogljivosti z metodo t. i. *pozitivne motivacije* (z nagradami, pohvalami in igro).

Po končanem tečaju so vodniki in psi opravljali izpit VP-1 ali VP-2. Pri tem velja ponovno opozoriti, da VP-2 ni nadaljevanje VP-1, ampak ima VP-1, ki ga opravljajo predvsem vodniki goničev in barvarjev, naslednje discipline: *vođenje psa na povodcu, vođenje brez povodca, vaja stoj med hojo, ležanje med hojo, sedi med hojo in odpoklic ter odložitev s strelomirnostjo*. Izpit VP-2 pa obsega poleg disciplin, ki veljajo za VP-1, še lovske discipline: *prinašanje uplenjene divjadi in »dol - down«* pri gibanju.

Izpit je opravljalo 25 parov, in sicer 16 parov je opravilo VP-2 in 9 parov VP-1. Dva vodnika nista opravljala izpita, vendar sta kljub temu osvojila nekaj osnovnih vaj. Skupen rezultat je bil torej dober, povprečno kar 88,12%. Vodniki so vodili 11 nemških prepličarjev, 4 brak-jazbečarje, resaste jazbečarje, beagla, nemškega žimavca, epagneul bretona, bavarska barvarja in hanovskega barvarja.

Foto: J. Šumak

Skupinska fotografija vseh udeležencev na začetku tečaja

Demonstracija vaje »poleg« – hoja ob nogi na povodcu

Jožica Metelko Kraševac daje vodniku napotke pri šolanju njegovega nemškega prepeličarja.

Tečaj je vodila **Jožica Metelko Kraševac**, kinološka sodnica in vodja osnovnega šolanja lovskih psov pri KZS, ki je tudi pripravila natančen program, njen pomočnik pa sem bil podpisani **Janez Šumak**, tudi kinol. sodnik.

Na koncu zapisa bi se radi še posebej zahvalili: **Mateju Zupanu**, dr. vet. med., direktorju Veterinarske bolnišnice, ki se je odpovedal honorarju za svoje predavanje v dobro LKD Celje in družbi **Hana Ana, d. o. o. - Škofja vas** za podarjene priboljške za naše pse, ki so nam služili za nagrajevanje dobrega dela in ubogljivosti psov.

Tečajniki so predstavili svoje delovne rezultate (vaje poslušnosti) javnosti na telesnem ocenjevanju lovskih psov na Rinki 29. maja letos in poželi velik

aplavz prisotnih, ki so v poznejšem razgovoru prav tako izrazili zanimanje za tak tečaj prihodnje leto.

Janez Šumak,
podpredsednik LKD Celje

POPRAVEK

V članku Tečaj za vodnike krvosledcev v Prekmurju, ki je bil objavljen v reviji Lovec, 9/2010, na str. 470, in sicer v začetku drugega odstavka, je avtor članka pomotoma navedel kot organizatorja tečaja za vodnike krvosledcev Komisijo LZS za lovsko kinologijo. Pravilno je **Vzrejna komisija KZS za barvarje**. Za napako se avtor **Iztok Trček** iskreno opravičuje predsedniku in članom vzrejne komisije za barvarje.

Uredništvo

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terierji (SLRLT):

O: tuj plemenjak, m: 4/I, 28. 9.,
Tjaša Gregorič,
Majde Vrhovnikove 2,
1000 Ljubljana.

Kratkodlaki jazbečarji (SLRJk):

O: 5/I, m: 5/II, 22. 8.,
Rudolf Bauman,
Sp. Dobrenje 36, 2211 Pesnica.

Resasti jazbečarji (SLRJR):

O: 5/I, m: 4/I, 29. 9.,
Tomaž Šterk,
Kočevje 19/a, 8340 Črnomelj.

Pritlikavi dolgodlaki jazbečarji (SLRJPd):

O: tuj plemenjak, m: 4/II, 9. 9.,
Starsky Carine,
Hrastje 2/b, 1290 Grosuplje.

Resasti istrski goniči (SLRGIr):

O: 4/I, m: 4/I, 10. 8.,
Janko Logar,
Pod bregom 2,
2380 Slovenj Gradec.

Hanovski barvarji (SLRHb):

O: tuj plemenjak, m: 5/II, 16. 8.,
Tomaž Burazer,
Zadržna c. 7, 8340 Črnomelj.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

jelenje rdeči
O: 5/I, m: 5/I, 10. 7.,
Boris Dolenc,
Petelinje 89, 6957 Pivka.
O: 5/I, m: 5/I, 18. 8.,
Vojko Smole,
Vršna vas 16,
3253 Pristava pri Mestinju.

Nemški kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: 5/SPP - 206;
m: 5/PZP - 41, JZP - 169; 22. 9.,
Žarko Skomina,
Prvačina 138, 5297 Prvačina.

Kratkodlaki vajmarčan (SLRWpk):

O: tuj plemenjak,
m: 5/SPP - III. n. r., 9. 10.,
Eva Kranjc,
Šturmovna 25, 1133 Ljubljana.

Kinološka zveza Slovenije

Orožje in lovška optika

Prodaj puške: londonske, boroveljske, ekspres, petelinke, mannliherice, mauzerice, winčestrovke itn., **pištole, revolverje.** Tel.: 031/285-700, (03) 545-11-46.

Prodaj kombinirano lovsko puško (bock driling), kalibra 16 - 7 x 65 R - 5,6, s strelnim daljnogledom Zeiss Clasic Diavary 3 - 12 x 56 (Suhlova montaža). Tel.: 031/351-935.

Prodaj malo uporabljano karabinko CZ, kal. .308 Win. (izvozni model), s str. daljnogledom 1,5 - 6 x 42 (zasučna mont.). Tel.: 031/30-60-80.

Prodaj risanico Tikka, mod. 595, kal. 7 mm - 08 Rem., z montažo (vse kot novo). Tel.: 051/60-65-44.

Prodaj repetirko Mannlicher Schönauer (1950), kal. 7 x 57, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32. Tel.: 031/611-267.

Prodaj boroveljsko bokarico (Sodia), kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 36 (Suhlova montaža). Tel.: 031/618-130.

Prodaj repetirko Sava - Kranj, dodelano, kal. 8 x 57 IS. Puška ima merke za hiter strel in str. daljnogled Leopold 3 - 9 x 40 (Leopoldova montaža) in **risanico Varmint** (spec. Mauser) kal. .308 Wn. (montaža Leopold). Puški sta kot novi. Tel.: 041/764-257.

Prodaj tricevko Merkel Suhl, kal. 16 - 16/7 x 65 R, odlično ohranjeno, s str. optiko Kahles 8 x 56, z lepo rezbarijo na kopitu; ali jo **zamenjam** za lažjo **kombinirano puško** enakega kalibra risane cevi in tovarne. Cena je 1.700 €. Tel.: 041/887-502.

Prodaj kratko repetirko (»štuc«) Steyr Mannlicher, kal. 8 x 56 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (1.400 €) in polavtomatsko **pištolo** Smith & Wesson, kal. .22 I. r. (400 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj bokarico Sabatti, kal. 12/.30 - 06, s str. daljnogledom Kahles 6 x 42; **karabinko**, kal. 8 x 57 JS, s str. daljnogledom Ultralux 6 x 42 (zasučna montaža); **polavtomatsko**

risanico Browning, kal. .30 - 06; dva **str. daljnogleda** Tasco 4 x 32 za MK puško, BSA 3 - 9 x 40; **dvogled** 10 - 30 x 50 in **80 nabojev**, kal. 6 mm Rem. Tel.: 031/380-448.

Prodaj skoraj nov str. daljnogled Swarovski Z 6i - 2 - 12 x 50. Tel.: 041/664-528.

Prodaj risanico - prelamač, kal. .223 Rem., s **str. daljnogledom** BSA 5 x 40 (600 €); **enocevno šibrenico**, kal. 20 (300 €), **kalibrator** Tasco (za kal. 5,6 - 7 - 35) za kontrolo pristrelitve (100 €); **str. daljnogled** Literschop E 9 - 6 x 5 z osvetljenim križem (35 €); reprezentančni **dvogled** Luxor 6 x 40 - 6,5 (40 €); **revolver** Taurus 350, kal. 9 - 6 » (600 €), Tel.: 041/648-072.

Prodaj kombinirko ČZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **šibrenici - brezpetelinki**, kal. 16 - 16 in 12 - 12; **risanico - repetirko**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo) ter **repetirke**, kal. 6,5 x 57; .222 Rem. in .22 Hornet. Tel.: 030/692-159.

Zaradi bolezni prodaj tricevko Merkel Suhl, kal. 12 - 12/7 x 65 R (cevi 65 cm), s str. daljnogledom Habicht Nova 6 x 42 (4A križ - Suhlova montaža). Puška je zelo natančna. Tel.: 041/321-210.

Prodaj risanico - repetirko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 7 x 50 in **repetirko**, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom 6 x 42. Tel.: 031/363-795.

Prodaj odlično ohranjeno repetirko CZ, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Zeiss 1,5 - 6 x 39 (Suhlova montaža). Tel.: 041/623-031.

Prodaj boroveljsko polrisanico - petelinko, kal. 16 - 8 x 57 IRS, s str. daljnogledom Hensoldwetzlar 6 x 42; **polavtomatsko risanico** Remington Wodmaster, kal. .30 - 06, s str. daljnogledom Kahles 4 x 32; **risanico - repetirko** Marlin, kal. .30 - 30, in str. daljnogledom Hunter 2 - 9 x 42; ter **šibrenico** Suhl 40 E, kal. 20 - 20 (malo uporabljano). Tel.: 051/315-797.

Prodaj češko bokarico z naprožilom, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 (550 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj risanico Marlin, kal. .17 HMR, z variabilnim str. daljnogledom BSA (cena 600 €) Tel.: 031/384-520.

Prodaj Suhlovo tricevko, kal. 12 - 12/7 x 57 R, vložno cev, kal. 2,2 - 9 x 42, Swarovski. Tel.: (01) 787-00-61.

Prodaj borovelsko kombinirko, kal. 16/7 x 65 R, izdelak Sodie, z vložno cevjo, kal. .22 WMR, in str. daljnogledom 1,5 – 6 x Zeiss. Puška je brezhibna. Tel.: 031/575-055.

Prodaj strelni daljnogled Kahles 3 – 12 x 56 Helia L., uporabljen, a dobro ohranjen. Cena po dogovoru. Tel.: 041/347-975.

Prodaj risanico – repetirko Sauer S202, kal. .30 8 Win. Puška je kot nova; izstreljenih le okrog 30 nabojev, zelo natančna. Cena po dogovoru. Tel.: 041/373-701.

Prodaj kranjsko risanico – repetirko, kal. .30-06 s str. daljnogledom Zeiss (Suhlova montaža, izstreljenih le okrog 15 nabojev). Tel.: 041/ 687 404.

Prodaj češko bokarico, kaliber 16/16, odlično ohranjeno. Tel.: 041/204-451.

Lovski psi

Prodaj brandel braka, stara 3 leta iz delovne linije, izključno za namene krvosledništva. Tel.: 041/704-836, Andrej Zabukovec.

Prodaj dva 10 tednov stara beagla (samčka), potomca vrhunskih staršev (dvakrat cepljena). Oče je tuj plemenjak. Tel.: 051/394-417.

Prodaj dva psa za lov na zajca in divjega prašiča (ne gonita srnjadi). Tel.: 040/307-532, Marko.

Prodaj 3 mesece staro psičko, srbsko-balkansko goničko, odličnih staršev. Tel. 041/421-919.

Kupim dobrega lovskega psa, starega od 2 do 4 leta. Tel.: 041/810-155; samo zvečer.

Prodaj elektronsko ovrtnico za šolanje psov. Domet 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodaj angleška koker španjela – delovna linija, stara 4 mesece (parček), črni. Tel.: 031/629-673.

Prodaj resasto jazbečarko, staro 4 mesece. Tel.: 041/887-502.

Prodaj 3 leta starega brak-jazbečarja (zaradi preselitve). Mogoč je tudi preskus psa v delu. Tel.: 051/420-005.

Ugodno prodaj 4 mlade kratkodlake istrske goniče, odličnih staršev. Tel.: 041/475-670.

Za paritev imam na voljo posavskega goniča (plemenjaka) z odlično telesno oceno (5/1). Je odlični gonič in nosilec priznanja s kinol. razstave. Tel.: (07) 308-35-84.

Prodaj dva nemška lovska terierja, stara 4 mesece. Tel.: 041/862-603 (Vrhnik).

Prodaj nemške lovske terierje, stare 3 mesece, potomce odličnih staršev. Tel.: 041/346-914.

Prodaj rodovniške brak-jazbečarje, potomce odličnih staršev. Poleženi 16. 7. 2010. Cena po dogovoru. Tel.: 051/342-224.

Prodaj mladiče pasme resasti istrski gonič, stare 2 meseca, cepljene, potomce vrhunskih hrvaško-slovenskih linij. Prodaj tudi mladiče pasme **nemški gonič** (enega psa in tri psičke), stare 4 mesece, izredno lepe ter živahne, naučene odpoklica in primerne za vodenje v lovišče. Tel.: (02) 88-44-633 ali 031/613-302.

Prodaj mlade nemške lovske terierje, leglo 22. 7. 2010. Psarna Boštjanova; tel.: 041/376-220.

Prodaj samčka in samičko pasme brak-jazbečar, stara 6 mesecev (zelo lepa). Tel.: 041/644-095.

Prodaj dve psički, nemški prepeličarki – rjavki, stari 3 mesece, potomki odličnih staršev. Tel.: 041/494-587, Ivan Haložan.

Prodaj mlade brandel brake, odličnih, delovnih staršev. Tel.: 041/636-504.

m-DRY MAJICE
SO IZDELANE IZ DVOSLOJNEGA PLETIVA, KI ZAGOTAVLJA PRENOS POTU S KOŽE NA ZUNANJO STRAN MAJICE.
POZABITE NA MOKER HRBET.

motex
LOVSKA OBLAČILA
INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Prodaj lepo kratkodlako jazbečarko rjave barve, staro 4 mesece. Tel.: 031/348-288, Grapar.

Zaradi boleznih prodaj posavskega goniča, potomca odličnih delovnih staršev. Star je 17 mesecev, zelo lep. Tel.: (05) 374-20-60.

Prodaj mlado angleško špringer španjelko, staro 4 mesece. Tel.: 041/638-100.

Prodaj resastega jazbečarja, starega tri leta. Tel.: 040/849-727

Naprodaj so mladiči alpski brak-jazbečarji jelenje rdeče barve, stari tri mesece. So potomci odličnih delovnih prednikov (PNZ in KS). Tel.: 041/647-216 ali 041/574-703.

Drugo

Prodaj nov lesen čoln. Tel.: 031/501- 801, po 19. uri.

Prodaj dva damjaka, enega plemenskega starega 5 let in enega trofejnega, starega 9 let. Tel.: 031/276-086.

Prodaj damjake, stare 3 in 4 leta. Lahko tudi samo rogovje. Tel.: 041/357-974.

Prodaj fazane, jerebice in race. Tel.: 041/717-464.

Izdelam vam več vrst krnilnic za ptice, valilnice

OKTOBER						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. Pe	----	14:57	7:00	18:43	5:55	19:47
2. So	0:04	15:36	7:01	18:41	5:57	19:45
3. Ne	1:19	16:08	7:02	18:39	5:58	19:43
4. Po	2:39	16:37	7:04	18:37	5:59	19:41
5. To	3:59	17:03	7:05	18:35	6:01	19:39
6. Sr	5:19	17:28	7:06	18:33	6:02	19:37
7. Če	6:41	17:55	7:08	18:31	6:03	19:35
8. Pe	8:02	18:24	7:09	18:29	6:05	19:33
9. So	9:22	18:58	7:10	18:28	6:06	19:31
10. Ne	10:40	19:39	7:12	18:26	6:07	19:30
11. Po	11:50	20:28	7:13	18:24	6:09	19:28
12. To	12:51	21:23	7:14	18:22	6:10	19:26
13. Sr	13:40	22:25	7:16	18:20	6:11	19:24
14. Če	14:20	23:28	7:17	18:18	6:12	19:23
15. Pe	14:51	----	7:18	18:16	6:14	19:21
16. So	15:17	0:33	7:20	18:15	6:15	19:19
17. Ne	15:40	1:37	7:21	18:13	6:16	19:17
18. Po	16:00	2:40	7:22	18:11	6:18	19:16
19. To	16:20	3:42	7:24	18:09	6:19	19:14
20. Sr	16:39	4:45	7:25	18:08	6:20	19:12
21. Če	17:00	5:47	7:26	18:06	6:22	19:11
22. Pe	17:22	6:52	7:28	18:04	6:23	19:09
23. So	17:49	7:58	7:29	18:02	6:24	19:08
24. Ne	18:22	9:04	7:31	18:01	6:26	19:06
25. Po	19:01	10:10	7:32	17:59	6:27	19:05
26. To	19:50	11:11	7:33	17:57	6:28	19:03
27. Sr	20:49	12:07	7:35	17:56	6:29	19:02
28. Če	21:55	12:55	7:36	17:54	6:31	19:00
29. Pe	23:07	13:35	7:38	17:53	6:32	18:59
30. So	----	14:09	7:39	17:51	6:33	18:58
*31. Ne	0:23	13:38	6:41	16:50	5:35	17:56

Ohranite svoje preparate

SPREJ ZA ZAŠČITO PRED ŠKODLJIVCI

Za samo **12.50€**

Pokličite: **031/509-939**
info@helis.si

HELIS, Davor Gajser, s.p.
Krožna pot 19 e
2312 Orehova vas

OBNOVA IN POPRAVILNO PREPARATOV

za ptice duplarice (več vrst) ali **pasti za lov polhov**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Prodaj dva pesjaka dimenzij: 3 x 2 x 2 m. Tel.: 040/849-772.

YOKOHAMA
4x4 pnevmatike

GEOLANDAR A/T-S

Famm Co., d.o.o.
Obrtna cona Logatec 10A
1370 Logatec
info@fammcommerce.si

www.yokohama-slo.com
www.vulkanizerska-oprema.si

Informacije pri vašem vulkanizerju ali po telefonu 01/7591 500

GEOLANDAR A/T+ G012 G071

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Tel.: (04) 51-41-409 ali 041/819-231, Basaj.

Prodajam 6-letnega muflona in mladiče muflonov in damjakov (Loka pri Žusmu). Tel.: 031/660-743.

Poučujem igranje na lovski rog – posameznike ali skupine (vključno z glasbenim znanjem not – teorijo). Tel.: 041/253-257.

Zamenjam vezane revije Lovec od letnika 1974 do 1988 za **vložno cev, kal. 5,6** (.22 WMR – 5,6 x 52 R), dolžine 40 – 60 cm za šibreno cev, kal. 16; **zamenjam kompletne, nevezane letnike revije Lovca** (1989 – 2008) za **strelni daljnogled** 3 – 9 x 40 do 4 – 12 x 50 z osvetljenim križem. **Mogoča je tudi menjava vseh omenjenih letnikov Lovca skupaj za karabinko**, kal. 7,62 x 39 (Crvena zvezda ali češka Zbrojevka), z naprožilom. Tel.: 041/875-382.

Prodajam šablono za rezanje trofej (srnjak, gams) za 35 €. Tel.: 041/648-072.

Prodajam okrasne, mini kozice skandinavske pasme borundi. Cena po dogovoru. Tel.: 031/643-345.

Za primerno ceno oddam letnike revije Lovca od 1970 do 2010. Tel.: 031/473-990.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1951 za v muzej. Tel.: 041/611-377.

Ugodno prodajam kakovostno navadno jelenjad iz oboje za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV) IN KLOBUKOV PO MERI. KAKOVOSTNO IN PO ZELO UGODNI CENI! PREPRICAJTE SE SAMI!

KROJAŠTVO PEČOLER, s.p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontaktni naslov: joze.pecoler@gmail.com

Vzrejna Komisija KZS za prepeličarje

sporoča, da bo

VZREJNI PREGLED ZA NEMŠKE PREPELIČARJE

13. 11. 2010 z začetkom ob 8. uri pred lovskim domom na Rinki (LD Žalec).

Pogoji: pes mora biti telesno ocenjen in imeti že opravljeno vzrejno preizkušnjo.

S seboj prinesite originalni rodovnik in obojestransko fotokopijo tega dokumenta.

Vabljeni!

Hubertus club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

MADŽARSKA JESENSKO-ZIMSKI LOVI

LOV NA DAMJAKA V RUKU

4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terenska priprava trofej ter odstrel jelena lopatarja z rogovjem
do 2,50 kg – 1.050 €
do 3,00 kg – 1.420 €
do 3,50 kg – 1.950 €
do 4,00 kg – 2.870 €
do 4,50 kg – 4.470 €
***

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA N. JELENA

4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terenska priprava trofej ter odstrel jelena z rogovjem
do 5 kg – 1.490 €
do 6 kg – 1.990 €
do 7 kg – 2.690 €
do 8 kg – 3.690 €
***

JESENSKO-ZIMSKI LOV NA MERJASCA

4 polpenzioni v luksuzni lovski koči, 3 dni organizacije lova z vodenjem poklicnega lovca, terenska priprava trofeje ter odstrel merjasca s čekani
do 11,9 cm – 690 €
do 14,9 cm – 930 €
do 16,9 cm – 1.220 €
do 19,9 cm – 1.420 €
do 21,9 cm – 1.600 €

1.590 € za lov in odstrel merjasca s čekani za medaljo?

Da, v Romuniji. 3-dnevni program lova in bivanja skupaj z odstrelom enega merjasca s čekani do 20 cm. Odhod naše skupine bo 21. oktobra in 12. novembra. Na testnem lovu v avgustu so imeli vsi naši gostje možnost streljati na merjasca! Največji uplenjeni merjasec je imel čekane dolge kar 24 cm.

Zagotovilo uspeha: vračilo 1.000 € v primeru neuplenjenega merjasca.

Na malo divjad, 21. oktobra in 16. novembra na Madžarsko. Vaš pes bo na dan dvignil z loža deset zajcev in več ter tudi hitre, repate fazane. 390 € je cena za 2 dni lova, vključno z odstrelom 5 zajcev v lovišču, kjer jih na leto uplenijo okrog tisoč.

Privlačen, a mnogim lovcem še neznan je lov na jelena lopatarja. Še je čas, da se nam 14. oktobra pridružite na lovu v roku v Romuniji. Za 3 dni lova, polni penzion in odstrel enega jelena lopatarja z rogovjem, težkim do 3,0 kg, je cena 1.590 €. Če damjaka ne boste mogli upleniti, vam bomo vrnili 1.000 €!

Je lov na divje prašiče na pogonu visoko na vrhu lestvice vaših lovskih užitkov? Udeležba na dvodnevem skupnem lovu z možnostjo neomejenega odstrela prašičev, vključno z merjasci, vam je na voljo za 390 €. Lov bo 20. in 21. novembra na Pšunju (Hrvaška).

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33 cm • teža: 980 g • neoprenska torbica

CENA:
270,00 €

Beluga, d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.

Bimčičeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./faks: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

Sportar EX 10x50

Akcijska cena:
169,00 €
Redna cena: 229,00 €

Nikon

Monarch 1,5-6x42

Akcijska cena:
659,00 €
Redna cena: 799,00 €

Monarch 8x42 DC

Akcijska cena:
390,00 €
Redna cena: 459,00 €

Cene veljajo do razprodaje zaloge

OPTIČNE PIKE

Optične pike so namenjene za hitro streljanje in za streljanje v razmerah slabše vidljivosti.

RD 42

RD 30H

RD 30

RD 25H

Optična pika 2. generacije Panoramo

dolžina: 82 mm, teža: 115 g,
4 velikosti merilne pike, 7 jakosti osvetlitve, ugodna cena:
120,00 €

BELUGA, d.o.o., Slovenska c. 8, 1000 Ljubljana; (01) 25 10 880, 041 72 60 11

LKD Bele krajine in Lovsko-kinološko društvo Duga Resa (Hrvaška)

organizirata

TEKMOVANJE LOVSKIH PSOV V DELU NA DIVJEGA PRAŠIČA (V OBORI).

Tekmovanje bo 30. 10. 2010. Vodniki iz Slovenije se lahko prijavijo na to tekmovanje le, če imajo njihovih psi že opravljen PNZ za določeno pasmo in če so bili telesno ocenjeni z najmanj prav dobro oceno.

Sodniki bodo ocenjevali po *Pravilniku Hrvaške kinološke zveze za ocenjevanje dela psov v obori*.

Prijave zbira Marko Urigelj, Gradac 53, 8332 Gradac; tel.: 040/307-532, do 20. 10. 2010. Kot prijava se upošteva poslana obojestranska kopija rodovnika psa. Prijavnina za psa znaša 15 € in jo je do roka treba poravnati na št. TR LKD Bela krajina: 0243 0001 4634 437.

Vabljeni!